

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen

Ett reformerat solvenssystem för försäkringsbolag

September 2006

Innehållsförteckning

1	Huvudsakligt innehåll.....	5
2	Lagtext.....	8
2.1	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	8
2.2	Lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.	31
2.3	Lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	33
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.....	34
2.5	Lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten	40
3	Ärendet och dess beredning.....	42
4	Bakgrund	43
4.1	EG-direktiv på försäkringsrörelseområdet.....	43
4.2	Det nuvarande regelverket	44
4.2.1	Översiktligt om reglering av försäkringsrörelse.....	44
4.2.2	Solvenssystemets olika delar	45
4.2.3	Försäkringstekniska avsättningar.....	46
4.2.4	Placeringsregler för skuldtäckningstillgångarna.....	47
4.2.5	Kapitalbas och solvensmarginal	49
4.3	Nuvarande tillsynsregler	50
4.4	EG:s solvens II-projekt	52
4.4.1	Regleringen i några andra länder	54
5	Allmänna utgångspunkter.....	56
5.1	Behovet av och tidpunkten för en ändring av solvensreglerna	56
5.2	Utgångspunkter för utformningen av en ny solvensreglering	58
5.3	Val av regleringsansats	60
5.4	Aktsamhetsprincipen.....	61
5.5	Reformens omfattning	63
5.6	Avgränsningar.....	65
5.6.1	Försäkringstagares rätt till överskottsmedel i olika associationsformer	65
5.6.2	Direktivet om återförsäkring.....	65
5.6.3	Försäkringstillsynsutredningen.....	66
6	Försäkringstekniska avsättningar	67
6.1	Skyldigheten att göra försäkringstekniska avsättningar ...	67
6.2	Indelningen av försäkringstekniska avsättningar.....	68
6.3	Värderingen av försäkringstekniska avsättningar.....	69
6.4	Bemyndigande att meddela föreskrifter.....	73
7	Skuldtäckningstillgångar	76
7.1	Värdering av skuldtäckningstillgångar	76

7.2	Placeringsreglernas tillämpningsområde	77
7.3	Aksamhetsprincipen och förvaltningen av skuldtäckningstillgångarna	79
7.4	Placeringsriktlinjer	80
7.5	Tillåtna tillgångsslag för skuldtäckning.....	81
7.5.1	Fondpapper och skuldförbindelser som inte är fondpapper	81
7.5.2	Fordran på återförsäkringsgivare	85
7.5.3	Terminer, optioner och andra derivat- instrument	86
7.5.4	Aktier och andra andelar i dotterföretag	88
7.6	Begränsningar för olika tillgångsslag för skuldtäckning ..	90
7.7	Begränsningar för enhandsengagemang för skuld- täckning	93
8	Skyddet av försäkringsfordringarna	97
8.1	Ett ytterligare kapitalkrav i form av en säkerhets- marginal	97
8.2	Vilka åtgärder skall Finansinspektionen kunna vidta om säkerhetsmarginalen underskrids?	106
9	Den allmänna inriktningen på stabilitetstillsynen över försäkringsverksamhet.....	109
10	Övriga frågor	112
10.1	Även återförsäkringsbolags skadeverksamhet skall omfattas av skuldtäckningsregistret.....	112
10.2	Registerombud	113
10.3	Understödsföreningar.....	115
10.4	Utländska försäkringsgivare	115
10.5	Föranleder nya solvensregler ändringar i fråga om avsättning till säkerhetsreserv?	116
10.6	Upplåning.....	117
11	Konsekvenser av förslagen.....	119
11.1	Konsekvenser för myndigheter	119
11.2	Konsekvenser för försäkringsbolag	120
11.2.1	Ekonomiska konsekvenser.....	120
11.2.2	Skattekonsekvenser.....	121
11.3	Konsekvenser för de finansiella marknaderna	123
12	Författningskommentar	125
12.1	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	125
12.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.	136
12.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	137
12.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.....	137
12.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten	139

Bilaga 1	Remissinstanser Placeringsutredningen
Bilaga 2	Remissinstanser Försäkringstillsynsutredningen

1 Huvudsakligt innehåll

Förslagen i denna promemoria utgör en del av arbetet med att reformera solvensregleringen för försäkringsbolag. I promemorian behandlas i huvudsak förslag och bedömningar från Placeringsutredningen och Försäkringstillsynsutredningen. Ett centralt moment i sagda reformering är förslaget om att fasa ut den nuvarande kvantitativa regleringsmodellen, kännetecknad bl.a. av uttryckliga gränser för placeringar i olika tillgångsslag, och ersätta den med en mer kvalitativ ansats som per definition är mer flexibel och processinriktad. Den kvalitativa regleringen föreslås bygga på den s.k. *aktsamhetsprincipen*. Som en konsekvens av detta föreslås att inslaget av kvantitativa regler minimeras i den utsträckning som EG-rätten medger.

Aktsamhetsprincipen är nära knuten till de befintliga, lagstadgade principerna om diversifiering och matchning i fråga om försäkringsbolagens tillgångsplaceringar. Ett placeringsbeslut grundat på sagda princip kan således inte betraktas isolerat utan måste utgå ifrån vilka effekter som beslutet förväntas få för försäkringsrörelsen som helhet. Aktsamhet skall inte anses vara samma sak som försiktighet. En mycket riskfylld placering kan bedömas vara aktsam om placeringsbeslutet bygger på en väl utformad strategi där de relevanta riskerna är analyserade och hanterade samt att avkastningen förväntas bli hög. Alltför försiktiga placeringar kan däremot anses stå i strid med aktsamhetsprincipen, eftersom sådana placeringar riskerar att generera för låg avkastning.

I promemorian föreslås vidare att de försäkringstekniska avsättningarna skall beräknas utifrån antaganden som gjorts på ett aktsamt sätt. Det innebär att avsättningarna skall motsvara en realistisk värdering av samtliga försäkringsavtal. Det nu gällande sättet att beräkna livförsäkringsavsättningar, grundat på antaganden som var för sig är betryggande, och den implicita marginal (buffert) som följer på detta, försvinner därmed.

Skuldtäckningstillgångarna föreslås bli värderade med utgångspunkt i marknadsmässiga principer, vilket innebär en värdering till verkligt värde. Placeringsreglerna kommer även i fortsättningen endast att omfatta tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar. För att underlätta tillsynen föreslås det att försäkringsbolagen skall vara skyldiga att ge in placeringsriktlinjerna till Finansinspektionen senast när de börjar användas och när de ändras. Vidare föreslås placeringsreglerna för både skade- och livförsäkring bli mer flexibla såtillvida att nu gällande lagregler i fråga om tillåtna tillgångsslag och begränsningar för olika tillgångsslag avskaffas i den utsträckning det är möjligt med hänsyn till EG-rätten.

En tillämpning av aktsamhetsprincipen innebär att försäkringsbolagen får ett ökat ansvar och därmed ökade incitament att själva identifiera, mäta, beskriva och hantera olika risker i verksamheten. Detta förväntas skapa bättre förutsättningar för genomlysning av försäkringsbolagens verksamhet, samt mer skraddarsydda och effektiva lösningar vad gäller såväl matchning som hantering av finansiell risk, försäkringsrisk och operativ risk hos dessa bolag. Samtidigt ställs krav på att tillsynsmyndigheten har medel och möjlighet att ingripa när dessa risker inte hanteras tillfredsställande. En övergång till en realistisk värdering av försäkringsåtaganden kan dessutom medföra en sänkning av värdet på de

försäkringstekniska avsättningarna. Det leder då till en motsvarande sänkning av värdet på skuldtäckningstillgångarna och värdet på den förmånsrätt som tillkommer försäkringstagarna. För att inte försämrade skyddet för försäkringstagarna föreslås det därför att en säkerhetsmarginal införs utöver den befintliga solvensmarginalen. Denna säkerhetsmarginal skall utgöra ett riskkänsligt kapitalkrav och definiera en tidig ingripandenivå utöver solvensmarginalen.

Försäkringsbolagen skall beräkna säkerhetsmarginalen utifrån hur stor kapitalbas som krävs med hänsyn till hantering, diversifiering och matchning av de risker som nämnts ovan och som finns i verksamheten. Säkerhetsmarginalen kommer därmed att tjäna som ett riskkänsligt buffertkapital och kommer att variera med storleken på risktagandet i bolagens verksamhet. De fria tillgångar som motsvarar säkerhetsmarginalen skall registerföras och omfattas av försäkringstagarnas särskilda förmånsrätt.

Säkerhetsmarginalen skall vidare kunna beräknas antingen utifrån en standardmodell som skall kunna tillämpas av samtliga bolag eller utifrån en individuellt, dvs. bolagsspecifikt, utvecklad intern modell. Sådana interna modeller bör godkännas på förhand av Finansinspektionen.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger vad som krävs enligt den beräknade säkerhetsmarginalen skall Finansinspektionen kunna ingripa med olika åtgärder anpassade till att det rör sig om en tidig ingripandenivå. I promemorian förtydligas även att regelverket innebär att Finansinspektionens stabilitetstillsyn bör vara inriktad på att skydda försäkringsfordringarna, i syfte att säkerställa att bolagen kan uppfylla sina åtaganden mot försäkringstagarna, snarare än att se till försäkringsbolagens fortlevnad.

Genom att försäkringsbolagens riskhantering utvecklas, genomlysningen av bolagen förbättras samt tillsynen effektiviseras och förbättras förväntas förslaget även leda till ett bättre konsumentskydd på försäkringsområdet.

Det nu sagda innebär förslag till ändringar i försäkringsrörelselagen (1982:713).

Den reformering av solvensreglerna som nu föreslås är av så grundläggande art att de nya reglerna bör gälla för såväl de bolag som driver livförsäkringsrörelse som för de bolag som driver skadeförsäkringsrörelse. För försäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkring trädde en motsvarande reformering i kraft den 1 januari 2006. För dessa bolag infördes emellertid inget riskkänsligt kapitalkrav och tjänstepensionsverksamhet kommer därför att omfattas av denna del av förslagen. Med hänsyn till den pågående översynen av regelverket för understödsföreningar inom ramen för den fortsatta beredningen av Försäkringsföretagsutredningens slutbetänkande föreslås i denna promemoria inga ändringar i lagen (1972:262) om understödsföreningar. I fråga om återförsäkringsverksamhet föreslås i denna promemoria inte heller några ändringar då sådana förslag, mot bakgrund av det nyligen antagna EG-direktivet om återförsäkring, bereds i särskild ordning.

De föreslagna förändringarna kommer att få störst betydelse för traditionella livförsäkringsbolag och skadeförsäkringsbolag som meddelar lång skadeförsäkring i och med att kravet på betryggande antaganden vid beräkningen av livförsäkringsavsättningar utmönstras.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008. Möjligheten att utnyttja interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen föreslås dock träda i kraft först den 1 januari 2010.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)¹ dels att 7 kap. 17 b § skall upphöra att gälla, dels att 1 kap. 8 a §, 1 a kap. 7 §, 7 kap. 1, 2, 4, 9–10 c och 10 f–11 §§, 14 kap 2 § samt 19 kap. 11 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 1 kap. 8 b–8 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

8 a §²

Ett försäkringsbolag skall, utöver tillgångar motsvarande försäkringstekniska avsättningar enligt 7 kap. 1 §, vid varje tidpunkt ha en tillräcklig kapitalbas. Bestämmelser om vilka poster kapitalbasen får omfatta och om avräkning från den finns i 7 kap. 22 och 24 a §§ och 26 § fjärde stycket för livförsäkringsrörelse samt i 7 kap. 24 och 24 a §§ och 27 § fjärde stycket för skadeförsäkringsrörelse.

Vid utövandet av verksamheten skall kapitalbasen minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning (solvensmarginalen) enligt bestämmelserna i 7 kap. 23 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap 25 § för skadeförsäkringsrörelse. Dock skall kapitalbasen aldrig vara mindre än det garantibelopp som anges i 7 kap. 26 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 27 § för skadeförsäkringsrörelse.

När ett försäkringsbolag bildas skall kapitalbasen minst uppgå till garantibeloppet.

Om kapitalbasen understiger solvensmarginalen eller garantibeloppet skall Finansinspektionen vidta åtgärder enligt bestämmelserna i 19 kap. 11 § fjärde, sjätte och sjunde styckena.

Ett försäkringsbolag skall vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som är tillräcklig med hänsyn till den verksamhet som bedrivs. Bestämmelser om vilka poster kapitalbasen får omfatta och om avräkning från den finns i 7 kap. 22 och 24 a §§ och 26 § fjärde stycket för livförsäkringsrörelse samt i 7 kap. 24 och 24 a §§ och 27 § fjärde stycket för skadeförsäkringsrörelse.

Om kapitalbasen understiger solvensmarginalen eller garantibeloppet, skall Finansinspektionen vidta åtgärder enligt bestämmelserna i 19 kap. 11 § sjätte, åttonde och nionde styckena.

¹ Lagen omtryckt 1995:1567.

² Senaste lydelse 2006:533.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för att ta in poster i kapitalbasen och räkna av poster från den enligt 7 kap. 22, 24 och 24 a §§ samt 7 a kap. 4 §, och om omfattningen av dessa poster och hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas.

8 b §

Vid utövandet av verksamheten skall kapitalbasen, utöver vad som gäller enligt 8 a §, minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i försäkringsbolagets finansiella risker, försäkringsrisker och operativa risker (säkerhetsmarginalen). Vid beräkningen av säkerhetsmarginalen skall hänsyn tas till effekter som uppstår genom riskspridning.

Säkerhetsmarginalen får inte understiga solvensmarginalen.

Om kapitalbasen understiger säkerhetsmarginalen, får Finansinspektionen vidta åtgärder enligt bestämmelserna i 19 kap. 11 § femte stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den metod som skall användas för beräkning av säkerhetsmarginalen (standardmodell).

8 c §

Efter ansökan av ett försäkringsbolag får Finansinspektionen besluta att en metod som bolaget valt får användas för beräkning av säkerhetsmarginalen (intern modell).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om grunderna för godkännande av användning av interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen.

8 d §

Ett försäkringsbolag som använder en intern modell för beräkning av säkerhetsmarginalen får inte byta till standardmodellen. Efter ansökan från ett försäkringsbolag får dock Finansinspektionen ge tillstånd till ett sådant byte, om bolaget kan visa att det finns godtagbara skäl för bytet.

Finansinspektionen får också besluta att ett försäkringsbolag skall byta till standardmodellen, om det finns allvarliga brister i bolagets interna modell.

1 a kap

7§³

I fråga om europabolag med ett sådant förvaltningssystem som avses i artiklarna 39–42 i SE-förordningen (dualistiskt organiserade europabolag) skall vad som sägs i följande bestämmelser i denna lag om styrelsen eller dess ledamöter tillämpas på tillsynsorganet eller dess ledamöter:

- 2 kap. 3 § femte stycket 3 om ledningsprövning,
- 7 a kap. 10 § om tystnadsplikt,
- 8 kap. 1 § femte stycket om suppleanter,
- 8 kap. 2 § första stycket om förtida avgång,
- 8 kap. 4 § om bosättningskrav och obehörighetsgrunder,
- 8 kap. 6 § om anmälan av aktieinnehav,
- 8 kap. 10 § tredje stycket om protokoll,
- 8 kap. 11 § första stycket andra meningen om beslutsunderlag,
- 8 kap. 11 § första stycket tredje meningen om inträde av suppleant,
- 8 kap. 12 § första stycket om jäv,
- 8 kap. 17 § om registrering,
- 9 kap. 12 § om upplysningsplikt mot bolagsstämman,
- 9 kap. 20 § om klander av bolagsstämmobeslut,
- 9 kap. 21 § om talan mot bolaget och skiljeförfarande,
- 10 kap. 5 § om revisorsjäv,
- 10 kap. 9 § om tillhandahållande av upplysningar till revisorn,
- 10 kap. 11 § första stycket om revisionsberättelsen,
- 11 kap. 11 § om jäv för lekmannarevisorer,
- 11 kap. 14 § om lekmannarevisorns granskningsrapport,
- 12 kap. 12 och 13 §§ om förbud mot vissa lån m.m.,
- 14 kap. 3 § om tvångslikvidation,
- 14 kap. 18 § andra–fjärde styckena om styrelseval i samband med upphörande av likvidation,
- 16 kap. 1 och 4–6 §§ om skadestånd,
- 19 kap. 8 § om rätt för Finansinspektionen att sammankalla styrelsen,

³ Senaste lydelse 2004:578.

19 kap. 9 § andra stycket om rätt för Finansinspektionen att närvara vid styrelsesammanträde och delta i överläggningarna,

19 kap. 11 § andra stycket 4 om föreläggande att vidta rättelse,

19 kap. 11 § andra stycket om föreläggande att vidta rättelse,

19 kap. 16 § första meningen om förbud för en ledamot i Finansinspektionens styrelse eller en befattningshavare hos inspektionen att ingå i ett svenskt försäkringsbolags styrelse, och

20 kap. 4 a § om avregistrering av ledamot.

7 kap.

1 §⁴

Ett försäkringsbolags försäkringstekniska avsättningar skall motsvara belopp som erfordras för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna skall motsvara bolagets ansvarighet för

Ett försäkringsbolag skall göra försäkringstekniska avsättningar som motsvarar det belopp som krävs för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

1. försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för löpande försäkringar i skade- försäkringsrörelse (ej intjänade premier och kvardröjande risker) respektive livförsäkringsrörelse (livförsäkringsavsättning),

2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader för regleringen av dessa samt återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (oreglerade skador),

3. sådan återbäring som är garanterad i nominella eller reala belopp (garanterad återbäring), och som inte omfattas av 1 eller 2,

4. sådan återbäring inom livförsäkringsrörelse som är villkorad av värdförändringar på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat som försäkrings- tagarna eller andra ersättnings- berättigade står risken för (villkorad återbäring),

5. förlustutjämnning för kreditförsäkring som avses i 12 kap.

⁴ Senaste lydelse 1999:600.

9 a § (utjämningsavsättning) upp till det belopp för avsättningens storlek som anges i första stycket andra meningen nämnda paragraf, och

6. fondförsäkringar som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade bär placeringsrisken för (fondförsäkringsåtaganden där försäkringstagaren bär placeringsrisken).

Ansvarar flera försäkringsbolag solidariskt för en försäkring, skall vid beräkningen av det enskilda bolagets försäkringstekniska avsättningar endast beaktas den del av försäkringen som enligt avtal mellan bolagen belöper på bolaget.

Avsättning för oreglerade skador skall beräknas särskilt för varje försäkringsfall. För skadeförsäkringsrörelse får statistiska metoder användas om de leder till en tillräcklig avsättning med beaktande av skadornas art.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning.

2 §⁵

Avsättningen för ej intjänade premier skall beräknas så att den alltid motsvarar summan av avsättningarna för varje försäkringsavtal. Avsättningen för kvardröjande risker skall avse ett för bolaget beräknat tillägg som utöver avsättningen för ej intjänade premier kan anses behövligt för att täcka framtida kostnader som har samband med ingångna försäkringsavtal. En försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod för kollektiv beräkning av avsättningarna får dock användas, om avsättningen beräknad enligt en sådan metod ger i stort sett samma resultat som om avsättningen hade beräknats för varje försäkring.

Livförsäkringsavsättningen skall

⁵ Senaste lydelse 2005:1121.

beräknas så att den alltid motsvarar summan av avsättningarna för varje livförsäkringsavtal beräknat enligt tredje stycket. I avsättningen skall det tillägg inräknas som behövs för att täcka alla förluster på grund av att försäkringarna upphör i förtid. En annan försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod för kollektiv beräkning av avsättningarna får användas, om den ger i stort sett samma resultat som om avsättningen hade beräknats för varje försäkring.

Livförsäkringsavsättningen för ett livförsäkringsavtal utgörs av skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av de premier bolaget ytterligare kan ha att uppbära för försäkringsavtalet (prospektiv beräkningsmetod). En annan försäkringsmatematiskt vedertagen beräkningsmetod får användas, om avsättningen beräknad enligt en sådan metod inte blir lägre än om en prospektiv beräkningsmetod hade använts eller om den metoden inte är möjlig att tillämpa för försäkringsavtalet.

Beräkningen enligt andra och tredje styckena skall grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftkostnader som var för sig är betryggande.

I verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring skall de antaganden som avses i fjärde stycket göras på ett aktsamt sätt.

Beräkningen av de försäkrings tekniska avsättningarna i verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring skall utföras minst en gång om året.

Finansinspektionen får i enskilda fall besluta om undantag från vad som anges i sjätte stycket.

Beräkningen av de försäkrings tekniska avsättningarna skall grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftkostnader som görs på ett aktsamt sätt.

Beräkningen av de försäkrings tekniska avsättningarna skall utföras minst en gång om året.

Finansinspektionen får i enskilda fall besluta om undantag från vad som anges i *andra* stycket.

Beräkningarna måste dock alltid utföras minst vart tredje år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av livförsäkringsavsättningar.

Premier för livförsäkringar och skadeförsäkringar som meddelas för längre tid än tio år skall *bestämmas* på grundval av sådana antaganden som avses i 2 § *fjärde* stycket, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till bolagets ekonomiska situation.

Premier för tjänstepensionsförsäkringar skall bestämmas på grundval av sådana antaganden som avses i 2 § femte stycket, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till bolagets ekonomiska situation.

Ett försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse skall ha tillgångar till ett belopp som motsvarar försäkringstekniska avsättningar för egen räkning, med tillägg av värdet av reservdeposition som en återförsäkringsgivare har ställt hos bolaget, placerade i enlighet med 9 a–10 e, 12, 13 och 29 §§ (skuldtäckning).

Om ett annat försäkringsbolag än som avses i första stycket driver *sådan* återförsäkringsrörelse som avses i 11 a § första stycket 3 skall bolaget ha tillgångar till ett belopp som behövs för att säkerställa försäkringstagarnas förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979). För sådana tillgångar gäller 9 a–10 g §§ i tillämpliga delar (särskild skuldtäckning).

Med försäkringstekniska avsätt-

Beräkningarna måste dock alltid utföras minst vart tredje år.

4 §⁶

Premier för livförsäkringar och skadeförsäkringar som meddelas för längre tid än tio år skall *minst uppgå till ett belopp som bestäms* på grundval av sådana antaganden som avses i 2 § *första* stycket, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till bolagets ekonomiska situation.

9 §⁷

Försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse *samt försäkringsbolag som driver både direkt försäkringsrörelse och återförsäkringsrörelse* skall ha tillgångar till ett belopp som motsvarar *de* försäkringstekniska avsättningarna (skuldtäckning). Tillgångarna skall *placeras och värderas* i enlighet med 9 a–10 f, 12, 13 och 29 §§.

Om ett annat försäkringsbolag än som avses i första stycket driver återförsäkringsrörelse, skall bolaget ha tillgångar till ett belopp som behövs för att säkerställa försäkringstagarnas förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979). För sådana tillgångar gäller 9 a–10 g §§ i tillämpliga delar (särskild skuldtäckning).

⁶ Senaste lydelse 2005:1121.

⁷ Senaste lydelse 2005:1121.

ningar för egen räkning avses de försäkringstekniska avsättningarna inklusive mottagen återförsäkring och med avdrag för avgiven återförsäkring.

Om avgiven återförsäkring inte bidrar till att minska bolagets risktagande, får Finansinspektionen för visst fall bestämma att avdrag inte får göras för sådan återförsäkring.

9 a §⁸

Utöver de begränsningar, som följer av 10–10 e §§, skall följande gälla för de tillgångar som används för skuldtäckning. Tillgångarna skall placeras på ett sådant sätt att lämplig riskspridning uppnås. Tillgångarna skall, med beaktande av bolagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, placeras så att bolagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig.

Utöver de begränsningar, som följer av 10–10 e §§, skall följande gälla för de tillgångar som används för skuldtäckning. Tillgångarna skall placeras på ett sådant sätt att lämplig riskspridning uppnås. Tillgångarna skall, med beaktande av bolagets försäkringsåtaganden och förändringar i tillgångarnas framtida värde och avkastning, placeras så att bolagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig. *Tillgångarna skall också i övrigt placeras på ett aktsamt sätt.*

10 §⁹

För skuldtäckning som avses i 9 § får, med de begränsningar som anges i andra–sjätte styckena och 10 a–10 d §§, följande tillgångar användas:

1. *Obligationer eller andra skuldförbindelser som svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet svarar för.*

2. *Obligationer eller andra skuldförbindelser som Europeiska gemenskaperna eller utländska stater eller centralbanker svarar för.*

3. *Obligationer eller andra skuldförbindelser som utländsk kommun eller därmed jämförlig utländsk samfällighet med befogenhet att kräva in offentlig*

För skuldtäckning som avses i 9 § får, med de begränsningar som anges i andra–femte styckena och 10 a–10 d §§, följande tillgångar användas:

1. *Fondpapper som anges i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument i den mån det följer av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.*

⁸ Senaste lydelse 1995:779.

⁹ Senaste lydelse 2004:430.

uppbörd svarar för.

4. Obligationer eller andra skuldförbindelser som internationella organisationer svarar för.

5. Fordringar på premie eller andra fordringar på försäkringsstagare som har samband med försäkringsavtal, om rättssubjekt som anges i 1–4 svarar för fordran. Ett försäkringsbolag som ingår i en koncern och vars verksamhet uteslutande består i att försäkra risker inom koncernen, får för skuldtäckning även använda fordringar som bolag inom koncernen svarar för. Om en fordran enligt denna punkt varit förfallen till betalning längre tid än tre månader, får den dock inte användas för skuldtäckning.

5a. Fordringar på premier för skadeförsäkring får, när flera premieperioder avtalats och fordringarna avser premier som inte förfallit till betalning för andra perioder än den första, användas för skuldtäckning upp till det belopp som svarar mot avsättningen för försäkringsåtagandet, om avsikten är att åtagandet skall sägas upp vid dröjsmål med betalningen.

6. Skuldförbindelser med säkerhet i bolagets livförsäkringsbrev, inom återköpsvärdet.

7. Medel på konto i bank, kreditmarknadsföretag eller utländskt kreditinstitut.

8. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse svarar för. Med kreditinstitut avses bank, kreditmark-

2. Fordringar på premie eller andra fordringar på försäkringsstagare som har samband med försäkringsavtal får användas för skuldtäckning i den mån det följer av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt. Om en fordran enligt denna punkt varit förfallen till betalning längre tid än tre månader, får den dock inte användas för skuldtäckning.

3. Ett försäkringsbolag som ingår i en koncern och vars verksamhet uteslutande består i att försäkra risker inom koncernen, får för skuldtäckning använda andra fordringar än sådana som avses i 2 och som bolag inom koncernen svarar för. Om en fordran enligt denna punkt varit förfallen till betalning längre tid än tre månader, får den dock inte användas för skuldtäckning.

4. Skuldförbindelser med säkerhet i bolagets livförsäkringsbrev, inom återköpsvärdet.

5. Återförsäkringsgivares fordran hos det avgivande försäkringsbolaget (återförsäkringstagaren) som grundas på att återförsäkringstagaren har hållit kvar tillgångar som motsvarar en avgiven återförsäkring.

6. Medel på konto i bank, kreditmarknadsföretag eller utländskt kreditinstitut. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka stater som utländska kreditinstitut skall vara belägna eller ha sitt säte i.

nadsföretag, Svenska skeppshypotekskassan och Sveriges allmänna hypoteksbank.

9. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett utländskt kreditinstitut svarar för.

10. Obligationer och andra skuldförbindelser som ett publikt aktiebolag eller ett motsvarande utländskt bolag svarar för.

11. Aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier, som har getts ut av ett publikt aktiebolag, ett publikt försäkringsaktiebolag eller ett motsvarande utländskt bolag, med undantag av bolag som avses i 12.

12. Aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier, som har getts ut av ett publikt aktiebolag eller ett motsvarande utländskt bolag, under förutsättning att bolaget har till uppgift att äga sådana tillgångar som anges i 13.

13. Fastigheter, tomträtter och byggnader samt andelar i sådan egendom.

14. Skuldförbindelser som fysiska personer och andra subjekt än de som anges i 1–4 och 8–10 svarar för och som pantrett i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet för. Pantretten skall ligga inom en viss andel av fastighetens eller tomträttens värde. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om andelens storlek och om värdering av fastigheter och tomträtter för tillämpningen av bestämmelserna i denna punkt.

15. Skuldförbindelser som fysiska personer och andra subjekt än de som anges i 1–4 och 8–10 svarar för och som annan betryggande säkerhet än pantrett i fastighet eller tomträtt lämnats som säkerhet för.

16. Kassa.

17. Andelar i investeringsfonder och i sådana fondföretag som avses i 1 kap. 7 § lagen (2004:46) om

7. Fastigheter, tomträtter och byggnader samt andelar i sådan egendom.

8. Skuldförbindelser som pantrett i fastighet, tomträtt eller annan betryggande säkerhet lämnats som säkerhet för. Pantretten skall ligga inom en viss andel av fastighetens eller tomträttens värde. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

a) när särskild säkerhet för skuldförbindelser inte måste lämnas med hänsyn till låntagarens kreditvärdighet,

b) den andel av fastighetens eller tomträttens värde som pantretten skall ligga inom, och

c) värdering av fastigheter och tomträtter för tillämpningen av bestämmelserna i denna punkt.

9. Kontanta medel.

investeringsfonder, om de förvaltade tillgångarna huvudsakligen består av tillgångar som får användas för skuldtäckning. Vid tillämpningen av denna punkt krävs inte en sådan anmälan från fondförvaltaren som avses i nämnda paragraf.

18. Beslutad överskjutande skatt.

19. Återförsäkringsgivares fordran hos det avgivande försäkringsbolaget (återförsäkringstagaren) som grundas på att återförsäkringstagaren har hållit kvar tillgångar som motsvarar en avgiven återförsäkring.

10. Beslutad återbäring av skatt.

11. Fordran på grund av avgiven återförsäkring, dock endast i den mån fordran överstiger värdet av deposition som har ställts av återförsäkringsgivare hos det avgivande bolaget och till högst ett belopp motsvarande den andel av avsättningen som återförsäkringen avser. Om en fordran enligt denna punkt varit förfallen till betalning längre tid än tre månader, får den dock inte användas för skuldtäckning.

12. Optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument (derivatinstrument), eller kombinationer av dessa, om derivatinstrumenten är avsedda att sänka den finansiella risken i de tillgångar som används för skuldtäckning eller för att effektivisera förvaltningen av dessa tillgångar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om användningen av derivatinstrument för skuldtäckning.

13. Aktier och andelar i dotterföretag som anges i 10 a §.

Andra fondpapper än som avses i 10 a § första stycket 1, får endast användas för skuldtäckning om de är kortfristigt realiserbara eller är föremål för handel på en reglerad marknad som är öppen för allmänheten.

Andra fondpapper än sådana som avses i 10 a § första stycket, får endast användas för skuldtäckning om de är kortfristigt realiserbara i relation till de försäkringsåtaganden som de avser att täcka eller är föremål för handel på en reglerad marknad som är öppen för allmänheten. Vid användandet av aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning gäller motsvarande krav för de av dotterföretaget ägda tillgångarna.

Aktier och andra värdepapper

som kan jämföras med aktier, som har getts ut av ett privat aktieföretag får användas för skuldtäckning under förutsättning att företaget är ett dotterföretag som anges i 10 a § första stycket 1.

Utländska tillgångar som avses i första stycket 2–4, 7 och 9–12 får användas för skuldtäckning i den mån det följer av föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt

1. såvitt angår första stycket 2, om vilka utländska stater och utländska centralbanker som avses,

2. såvitt angår första stycket 4, om vilka internationella organisationer som avses, samt

3. såvitt angår första stycket 3, 7 och 9–12, om vilka stater de rättssubjekt som avses skall vara belägna eller ha sitt säte i.

Tillgångar får användas för skuldtäckning endast till den del de inte belastas av pantbrev eller annan säkerhetsrätt.

För att tillgångar enligt första stycket 13 skall få användas för skuldtäckning skall byggnader som hör till fastigheter och tomträtter vara brandförsäkrade. Detsamma gäller byggnader som hör till fastigheter och tomträtter som utgör säkerhet för skuldförbindelser enligt första stycket 14.

Förlagsbevis och förlagsandelsbevis skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 b och 10 c §§ jämföras med *tillgångar som anges i första stycket 11 och 12.*

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge att även andra slag av tillgångar än som anges i första stycket tillfälligt får användas för skuldtäckning.

För att tillgångar enligt första stycket 7 skall få användas för skuldtäckning skall byggnader som hör till fastigheter och tomträtter vara brandförsäkrade. Detsamma gäller byggnader som hör till fastigheter och tomträtter som utgör säkerhet för skuldförbindelser enligt första stycket 8.

Förlagsbevis och förlagsandelsbevis skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 b och 10 c §§ jämföras med *aktier.*

10 a §¹⁰

Aktier och andelar i dotterföretag får användas för skuldtäckning om dotterföretaget

1. har till uppgift att direkt eller indirekt äga tillgångar som avses i 10 § första stycket,

Ett försäkringsbolag får, efter tillstånd av Finansinspektionen, använda aktier och andelar i dotterföretag för skuldtäckning, om dotterföretaget har till uppgift att direkt eller indirekt äga

¹⁰ Senaste lydelse 1999:1123.

2. är ett publikt försäkringsaktiebolag,

3. är ett publikt bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag eller fondbolag, eller

4. är ett utländskt företag av det slag som anges i 2 eller 3.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 b och 10 c §§ skall de tillgångar som tillhör ett dotterföretag som anges i första stycket 1 behandlas som om tillgångarna ägts direkt av försäkringsbolaget.

För att aktier och andelar i dotterföretag som har till uppgift att äga tillgångar som avses i 10 § första stycket 13 eller 14, skall få användas för skuldtäckning, skall byggnader som hör till fastigheter och tomträtter vara brandförsäkrade.

tillgångar som avses i 10 § första stycket.

Tillstånd skall ges om det kan antas att försäkringstagares och andra ersättningsberättigades förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) inte försämras.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 10 b och 10 c §§ skall de tillgångar som tillhör sådant dotterföretag som anges i första stycket behandlas som om tillgångarna ägts direkt av försäkringsbolaget.

För att aktier och andelar i dotterföretag som har till uppgift att äga tillgångar som avses i 10 § första stycket 7 eller 8, skall få användas för skuldtäckning, skall byggnader som hör till fastigheter och tomträtter vara brandförsäkrade.

10 b §¹¹

Av det belopp som skall skuldtäckas får en andel om högst

– 75 procent motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 7–10, varav högst 50 procentenheter får motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 10,

– 25 procent motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 11,

– 25 procent motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 12–14,

– 10 procent motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 15 och

– 3 procent motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 16.

Av det belopp som skall skuldtäckas får en andel om högst

1. 3 procent motsvaras av tillgångar som anges i 10 § första stycket 9,

2. 10 procent motsvaras av sådana fondpapper som inte omsätts på någon reglerad marknad som är öppen för allmänheten och som inte är

a. aktier och andelar i dotterföretag som anges i 10 a § eller

b. andelar i investeringsfonder eller i sådana fondföretag som avses i 1 kap. 7 § lagen (2004:46) om investeringsfonder och där de förvaltade tillgångarna huvudsakligen består av tillgångar som får användas för skuldtäckning.

¹¹ Senaste lydelse 2004:53.

Andra fondpapper än som avses i 10 § första stycket 17 och 10 a § första stycket 1, och som inte omsetts på någon reglerad marknad som är öppen för allmänheten, får uppgå till högst 10 procent av de tillgångar som används för skuldtäckning.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket skall även beaktas ett försäkringsbolags indirekta ägande av tillgångar genom dess innehav av andelar i investeringsfonder eller placeringar i fondföretag som används för skuldtäckning.

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge tillfälliga avvikelser från de begränsningar som anges i första och andra styckena. Om det finns synnerliga skäl får Finansinspektionen också medge avvikelser, som inte är tillfälliga, från begränsningarna i första stycket första–fjärde strecksatserna.

Sådana avvikelser som anges i fjärde stycket får även medges om

1. det på grund av ändrade antaganden om ränta krävs en väsentlig ökning av livförsäkringsavsättningarna,

2. en anpassning till begränsningarna i första och andra styckena skulle medföra väsentliga men för kapitalförvaltningen, och

3. bolaget har särskilda förutsättningar för att tillgodose kraven i 9 a § andra och tredje meningarna.

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge tillfälliga avvikelser från de begränsningar som anges i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa den andel av det belopp som skall skuldtäckas som får motsvaras av sådan tillgång som anges i 10 § första stycket 11.

10 c §¹²

Värdet av en enskild placering får motsvara högst följande andelar av det belopp som skall skuldtäckas:

1. fem procent om placeringen utgörs av en fastighet, tomträtt eller byggnad, eller en grupp av sådan egendom, om egendomen eller egendomarna är belägna på ett sådant sätt att de ur risksynpunkt utgör en investering. Motsvarande skall gälla för andelar i sådan egendom.

2. Fem procent om placeringen utgörs av *aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier eller obligationer* eller skuldförbindelser från samma emittent eller samma låntagare, om inte annat följer av 3.

3. Tio procent om placeringen utgörs av *aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier eller obligationer* eller skuldförbindelser från samma emittent eller låntagare, om denne är *sådant rättssubjekt som anges i 10 § första stycket 8 eller 9*. Det sammanlagda innehavet av sådana tillgångar får uppgå till högst 40 procent av det belopp som skall skuldtäckas. Andelen aktier eller andra värdepapper som kan jämföras med aktier från samma emittent får dock inte överstiga fem procent av det belopp som skall skuldtäckas.

4. Tio procent om placeringen utgörs av andelar i investeringsfonder eller sådana fondföretag som avses i 1 kap. 7 § lagen (2004:46) om investeringsfonder som förvaltas av samma fondförvaltare, om inte annat medges av Finansinspektionen.

2. Fem procent om placeringen utgörs av *fondpapper* eller skuldförbindelser från samma emittent eller samma låntagare, om inte annat följer av 3 eller 4.

3. Tio procent om placeringen utgörs av *fondpapper* eller skuldförbindelser från samma emittent eller låntagare, om denne är *ett utländskt kreditinstitut, ett svenskt kreditinstitut eller ett svenskt värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Med svenskt kreditinstitut avses bank, kreditmarknadsföretag, Svenska skeppshypotekskassan och Sveriges allmänna hypoteksbank*. Det sammanlagda innehavet av sådana tillgångar eller av placeringar enligt 4 får uppgå till högst 40 procent av det belopp som skall skuldtäckas. Andelen aktier eller andra värdepapper som kan jämföras med aktier från samma emittent får dock inte överstiga fem procent av det belopp som skall skuldtäckas.

4. 40 procent om placeringen utgörs av *skuldförbindelser utgivna enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer*

¹² Senaste lydelse 2004:53.

eller av motsvarande utländska skuldförbindelser från samma emittent.

Begränsningarna i första stycket 2 och 3 skall tillämpas på motsvarande sätt för grupper av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning. Med en sådan grupp avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet från risksynpunkt därför att någon av dem har, direkt eller indirekt, ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller de utan att stå i sådant förhållande har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

Begränsningarna i första stycket 2 och 3 gäller inte *sådana i 10 § första stycket 1–5 angivna tillgångar som får användas för skuldtäckning.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får inom de ramar som anges i första stycket meddela ytterligare föreskrifter om lämplig riskspridning.

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge tillfälliga avvikelser från de begränsningar som anges i första stycket.

10 f §¹³

Fordringar på annan än försäkringstagare skall beaktas endast till den del de överstiger belopp som gäldenären har att fordra av bolaget.

De tillgångar som används för skuldtäckning skall värderas *enligt tredje–sjätte styckena. Vid värderingen* skall avdrag göras för skulder som hänför sig till förvärvet av tillgången.

Begränsningarna i första stycket 2, 3 och 4 skall tillämpas på motsvarande sätt för grupper av emittenter eller låntagare med inbördes anknytning. Med en sådan grupp avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet från risksynpunkt därför att någon av dem har, direkt eller indirekt, ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller de utan att stå i sådant förhållande har sådan inbördes anknytning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

Begränsningarna i första stycket 2 och 3 gäller inte *andelar i investeringsfonder och i sådana fondföretag som avses i 1 kap. 7 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, om de förvaltade tillgångarna huvudsakligen består av tillgångar som får användas för skuldtäckning.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får inom de ramar som anges i första stycket meddela ytterligare föreskrifter om lämplig riskspridning *samt om undantag från begränsningarna i första stycket 2 och 3.*

De tillgångar som används för skuldtäckning skall värderas *till verkligt värde. Från verkligt värde* skall avdrag göras för skulder som hänför sig till förvärvet av tillgången.

¹³ Senaste lydelse 1999:600.

Tillgångar som hänförs till posterna C.II.2 och 4, C.III samt C.IV i uppställningsformen för balansräkningen i bilaga 1 till lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall värderas till verkligt värde. Obligationer eller andra skuldförbindelser som är avsedda att säkerställa försäkringsåtaganden genom att innehas till förfall eller konvertering får dock värderas med utgångspunkt i anskaffningsvärdet om de vid tidpunkten för förfall eller konvertering kan inlösas eller avyttras till ett värde som är tillfredsställande med hänsyn till de försäkringsåtaganden som säkerställs. Om en obligation eller annan skuldförbindelse värderas med utgångspunkt i anskaffningsvärdet skall den värderingsmetoden tillämpas till förfallo- eller konverteringstidpunkten. En obligation eller skuldförbindelse som värderas med utgångspunkt i anskaffningsvärdet får inte avyttras före förfallo- eller konverteringstidpunkten. Om det finns synnerliga skäl får Finansinspektionen medge undantag från förbudet att avyttra.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om vilket värde som tillgångar som anges i 10 § första stycket 13 högst får tas upp till.

Tillgångar som inte omfattas av tredje och fjärde styckena skall värderas enligt 4 kap. lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

För sådana aktier i dotterbolag, som med stöd av 10 a § första stycket 1 används för skuldtäckning, får inte högre värde fastställas än det värde som skulle ha fastställts för tillgångarna sammanlagt, efter avdrag för bolagets skulder, om de ägts direkt av

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilket värde som tillgångar som anges i 10 § första stycket 7 högst får tas upp till.

För sådana aktier och andelar i dotterbolag, som med stöd av 10 a § första stycket används för skuldtäckning, får inte högre värde fastställas än det värde som skulle ha fastställts för tillgångarna sammanlagt, efter avdrag för bolagets skulder, om de ägts direkt av

försäkringsbolaget. Om försäkringsbolaget inte äger samtliga aktier i dotterbolaget, beaktas endast så stor del av tillgångarnas värde som svarar mot aktieinnehavet.

försäkringsbolaget. Om försäkringsbolaget inte äger samtliga aktier i dotterbolaget, beaktas endast så stor del av tillgångarnas värde som svarar mot aktieinnehavet.

10 g §¹⁴

Ett försäkringsbolag som avses i 9 § skall upprätta och följa placeringsriktlinjer. Sådana riktlinjer skall innehålla principerna för placering av samtliga tillgångar, med en särskild redovisning av principerna för placering av de tillgångar som används för skuldtäckning.

För placeringsriktlinjerna skall bestämmelserna i 8 a § tillämpas.

Livförsäkringstagare och de som erbjuds att teckna en livförsäkring i bolaget skall informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna, om det inte med hänsyn till försäkringens särskilda beskaffenhet eller av annat särskilt skäl saknas anledning till sådan information. Avser verksamheten tjänstepensionsförsäkring, skall informationen ges även till andra ersättningsberättigade på grund av försäkringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad *riktlinjerna för verksamheten avseende tjänstepensionsförsäkring* skall innehålla samt om skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationsskyldigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad *placeringsriktlinjerna* skall innehålla samt om skyldigheten att lämna information och om vilka försäkringar som inte skall omfattas av informationsskyldigheten.

För placeringsriktlinjer i försäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkring skall bestämmelserna i 8 a § tillämpas.

11 §¹⁵

Ett försäkringsbolag som avses i 9 § skall föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar *de* tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde. Om 1 kap. 3 a § är tillämplig på försäkringsbolagets verksamhet, skall bolaget föra ett särskilt register för de tillgångar som används för skuldtäckning i verksamheten avseende tjänstepensionsförsäkring.

Ett försäkringsbolag skall föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar *vilka* tillgångar som används för skuldtäckning och *vilka tillgångar som används för att täcka säkerhetsmarginalen samt tillgångarnas värde*. Om 1 kap. 3 a § är tillämplig på försäkringsbolagets verksamhet, skall bolaget föra ett särskilt register för de tillgångar som används för skuldtäckning *och säkerhetsmarginalen* i verksamheten avseende

¹⁴ Senaste lydelse 2005:1121.

¹⁵ Senaste lydelse 2005:1121.

tjänstepensionsförsäkring.

Om en tillgång som antecknats i ett register har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas för skuldtäckning, skall detta antecknas i registret.

Om en tillgång som antecknats i registret har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas för skuldtäckning *eller för att täcka säkerhetsmarginalen*, skall detta antecknas i registret.

Försäkringsbolaget skall utse en person att vara ansvarig för registret (registerombud). Bolaget skall, när registerombudet utsetts eller frånträtt sin befattning, genast anmäla detta till Finansinspektionen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som registerombud.

14 kap 2 §¹⁶

Det åligger styrelsen i ett försäkringsaktiebolag att ofördröjligen upprätta en särskild balansräkning så snart det finns skäl att anta att bolagets eget kapital understiger en tredjedel av det registrerade aktiekapitalet. Visar balansräkningen att så är fallet, skall styrelsen snarast möjligt till bolagsstämman hänskjuta frågan om bolaget skall träda i likvidation. Godkänns inte på den ordinarie bolagsstämman under det nästföljande räkenskapsåret en balansräkning avseende ställningen vid tiden för stämman som utvisar att det egna kapitalet uppgår till hälften av det registrerade aktiekapitalet, skall styrelsen, om inte bolagsstämman beslutar att bolaget skall träda i likvidation, hos rätten ansöka att bolaget försätts i likvidation. En sådan ansökan kan även göras av en styrelseledamot, verkställande direktören, en revisor eller av en aktieägare. Anmälan till rätten om samma förhållanden kan göras av Finansinspektionen.

Om en ansökan eller en anmälan enligt första stycket görs, förordnar rätten att bolaget skall träda i likvidation, om det inte under ärendets handläggning i tingsrätten styrks att en balansräkning, som utvisar att bolagets eget kapital uppgår till hälften av det registrerade aktiekapitalet, har blivit granskad av revisorerna och godkänd av bolagsstämman.

¹⁶ Senaste lydelse 1995:1567.

Vid beräkningen av det egna kapitalets storlek skall inom linjen en post tilläggas som utvisar den ökning av tillgångarnas sammanlagda värde som skulle följa, om de redovisades till försäljningsvärdet med avdrag för de förväntade försäljningskostnaderna. Beträffande sådana tillgångar som anges i 4 kap. 2 § 4 och 5 lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag gäller att de tas upp till anskaffningsvärdet minskat med erforderliga avskrivningar och nedskrivningar, om ett högre värde erhålls genom detta.

Värdehandlingar som används för skuldtäckning enligt 7 kap. 10 § första stycket 1–4, 8–10, 14 och 15, får tas upp till högre värde än vad som följer av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Detta gäller endast om värdehandlingarna kan avyttras till detta högre värde, vid sådana tidpunkter att tillfredsställande förutsättningar kan anses föreligga att infria de försäkringsutfästelser som värdehandlingarna säkerställer.

Andra värdehandlingar än de som avses i fjärde stycket och som utgörs av reversfordringar som förfaller eller kan sägas upp till betalning av försäkringsbolaget först efter längre tid än ett år, får, om det finns särskilda skäl till det, tas upp över det verkliga värdet, dock högst till anskaffningsvärdet.

Om styrelseledamöterna underlåter att fullgöra vad som åligger dem enligt första stycket, svarar de och andra som med vetskap om denna underlåtenhet handlar på bolagets vägnar solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för bolaget. En styrelseledamot undgår dock ansvar, om han visar att underlåtenheten inte beror på försummelse av honom. Solidariskt ansvar för de förpliktelser som uppkommer för bolaget inträder även för de aktieägare som, när likvidationsplikt föreligger enligt första stycket tredje meningen, med vetskap om likvidationsplikten deltar i beslut att fortsätta bolagets verksamhet. Ansvarighet enligt detta stycke gäller dock inte för förpliktelser som uppkommer sedan likvidationsfrågan hänskjutits till rättens prövning eller sedan en balansräkning, som utvisar att bolagets eget kapital uppgår till hälften av det registrerade aktiekapitalet, har blivit granskad av revisorerna och godkänd av bolagsstämman.

19 kap. 11 §¹⁷

Finansinspektionen får meddela beslut om anmärkning i fråga om försäkringsbolagets verksamhet som inspektionen anser behövliga.

¹⁷ Senaste lydelse 2005:1051.

Finansinspektionen skall förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. avvikelse skett från denna lag eller någon annan författning som reglerar försäkringsbolagets näringsverksamhet eller från bolagsordningen,

2. bolagsordningen, de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlaget, placeringsriktlinjerna och riktlinjerna för hantering av intressekonflikter inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse, eller

3. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning.

Om Finansinspektionen bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas, skall inspektionen förelägga försäkringsbolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en finansiell saneringsplan. Inspektionen får i dessa fall även utse en särskild företrädare att sköta hela eller delar av driften av bolaget.

För verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring får Finansinspektionen även då inspektionen bedömer att ersättningsberättigades intressen hotas, besluta om att utse sådan företrädare som avses i tredje stycket.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger säkerhetsmarginalen enligt 1 kap. 8 b–8 c §§, får Finansinspektionen kräva att bolaget löpande rapporterar vilka tillgångar som ingår i det register som avses i 7 kap. 11 § samt kräva en högre solvensmarginal än vad som beräknats enligt bestämmelserna i 7 kap. 23 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 25 § för skadeförsäkringsrörelse. Om kapitalbasen är väsentligt lägre än säkerhetsmarginalen, skall inspektionen ingripa enligt bestämmelserna i tredje stycket.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §, eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7 a kap. 1 § första stycket 1, den gruppbaseade kapitalbasen understiger den gruppbaseade solvensmarginalen enligt 4 § i samma kapitel, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

Om ett försäkringsbolag driver verksamhet i ett annat land inom EES och bolaget inte rättar sig efter Finansinspektionens eller behörig utländsk myndighets anmodan om rättelse, skall inspektionen vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser. Inspektionen skall underrätta den behöriga utländska myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om ett föreläggande enligt andra, tredje, *femte* eller *sjätte* stycket inte har följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller av särskild vikt, anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. bolaget inte följer gällande bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar och skuldtäckning,

2. bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,

3. bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7 a kap. 1 § första stycket 1, den grupp-baserade kapitalbasen understiger den grupp-baserade solvensmarginalen enligt 4 § i samma kapitel, och det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats, eller

4. det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller enligt *tionde* stycket.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i *åttonde* stycket.

En koncession kan förklaras tillräckligt, varning meddelas, om bolaget

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,

2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt *femte* stycket, eller

3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Om ett försäkringsbolag försätts i konkurs eller om beslut fattas om att bolaget skall träda i tvångslikvidation, skall bolagets koncession förklaras förverkad.

Om ett föreläggande enligt andra, tredje, *femte*, *sjätte* eller *sjunde* stycket inte har följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller av särskild vikt, anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. bolaget inte följer gällande bestämmelser om försäkringstekniska avsättningar och skuldtäckning,

2. bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,

3. bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7 a kap. 1 § första stycket 1, den grupp-baserade kapitalbasen understiger den grupp-baserade solvensmarginalen enligt 4 § i samma kapitel, och det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats, eller

4. det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller enligt *elfte* stycket.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i *nionde* stycket.

En koncession kan förklaras förverkad eller, om det bedöms

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,

2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt *sjätte* stycket, eller

3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Om ett försäkringsbolag försätts i konkurs eller om beslut fattas om att bolaget skall träda i tvångslikvidation, skall bolagets koncession förklaras förverkad.

Frågor om förverkande av koncession eller om varning enligt *tionde* och *elfte* styckena prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *skall* meddela föreskrifter om innehållet i den finansiella saneringsplan som krävs enligt tredje stycket.

Frågor om förverkande av koncession eller om varning enligt *elfte* och *tolfte* styckena prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *får* meddela föreskrifter om innehållet i den finansiella saneringsplan som krävs enligt tredje stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 i fråga om 7 kap. 8 c och 8 d §§ och i övrigt den 1 januari 2008.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för försäkringsbolag som enbart driver återförsäkringsrörelse.

2.2 Lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Härigenom föreskrivs att 10 a och 35 §§ lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 a §¹

En pensionsstiftelses styrelse svarar för att förmögenheten är placerad på ett nöjaktigt sätt och för att stiftelsens medel inte används för annat än stiftelsens ändamål.

För en sådan pensionsstiftelse som avses i 9 a § skall i fråga om placering av förmögenheten i stället för första stycket bestämmelserna i tredje–femte styckena gälla.

Pensionsstiftelsen skall placera tillgångarna på ett sådant sätt att lämplig riskspridning uppnås. Tillgångarna skall placeras på det sätt som bäst gagnar dem som omfattas av stiftelsens ändamål och också i övrigt på ett aktsamt sätt. Av tillgångarna får högst

1. fem procent utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser, om värdepapperen eller skuldförbindelserna getts ut av arbetsgivaren, och

2. tio procent utgöras av sådana tillgångar som avses i 1 och som getts ut av företag i en grupp av emittenter eller låntagare med sådan inbördes anknytning som anges i 7 kap. 10 c § andra stycket försäkringsrörelselagen 1982:713), vari arbetsgivaren ingår.

Begränsningarna i tredje stycket 1 och 2 gäller inte sådana tillgångar som svenska staten eller en utländsk stat svarar för.

Beträffande användande av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument skall pensionsstiftelsen tillämpa 7 kap. 17 b § försäkringsrörelselagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av *de bestämmelserna*.

Beträffande användande av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument skall pensionsstiftelsen tillämpa 7 kap. 10 § första stycket 12 försäkringsrörelselagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av *den bestämmelsen*.

35 §²

Finansinspektionen får meddela de anmärkningar i fråga om en pensionsstiftelses förvaltning som inspektionen anser behövs.

¹ Senaste lydelse 2005:1124.

² Senaste lydelse 2005:1124.

Finansinspektionen skall förelägga pensionsstiftelsen eller styrelsen att vidta rättelse, om inspektionen finner att

1. avvikelse skett från någon av de bestämmelser som anges i 34 § första stycket, eller

2. placeringsriktlinjerna inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av stiftelsens förvaltning.

Om Finansinspektionen bedömer att en stiftelse förvaltar medel som avsatts till stiftelsen för personer som anges i 9 a § första stycket på ett sådant sätt som innebär att dessa personers intressen hotas, får inspektionen besluta om att utse en särskild företrädare att sköta hela eller delar av driften av stiftelsen.

Finansinspektionen får även begränsa pensionsstiftelsens förfoganderätt eller förbjuda stiftelsen att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om det bedöms vara nödvändigt för att skydda de personer som anges i tredje stycket. Finansinspektionen får besluta hur pensionsstiftelsen skall förvaltas efter ett sådant beslut.

I fråga om styrelsens skyldighet att lämna upplysningar och hålla tillgångar och handlingar tillgängliga för granskning och beträffande tillsynen i övrigt skall bestämmelserna i 19 kap. 3 §, 8 § första meningen, 9 §, 10 § 1, 11 § *sjätte* stycket, 11 a och 15 §§ samt 21 kap. 2 § fjärde stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) samt föreskrifter som meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser tillämpas på motsvarande sätt.

I fråga om styrelsens skyldighet att lämna upplysningar och hålla tillgångar och handlingar tillgängliga för granskning och beträffande tillsynen i övrigt skall bestämmelserna i 19 kap. 3 §, 8 § första meningen, 9 §, 10 § 1, 11 § *sjunde* stycket, 11 a och 15 §§ samt 21 kap. 2 § fjärde stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) samt föreskrifter som meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser tillämpas på motsvarande sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

2.3 Lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs att 24 b § lagen (1972:262) om understödsföreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 b §¹

För en understödsförening som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring skall i stället för 23–24 a §§ gälla bestämmelserna i andra–femte styckena.

Understödsföreningens samlade tillgångar skall placeras i enlighet med bestämmelserna i 7 kap. 9 a § andra och tredje meningarna försäkringsrörelselagen (1982:713) samt på det sätt som bäst gagnar de ersättningsberättigades intressen och också i övrigt på ett aktsamt sätt. Av tillgångarna får högst

1. fem procent utgöras av aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier samt obligationer och andra skuldförbindelser från samma emittent eller låntagare, om denne i egenskap av arbetsgivare betalar avgifter till föreningen (uppdragsgivande företag) och

2. tio procent utgöras av sådana tillgångar som avses i 1, och som getts ut av företag i en grupp av emittenter eller låntagare med sådan inbördes anknytning som anges i 7 kap. 10 c § andra stycket försäkringsrörelselagen, vari ett uppdragsgivande företag ingår.

Begränsningarna i andra stycket 1 och 2 gäller inte sådana tillgångar som svenska staten eller en utländsk stat svarar för.

Beträffande användande av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument skall understödsföreningen tillämpa 7 kap. 17 b § försäkringsrörelselagen och föreskrifter som meddelats med stöd av *de bestämmelserna*.

Beträffande användande av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument skall understödsföreningen tillämpa 7 kap. 10 första stycket 12 § försäkringsrörelselagen och föreskrifter som meddelats med stöd av *den bestämmelsen*.

I fråga om tillgångar som svarar mot försäkringstekniska avsättningar skall understödsföreningen även tillämpa 7 kap. 9, 10 a, 10 c–10 f och 12–14 §§ försäkringsrörelselagen samt föreskrifter som meddelats med stöd av de bestämmelserna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

¹ Senaste lydelse 2005:1122.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige¹ dels att 5 kap. 5, 7, 8 och 10 §§ samt 6 kap. 9 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 5 kap. 9 a och 15² §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

5 §³

En försäkringsgivare från tredje land skall för sin direkta försäkringsrörelse i Sverige redovisa försäkringstekniska avsättningar. En försäkringsgivares försäkringstekniska avsättningar skall motsvara de belopp som behövs för att försäkringsgivaren vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma på grund av ingångna försäkringsavtal. De försäkringstekniska avsättningarna skall motsvara försäkringsgivarens ansvarighet för

1. försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för löpande försäkringar i skadeförsäkringsrörelse (ej intjänade premier och kvardröjande risker) respektive livförsäkringsrörelse (livförsäkringsavsättning),

2. inträffade oreglerade försäkringsfall, kostnader för regleringen av dessa samt återbäring som förfallit till betalning men inte betalats ut (oreglerade skador),

3. sådan återbäring som är garanterad i nominella eller reala belopp (garanterad återbäring) och som inte omfattas av 1 eller 2,

4. sådan återbäring inom liv-

En försäkringsgivare från tredje land skall för sin direkta försäkringsrörelse i Sverige göra försäkringstekniska avsättningar som motsvarar det belopp som krävs för att försäkringsgivaren vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma på grund av ingångna försäkringsavtal.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2005:1123.

² Tidigare 15 § upphävd genom 1999:602.

³ Senaste lydelse 1999:602.

försäkringsrörelse som är villkorad av värdeförändringar på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står risken för (villkorad återbäring),

5. förlustutjämnning för kreditförsäkring som avses i 12 kap. 9 a § försäkringsrörelselagen (1982:713) (utjämningsavsättning) upp till det belopp för avsättningens storlek som anges i första stycket andra meningen nämnda paragraf, och

6. fondförsäkringar som försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade bär placeringsrisken för (fondförsäkringsåtaganden där försäkringstagaren bär placeringsrisken).

Ansvarar flera försäkringsgivare solidariskt för en försäkring, skall endast den del av försäkringen som enligt avtal mellan försäkringsgivarna belöper på en enskild försäkringsgivare beaktas vid beräkningen av den försäkringsgivarens försäkringstekniska avsättningar.

Avsättning för oreglerade skador skall beräknas särskilt för varje försäkringsfall. För skadeförsäkringsrörelse får statistiska metoder användas om de leder till en tillräcklig avsättning med beaktande av skadornas art.

Vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna gäller 7 kap. 2 § försäkringsrörelselagen (1982:713).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningsansatsernas innehåll och beräkning.

Vid beräkning av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker respektive livförsäkringsavsättning gäller 7 kap. 2 § försäkringsrörelselagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningsansatsernas innehåll och beräkning.

7 §⁴

Premier för livförsäkringar skall grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftskostnader som var för sig är betryggande. En avvikelse får ske om den är försvarlig med hänsyn till försäkringsgivarens ekonomiska situation.

Premier för livförsäkringar skall bestämmas utifrån de principer som anges i 7 kap. 4 § försäkringsrörelselagen (1982:713).

8 §⁵

De försäkringstekniska avsättningarna skall täckas med tillgångar på det sätt som gäller för skuldtäckning enligt 7 kap. 9 § första, tredje och fjärde styckena, 9 a–10 c, 10 e, 10 f samt 13 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser.

De försäkringstekniska avsättningarna skall täckas med tillgångar på det sätt som gäller för skuldtäckning enligt 7 kap. 9 § första stycket, 9 a–10 c, 10 e, 10 f samt 13 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713) eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av någon av dessa bestämmelser.

Dock skall skuldtäckning endast omfatta direkt försäkringsrörelse. När de försäkringstekniska avsättningarna skall täckas, får depositionen enligt 1–3 §§ räknas in under förutsättning att depositionen dels består av värdehandlingar som får användas för skuldtäckning med tillämpning av bestämmelserna i första stycket, dels inte har beaktats enligt 12 § första stycket fjärde meningen.

De tillgångar som används för skuldtäckning skall finnas i Sverige.

9 a §

Senast när placeringsriktlinjer börjar användas, skall de ges in till Finansinspektionen.

Till riktlinjerna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för försäkringsbolaget samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad redogörelsen skall innehålla.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller också vid ändring av placeringsriktlinjer.

⁴ Senaste lydelse 1999:602.

⁵ Senaste lydelse 1999:602.

10 §

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall föra ett register som vid varje tidpunkt visar *de* tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde.

Om en tillgång som antecknas i registret har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas för skuldtäckning, skall detta antecknas i registret.

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall föra ett register som vid varje tidpunkt visar *vilka* tillgångar som används för skuldtäckning och *vilka tillgångar som används för att täcka säkerhetsmarginalens* samt tillgångarnas värde.

Om en tillgång som antecknas i registret har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas för skuldtäckning *eller för att täcka säkerhetsmarginalen*, skall detta antecknas i registret.

Företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land skall utse en person att vara ansvarig för registret (registerombud). Företrädaren skall, när registerombudet utsetts eller frånträtt sin befattning, genast anmäla detta till Finansinspektionen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som registerombud.

12 §⁶

En försäkringsgivare från tredje land skall, utöver de tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna enligt 5 §, vid varje tidpunkt ha en *tillräcklig* kapitalbas. Kapitalbasens storlek skall fastställas på grundval av den direkta försäkringsrörelse som försäkringsgivaren bedriver i Sverige. Kapitalbasen skall när verksamheten bedrivs minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning (solvensmarginal). Kapitalbasen får dock inte understiga ett minimibelopp (garantibelopp). Tillgångar som en försäkringsgivare deponerat i bank eller kreditmarknadsföretag enligt

En försäkringsgivare från tredje land skall, utöver de tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna enligt 5 §, vid varje tidpunkt ha en kapitalbas *som är tillräcklig i förhållande till den verksamhet som bedrivs*. Kapitalbasens storlek skall fastställas på grundval av den direkta försäkringsrörelse som försäkringsgivaren bedriver i Sverige. Kapitalbasen skall när verksamheten bedrivs minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning (solvensmarginal). Kapitalbasen får dock inte understiga ett minimibelopp (garantibelopp). Tillgångar som en

⁶ Senaste lydelse 2004:436..

1-3 §§ skall beaktas vid bedömning av om kravet på garantibelopp är uppfyllt, dock högst till ett belopp som motsvarar hälften av det minsta beloppet för garantibeloppet.

försäringsgivare deponerat i bank eller kreditmarknadsföretag enligt 1-3 §§ skall beaktas vid bedömning av om kravet på garantibelopp är uppfyllt, dock högst till ett belopp som motsvarar hälften av det minsta beloppet för garantibeloppet.

De poster som ingår i kapitalbasen skall till ett belopp som minst motsvarar solvensmarginalen finnas i ett land som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Dessa poster skall till ett belopp som minst motsvarar en tredjedel av solvensmarginalen finnas i Sverige.

Bestämmelserna om att Finansinspektionen i vissa fall får medge undantag från bestämmelserna om beräkning av solvensmarginalen och lokalisering av tillgångar finns i 16-18 §§.

15 §⁷

För direkt försäkringsrörelse i Sverige som bedrivs av försäringsgivare från tredje land gäller även bestämmelserna om säkerhetsmarginal i 1 kap. 8 b–8 d §§ försäkringsrörelselagen (1982:713).

6 kap.

9 §⁸

Finansinspektionen skall förelägga en försäringsgivare från tredje land att upprätta och för godkännande överlämna

1. en finansiell saneringsplan om Finansinspektionen bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas,
2. en saneringsplan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning, om försäringsgivarens kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713), eller
3. en finansieringsplan för att skyndsamt återställa kapitalbasen, om den understiger de nivåer som anges i 5 kap. 12–14 §§, eller om garantibeloppet för en livförsäkringsrörelse inte har sådan sammansättning som anges i 5 kap. 12 § andra stycket.

Om kapitalbasen för en försäringsgivare från tredje land understiger den säkerhetsmarginal som beräknats enligt 1 kap. 8 b–8 c §§ försäkringsrörelselagen, får Finansinspektionen kräva att bolaget löpande rapporterar vilka tillgångar som ingår i det register

⁷ Tidigare 15 § upphävd genom 1999:602.

⁸ Senaste lydelse 2003:511.

som avses i 5 kap. 10 § samt kräva en högre solvensmarginal än vad som beräknats enligt bestämmelserna i 7 kap. 23 försäkringsrörelselagen för livförsäkringsrörelse och i 25 § samma lag för skadeförsäkringsrörelse. Om kapitalbasen är väsentligt lägre än säkerhetsmarginalen, skall inspektionen ingripa enligt bestämmelserna i första stycket 1.

Skyldigheten att upprätta saneringsplan eller finansieringsplan enligt första stycket gäller inte om försäkringsgivaren medgetts undantag enligt 5 kap. 16 § och någon annan myndighet än Finansinspektionen har tillsyn över soliditeten. Om den utländska myndighet som kontrollerar försäkringsgivarens soliditet förbjuder försäkringsgivaren att helt eller delvis förfoga över sina tillgångar skall, på begäran av myndigheten, Finansinspektionen vidta samma åtgärder beträffande försäkringsgivarens tillgångar i Sverige. Finansinspektionen får besluta hur verksamheten skall drivas efter ett sådant beslut av den utländska myndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *skall* meddela föreskrifter om innehållet i den finansiella saneringsplan som anges i första stycket 1.

Skyldigheten att upprätta saneringsplan eller finansieringsplan enligt första *eller andra* stycket gäller inte om försäkringsgivaren medgetts undantag enligt 5 kap. 16 § och någon annan myndighet än Finansinspektionen har tillsyn över soliditeten. Om den utländska myndighet som kontrollerar försäkringsgivarens soliditet förbjuder försäkringsgivaren att helt eller delvis förfoga över sina tillgångar skall, på begäran av myndigheten, Finansinspektionen vidta samma åtgärder beträffande försäkringsgivarens tillgångar i Sverige. Finansinspektionen får besluta hur verksamheten skall drivas efter ett sådant beslut av den utländska myndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *får* meddela föreskrifter om innehållet i den finansiella saneringsplan som anges i första stycket 1.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

2.5 Lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten

Häriigenom föreskrivs att 2 och 10 §§ lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Följande bestämmelser i 7 kap. försäkringsrörelselagen (1982:713) skall gälla för Premiepensionsmyndighetens försäkringsverksamhet:

– 1 § om försäkringstekniska avsättningar,

– 2 § om beräkning av *livförsäkringsavsättningar*,

– 3–8 a §§ om försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag,

– 9–11 och 13 §§ om placering av tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar, *och*

– 17 b § om användning av *optioner och liknande finansiella instrument*.

– 2 § om beräkning av *försäkringstekniska avsättningar*,

– 3–8 a §§ om försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag, *och*

– 9–11 och 13 §§ om placering av tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar.

Vid tillämpningen av de bestämmelser som anges i första stycket skall myndigheten anses som ett livförsäkringsbolag. Vad som sägs om dotterföretag i 7 kap. 10 a § försäkringsrörelselagen skall avse företag i vilka staten har ett sådant inflytande som anges i 1 kap. 9 § första, andra eller tredje stycket samma lag, om myndigheten företräder staten som ägare.

10 §²

Följande bestämmelser i försäkringsrörelselagen (1982:713) skall gälla för Finansinspektionens tillsyn över Premiepensionsmyndigheten enligt 15 kap. 2 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension:

– 19 kap. 3 § om skyldighet för styrelsen och vissa befattningshavare att lämna upplysningar till inspektionen,

– 19 kap. 8 § om rätt för inspektionen att sammankalla ett försäkringsbolags styrelse,

– 19 kap. 9 § om skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att hålla försäkringsbolagets räkenskapsmaterial m.m. tillgängligt för granskning,

– 19 kap. 10 § om skyldighet för vissa andra personer att lämna upplysningar m.m. till inspektionen,

– 19 kap. 11 § första, andra och *sjätte* styckena om rätt för inspektionen att meddela *erinringar* och förelägganden att vidta rättelser,

– 19 kap. 11 § första, andra och *åttonde* styckena om rätt för inspektionen att meddela *beslut om anmärkningar* och förelägganden att vidta rättelser,

¹ Senaste lydelse 2000:1414.

² Senaste lydelse 2003:512.

- 19 kap. 13 § om överklagande av inspektionens beslut, och
- 19 kap. 15 § om avgifter för att bekosta inspektionens verksamhet.

Vid tillämpningen av de bestämmelser som anges i första stycket skall myndigheten anses som ett försäkringsbolag. Vad som sägs om försäkringsbolagets verkställande direktör skall avse myndighetens chef.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

3 Ärendet och dess beredning

I denna promemoria lämnas förslag till ändringar av rörelsereglerna för svenska försäkringsbolag och utländska försäkringsgivare. Förslagen utgör en del av arbetet med att reformera den solvensreglering för försäkringsverksamhet som finns i försäkringsrörelselagen (1982:713) och i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige.

Genom beslut den 16 december 1999 bemyndigade regeringen chefen för Finansdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av försäkringsbolagens placeringsregler m.m. (dir. 2000:15). Utredningen, som antog namnet Placeringsutredningen, har redovisat sitt arbete genom delbetänkandet *Principer för ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag* (SOU 2003:14) och slutbetänkandet *Förslag till ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag* (SOU 2003:84). Betänkandena har remissbehandlats och remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2003/1133 i fråga om delbetänkandet och dnr Fi2003/4992 i fråga om slutbetänkandet). I *bilaga 1* finns en förteckning över de remissinstanser som har beretts tillfälle att yttra sig över Placeringsutredningens förslag.

Genom beslut den 23 september 2004 bemyndigade regeringen dåvarande statsrådet Gunnar Lund att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av Finansinspektionens tillsyn på försäkringsområdet (dir. 2004:118). Utredningen antog namnet Försäkringstillsynsutredningen och redovisade sitt betänkande *Tillsyn på försäkringsområdet* (SOU 2005:85). Betänkandet har remissbehandlats och remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2005/5091). I *bilaga 2* finns en förteckning över de remissinstanser som har beretts tillfälle att yttra sig över Försäkringstillsynsutredningens förslag.

I denna promemoria behandlas också ett förslag från Finansinspektionen om att det bör regleras närmare hur försäkringstekniska avsättningar skall beräknas när det gäller villkorad återbäring (dnr Fi2004/1889). Vidare har Sveriges Försäkringsförbund och Svenska Bankföreningen i skilda skrivelser till Finansdepartementet föreslagit att försäkringsbolag skall få placera upp till 40 procent av skuldtäckningstillgångarna i säkerställda obligationer som utfärdats av samma emittent (dnr Fi2004/4988 och Fi2003/4992). Sveriges Försäkringsförbund och Fondbolagens förening har dessutom i en gemensam skrivelse hemställt att regeringen ser över begränsningsregeln för försäkringsbolags placeringar i värdepappersfonder (dnr Fi2000/1049). Samtliga nu nämnda frågor behandlas i promemorian.

Inom Finansdepartementet pågår för närvarande ett arbete där de associationsrättsliga reglerna för försäkringsbolag övervägs. Detta sker mot bakgrund av de förslag som Försäkringsföretagsutredningen lämnat i sitt slutbetänkande *Ny associationsrätt för försäkringsföretag* (2006:55), som är under remissbehandling. Vidare pågår inom Finansdepartementet ett arbete med att genomföra de förändringar av rörelseregleringen för återförsäkringsverksamhet som föranleds av det i december 2005 antagna EG-direktivet om återförsäkring.

4 Bakgrund

4.1 EG-direktiv på försäkringsrörelseområdet

Det finns fyra grundprinciper för en gemensam finansiell marknad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES): en enda auktorisation, hemlandstillsyn, minimiharmonisering av regler för olika slags finansiell verksamhet samt ömsesidigt erkännande av de enskilda ländernas rörelsereglering i övrigt på det finansiella området. Dessa principer gäller för såväl bank- och försäkringsverksamhet som för övrig finansiell verksamhet.

Regleringen av försäkringsrörelse i Sverige vilar på EG:s försäkringsdirektiv som delas in i skadeförsäkrings- och livförsäkringsdirektiv samt övriga direktiv om försäkringsverksamhet.

Skade- och livförsäkringsdirektiven delas i sin tur in i tre olika ”generationer”. Första och andra generationens direktiv genomfördes i svensk rätt genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 1994, se prop. 1992/93:257. Genomförandet av den tredje generationens direktiv skedde den 1 juli 1995, se prop. 1994/95:184.

Nu nämnda direktiv har därefter kompletterats och ändrats. De senaste större ändringarna skedde genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/12/EG av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv 79/267/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för livförsäkringsföretag (solvenslivdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/13/EG av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för skadeförsäkringsföretag (solvensskadedirektivet). På livförsäkringsområdet finns numera ett konsoliderat livförsäkringsdirektiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring (det konsoliderade livdirektivet). Denna konsolidering innebar i princip inte någon saklig förändring av EG-rätten för livförsäkringsverksamhet. För en närmare redogörelse av de tre generationernas direktiv på försäkringsområdet hänvisas till nyss nämnda propositioner.

Bland övriga EG-direktiv om försäkringsverksamhet bör framhållas rådets direktiv 91/674/EEG av den 19 december 1991 om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsföretag (försäkringsredovisningsdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/17/EG av den 19 mars 2001 om rekonstruktion och likvidation av försäkringsföretag (försäkringsinsolvensdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG av den 3 juni 2003 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (tjänstepensionsdirektivet)³, samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG av den 16 december 2005 om återförsäkring (återförsäkringsdirektivet). Tjänstepensionsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom reglering som trädde i kraft den 1 januari 2006 (se prop. 2004/05:165, bet. 2005/06:FiU7, rskr. 2005/06:92).

³ Tjänstepensionsdirektivet är avsett att reglera sådana institut på tjänstepensionsområdet som inte redan omfattas av gemenskapslagstiftning. För att undvika konkurrensnedvridningar har medlemsstaterna möjlighet att under vissa förutsättningar tillämpa delar av direktivet även på tjänstepensionsverksamheten hos försäkringsföretag som omfattas av det konsoliderade livdirektivet. Sverige har valt att göra denna utvidgning.

4.2 Det nuvarande regelverket

4.2.1 Översiktligt om reglering av försäkringsrörelse

Försäkringsbolagens verksamhet är sedan lång tid tillbaka särreglerad och föremål för statlig tillsyn. Särregleringen syftar till att skydda de direkta försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades intressen. I syfte att säkerställa att regelverket efterlevs och att ytterligare stärka skyddet för de ersättningsberättigade innehåller regleringen också moment som skall möjliggöra en effektiv tillsyn av bolagen.

De särskilda rörelsereglerna är befogade med hänsyn till de allvarliga konsekvenser som kan uppkomma för det fall att försäkringsbolag inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. Försäkrings teknik är dessutom mycket komplicerad när det gäller att värdera och bedöma ett försäkringsbolags ekonomiska ställning och riskhantering, vilket skapar ett informationsövertag för bolagen gentemot försäkringstagarkollektivet.

De svenska försäkringsbolagens verksamhet regleras i försäkringsrörelselagen (1982:713), FRL. Kompletterande regler till FRL finns i försäkringsrörelseförordningen (1982:790) och i föreskrifter meddelade av Finansinspektionen. Koncession för försäkringsrörelse kan enligt 2 kap. 3 a–c §§ FRL avse skadeförsäkring, livförsäkring eller återförsäkring.

Associationsrättsligt kan försäkringsbolag vara av två slag, försäkringsaktiebolag respektive ömsesidiga försäkringsbolag. Försäkringsaktiebolag kan bedrivas antingen som vinstutdelande bolag eller med bestämmelser i bolagsordningen om att vinst inte skall delas ut, dvs. icke-vinstutdelande försäkringsaktiebolag.

Viss försäkringsrörelse kan även bedrivas i en understödsförening. En sådan förening är i princip uppbyggd som en ekonomisk förening. För dessa gäller lagen (1972:262) om understödsföreningar. Understödsföreningarna skall som huvudregel vara slutna i den bemärkelsen att de huvudsakligen är avsedda för anställda i ett visst eller vissa företag, personer tillhörande en viss yrkesgrupp eller liknande. Syftet med verksamhet som bedrivs i en understödsförening är att för inbördes bistånd meddela vissa personförsäkringar såsom sjuk- eller tjänstepensionsförsäkring. Sistnämnda typ av försäkring meddelas i s.k. tjänstepensionskassor som, sett till andelen förvaltad kapital, dominerar bland understödsföreningarna.

Regler för utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige finns i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige (LUFV).

För försäkringsrörelse finns vidare särskilda redovisningsregler i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL). Bestämmelserna har sin grund i försäkringsredovisningsdirektivet. Även på detta område har Finansinspektionen meddelat föreskrifter. Från och med den 1 januari 2005 har den ekonomiska redovisningen frikopplats från rörelseregleringen (prop. 2004/05:24, s. 188 ff.). Den tidigare hänvisningen till FRL i ÅRFL har ersatts med en särskild bestämmelse om hur de försäkringstekniska avsättningarna skall beräknas ur ett redovisningsperspektiv.

4.2.2 Solvenssystemets olika delar

När ett försäkringsavtal tecknas gör försäkringsbolaget ett försäkringsåtagande i och med att bolaget förbinder sig att betala försäkringsersättning till den ersättningsberättigade om ett försäkringsfall inträffar. I gengäld åtar sig försäkringstagaren att betala premier till försäkringsbolaget.

I lagstiftningen finns regler om hur försäkringsåtaganden skall värderas och hur resultatet av värderingen skall redovisas. Värderingen av försäkringsbolagets åtaganden är grunden för en avsättning i bolagets balansräkning som benämns *försäkringstekniska avsättningar*. Dessa skall inte förväxlas med en sedvanlig skuld, eftersom avsättningarna är resultatet av värderingen av ett osäkert åtagande som både tids- och beloppsmässigt kan komma att förändras.

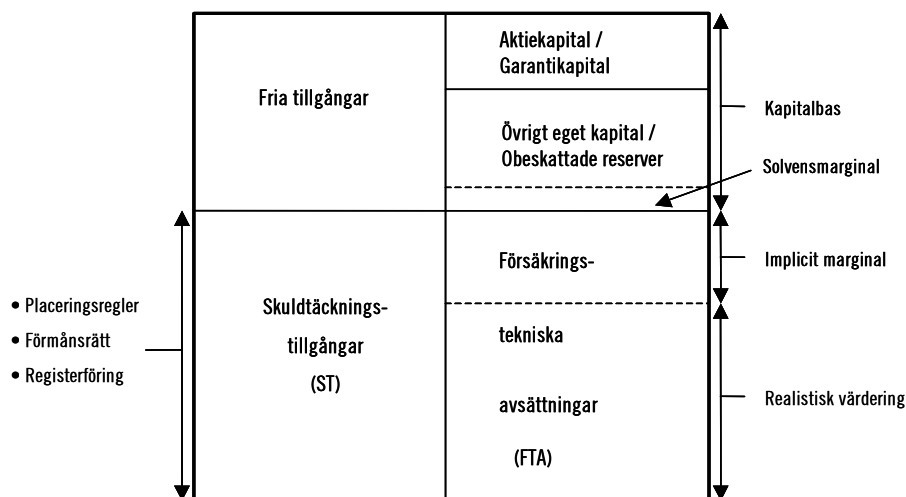
De försäkringstekniska avsättningarna skall täckas av tillgångar som benämns *skuldtäckningstillgångar*. Endast vissa tillgångsslag får användas för skuldtäckning och för sådana tillgångar gäller särskilda *placeringsregler*, bl.a. i fråga om enhandsengagemang, lokalisering och valutamatchning (se närmare om dessa placeringsregler i avsnitt 4.2.4). Skuldtäckningstillgångarna skall antecknas i ett särskilt register. Denna *registerföring* ligger till grund för dels kontrollen av att placeringsreglerna efterlevs, dels försäkringstagarnas *förmånsrätt* i bolagets tillgångar.

Hur de försäkringstekniska avsättningarna beräknas blir således centralt för vilka krav som ställs på försäkringsbolaget vad gäller tillgångar som skall omfattas av placeringsregler och försäkringstagarnas förmånsrätt. De tillgångar som inte används för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna brukar benämnas *fria tillgångar* och sådana tillgångar får enligt EG-rätten inte omfattas av placeringsregler.

Det finns även regler som syftar till att bolagen skall ha ett buffertkapital, en *kapitalbas*, för att täcka förluster om utfallet av försäkringsrörelsen blir sämre än väntat. Kapitalbasen skall vara sammansatt på ett särskilt sätt och byggs till största delen upp av delposter som ingår i posten *eget kapital*. Ett EG-rättsligt krav på kapitalbasen är att denna skall minst uppgå till en nivå som bestäms med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning. Denna miniminivå benämns *solvensmarginalen*. Beroende på associationsform ingår i kapitalbasen även *aktiekapital* för försäkringsaktiebolag eller *garantikapital* för ömsesidiga bolag.

I Figur 4.1 ges en schematisk beskrivning av hur de olika delarna i det nuvarande solvenssystemet förhåller sig till varandra i ett försäkringsbolag som meddelar livförsäkring eller lång skadeförsäkring. Figuren visar en situation när bolagets kapitalbas överstiger den föreskrivna solvensmarginalen. Genom att de försäkringstekniska avsättningarna grundas på betryggande antaganden kommer dessa att vara större än bolagets faktiska åtaganden; skillnaden mellan de gjorda avsättningarna och de faktiska åtagandena utgör en implicit marginal (se vidare i avsnitt 4.2.3).

Figur 4.1: Balansräkningen i ett försäkringsbolag

4.2.3 Försäkringstekniska avsättningar

Bestämmelserna om beräkning av försäkringstekniska avsättningar bygger i stor utsträckning på EG-rätten. De EG-rättsliga reglerna för beräkning av försäkringstekniska avsättningar har i svensk rätt genomförts i 7 kap. 1 och 2 §§ FRL.

Regleringen i 7 kap. 1 § inleds med den grundläggande bestämmelsen att de försäkringstekniska avsättningarna skall motsvara det belopp som krävs för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. Värdet på försäkringsåtagandena fastställs utifrån försäkringsmatematiska metoder med antaganden om skadesannolikhet för skadeförsäkring och antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats och driftkostnader för livförsäkring.

Livförsäkringsavsättningar skall beräknas med en nettometod, vilket innebär att avsättning skall göras för skillnaden mellan det förväntade värdet av bolagets framtida utgifter och det förväntade värdet av framtida premier. Beräkningen av avsättningarna skall grundas på antaganden som var för sig är betryggande. Detta innebär exempelvis att den försäkrade vid en dödsfallsförsäkring skall antas ha en högre dödlighet än vad som verkligen kan förväntas och den diskonteringsränta som används för att beräkna framtida avsättningar skall på motsvarande sätt vara lägre än den förväntade. Resultatet blir att det skapas en *implicit marginal* utöver vad som motsvarar de förväntade kostnaderna för att infria livförsäkringsåtagandena enligt en *realistisk värdering*.

I verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring skall dock sedan den 1 januari 2006 livförsäkringsavsättningarna beräknas utifrån antaganden som görs på ett aktsamt sätt (7 kap. 2 § femte stycket FRL). Det innebär att beräkningen skall utgå från en realistisk värdering och att antagandena skall grundas på empiriska data och annan erfarenhet (se prop. 2004/05:165 s. 161 f.).

Avsättningar för skadeförsäkring skall beräknas enligt en bruttometod, vilket innebär att avsättningar skall göras för hela åtagandet enligt ingångna avtal, något avdrag för framtida premieinbetalningar skall alltså

inte göras och tillägg skall göras för kvardröjande risker (7 kap 2 § första stycket FRL). Vidare skall skadefallen, som huvudregel, värderas individuellt och sedan summeras. En s.k. kollektiv metod får dock användas om beräkningen ger i stort sett samma resultat.

Det finns även regler som preciserar hur försäkringstekniska avsättningarna skall beräknas för kreditförsäkring och fondförsäkring. För kreditförsäkring skall bl.a. särskilda avsättningar till en utjämningsreserv göras. Denna skall fungera som en buffert för att hantera i förväg svårbedömda situationer som t.ex. cykliska faktorer som följer av den allmänna konjunkturen.

4.2.4 Placeringsregler för skuldtäckningstillgångarna

Skuldtäckningstillgångarna omfattas av placeringsregler, som inom EG-rätten har sitt ursprung i framför allt tredje generationens försäkringsdirektiv och gäller för såväl skade- som livförsäkringsverksamhet. För försäkringsgivare som har huvudkontor inom gemenskapen skall hemlandets placeringsregler gälla för försäkringsgivarens verksamhet inom hela gemenskapen.⁴ Tillgångarna skall som huvudregel vara lokaliserade inom gemenskapen om, beträffande skadeförsäkring, risken är belägen inom gemenskapen eller, i fråga om livförsäkring, verksamheten utövas där. Medlemsstaterna får inte heller kräva att försäkringsföretagen har tillgångarna lokaliserade i en viss medlemsstat.

EG-direktiven anger vidare ett antal principer som skall gälla i fråga om bl.a. värdering av tillgångar, säkerhetskrav, behandling av derivat-instrument, likviditetskrav och koncerngenomlysning. Direktiven innehåller även bestämmelser om tillåtna tillgångsslag för skuldtäckning, begränsningar för olika tillgångsslag (maximal andel av det belopp som skall skuldtäckas som får placeras i ett visst tillgångsslag) och för enhandsengagemang (maximal andel som får härröra från samme utgivare), samt för valutamatchning och lokalisering av tillgångar.

Begränsningarna är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna, utan hänsyn tagen till eventuell återförsäkring. Medlemsländerna skall dessutom fastställa ytterligare tillgångs- och enhandsbegränsningar, utöver dem som anges i direktiven. För det ändamålet anges olika riktlinjer, som t.ex. att tillgångsportföljen skall vara väldiversifierad, riskfyllda tillgångar bör behandlas med återhållsamhet och illikvida tillgångar hanteras med försiktighet. Vidare anges att medlemsländerna under vissa förhållanden skall behandla tillgångar mer restriktivt än annars. Detta gäller bl.a. lån utan säkerhet och värdepapper som inte omsätts på någon reglerad marknad.

För tjänstepensionsverksamhet gäller istället enligt artikel 18 i tjänstepensionsdirektivet att ett tjänstepensionsinstitut skall placera sina tillgångar i enlighet med den övergripande aktsamhetsprincipen. Utifrån

⁴ I första generationens direktiv återfinns vissa placeringsregler för inom gemenskapen etablerade filialer eller agenturer till försäkringsgivare med huvudkontor utanför gemenskapen (tredjelandsföretag). Dessa regler innebär i korthet att filialen eller agenturen skall lyda under de nationella placeringsreglerna i den medlemsstat där filialen eller agenturen är etablerade. Agenturens eller filialens tillgångar (som motsvarar tekniska avsättningar) skall vara lokaliserade inom medlemsstatens territorium.

denna princip föreskrivs i samma artikel en samling kvalitativa, samt ett fåtal kvantitativa placeringsregler (se prop. 2004/05:165 s. 167 f.) Regelverket för tjänstepensionsverksamhet skiljer sig därmed från det kvantitativa synsätt som styr placeringarna enligt det konsoliderade livdirektivet.

Svenska bestämmelser om hur skuldtäckningstillgångarna i försäkringsrörelse skall placeras finns i 7 kap. 9–13 §§ FRL. 9 a § innehåller grundläggande kvalitativa regler om att skuldtäckningstillgångarna skall placeras på så sätt att lämplig riskspridning nås (diversifiering), tillgångarna motsvarar försäkringsbolagets åtaganden (matchning) samt så att bolagets betalningsberedskap är tillfredsställande och den förväntade avkastningen tillräcklig.

I de därefter följande paragraferna ställs särskilda kvantitativa begränsningar upp såvitt avser godkända tillgångsslag (10 §), placeringar i dotterbolag (10 a §), hur stor andel som får placeras i varje enskilt tillgångsslag (10 b §), hur stor del av skuldtäckningstillgångarna som får härröra från samme utgivare (10 c §), tillgångarnas lokalisering (10 d §) samt tillåten valutarisk (10 e §). För villkorad återbäring och fondförsäkring där försäkringstagarna bär den finansiella risken gäller dock i stället en särskild bestämmelse om att tillgångarna skall placeras på det sätt som är lämpligt med hänsyn till åtagandets karaktär (13 §).

Utöver placeringsreglerna för skuldtäckningstillgångarna föreskriver den allmänna stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a § FRL att försäkringsrörelse skall bedrivas med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande likviditet och kontroll över placeringsrisker så att åtagandena kan fullgöras. Denna bestämmelse träffar allt kapital i ett försäkringsbolag, dvs. inte enbart skuldtäckningstillgångarna. I övrigt finns i det konsoliderade livdirektivet, artikel 31, ett uttryckligt förbud för medlemsstaterna att införa särskilda placeringsregler avseende de fria tillgångarna. Motsvarande förbud finns även för skadeförsäkring i och med tredje generationens direktiv 92/49/EEG, artikel 18.

Reglerna i 7 kap. 10 och 10 b §§ omfattar inte tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar i tjänstepensionsverksamhet. Särskilda regler för denna verksamhet återfinns i 7 kap. 12 § FRL.

Vilken tillgångsmassa som omfattas av placeringsregler påverkas också av hur tillgångarna värderas. Reglerna för värdering av tillgångar fick sin huvudsakliga utformning i samband med genomförandet av försäkringsredovisningsdirektivet.⁵ Närmare principer för värderingen av skuldtäckningstillgångarna finns även i EG-rättens skade- och livförsäkringsdirektiv.⁶ Enligt gällande rätt skall skuldtäckningstillgångarna värderas till verkligt värde med beaktande av skulder som hänför sig till förvärvet (7 kap. 10 f § FRL). Undantag från värdering till verkligt värde görs för bl.a. obligationer och andra skuldförbindelser, där värderingen under vissa angivna förutsättningar får göras med utgångspunkt i anskaffningsvärdet. Ett annat undantag gäller fastigheter, där föreskrifter om vilket högsta värde tillgången får tas upp till fastställs av Finansinspektionen.⁷

⁵ Dir. 91/674/EEG; se prop. 1995/96:10 del 4.

⁶ Dir. 92/49/EEG art. 21.1 och dir. 2002/83/EG art. 23.3.

⁷ FFFS 2002:9.

7 kap. 11 § FRL innehåller bestämmelser om registerföring. I registret redovisas de tillgångar som används för skuldtäckning och som ligger till grund för försäkringstagarnas förmånsrätt i bolagets tillgångar i händelse av att bolaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum. Enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) har försäkringstagarna särskild förmånsrätt i den aktuella egendomen. Efter de ändringar som tillkommit med anledning av genomförandet av försäkringsinsolvensdirektivet omfattar förmånsrätten enligt 7 kap 11 a § alla fordringar som grundas på försäkringsavtal, dvs. även fordringar med anledning av kort skadeförsäkring samt återförsäkring i allmänhet, samt fordringar som avser återbetalning av premier för att ett försäkringsavtal inte har kommit till stånd eller har upphört att gälla (se prop. 2005/06:37 s. 44.). Återförsäkringsfordran behöver dock inte ersättas förrän övriga fordringar ersatts fullt ut.

I fråga om derivatinstrument innehåller FRL en bestämmelse som inte är kopplad endast till de försäkringstekniska skulderna utan till försäkringsbolags användning av sådana finansiella instrument i allmänhet; sålunda föreskrivs i 7 kap. 17 b § att optioner och terminskontrakt och andra liknande finansiella instrument får användas för att sänka den finansiella risken i ett försäkringsbolag och för att effektivisera förvaltningen av bolagets tillgångar.

4.2.5 Kapitalbas och solvensmarginal

Utöver de försäkringstekniska avsättningarna måste försäkringsbolag ha ytterligare kapital som skydd mot oväntade händelser, en s.k. kapitalbas. Regleringen av kapitalbas för försäkringsbolag utgår från den allmänna bestämmelsen i 1 kap. 8 a § FRL, som anger att ett försäkringsbolag, utöver tillgångar motsvarande försäkringstekniska avsättningar, vid varje tidpunkt skall ha en tillräcklig kapitalbas.

De poster som får ingå i kapitalbasen är inbetalat aktiekapital eller garantikapital, övrigt eget kapital med avdrag för utdelning samt obeskattade reserver. Finansinspektionen får medge att också andra poster än de nu angivna får ingå i kapitalbasen.

När ett försäkringsbolag bildas, skall kapitalbasen minst uppgå till det garantibelopp som Europeiska gemenskapernas kommission årligen tillkännager. Kapitalbasen får därefter aldrig understiga denna nivå (1 kap. 8 a § FRL).

För att skydda försäkringstagarna ställer EG-rätten och gällande svensk rätt kravet att kapitalbasen åtminstone skall vara lika stor som den s.k. solvensmarginalen. Solvensmarginalen beräknas olika för skade- respektive livförsäkring. Det finns även vissa skillnader i hur solvensmarginalen beräknas för olika försäkringsgrenar.

För livförsäkringsrörelse beräknas solvensmarginalen i allt väsentligt som fyra procent av de försäkringstekniska avsättningar som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för försäkringsbolaget med visst tillägg för positiva risksummor, dvs. skillnaden mellan kapitalvärdet av utfästa och utfallande belopp vid dödsfall och den försäkringstekniska avsättningen. Om försäkringen är en fondförsäkring eller innehåller s.k. villkorad återbäring, skall solvensmarginalen uppgå till en procent av de försäkringstekniska

avsättningarna. Vid beräkning av solvensmarginal får avdrag för återförsäkring göras med högst 15 procent (se 7 kap. 23 § FRL).

För skadeförsäkringsrörelse beräknas solvensmarginalen som huvudregel utifrån en andel av bolagets premieinkomster (premieindex) eller som en genomsnittlig andel av dess skadekostnader (skadeindex). Solvensmarginalen utgör det högsta dessa två index, multiplicerat med en kvot som för de tre närmast föregående räkenskapsåren motsvarar förhållandet mellan, å ena sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador efter avdrag för återförsäkrares andel samt, å andra sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador utan avdrag för återförsäkrares andel. Kvoten får dock inte understiga 0,5. För skadeförsäkringsrörelse får avdrag för återförsäkring göras vid beräkning av solvensmarginal med upp till 50 procent (se 7 kap. 25 § FRL).

I samband med att reglerna om de försäkringstekniska avsättningarna i FRL frikopplades från redovisningsreglerna sågs också sambandet mellan redovisningen och FRL:s bestämmelser om kapitalbas över. Den fråga som behandlades var hur kapitalbasen skall kunna korrigeras när avsättningarna inte nödvändigtvis beräknas på samma sätt i redovisningen som i solvenssammanhang. Frågan löstes genom att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (Finansinspektionen) gavs möjlighet att meddela föreskrifter om villkor att ta in poster i kapitalbasen, omfattningen av dessa poster och om hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas, se 1 kap. 8 a § sista stycket FRL och prop. 2004/05:24 s. 136 ff.

I och med de nyligen ikraftträdde bestämmelserna för finansiella konglomerat har nyssnämnda bemyndigande utvidgats till att även omfatta avräkning av vissa poster från kapitalbasen enligt 7 kap. 24 a § FRL, motsvarande innehav i försäkringsbolag, kreditinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersbolag, återförsäkringsföretag, försäkringsholdingföretag eller ett finansiellt institut (se SFS 2006:533 och prop. 2005/06:45 s. 182 ff.).

4.3 Nuvarande tillsynsregler

De grundläggande EG-rättsliga bestämmelserna om behöriga myndigheters tillsyn över försäkringsbolagen beträffande solvensfrågor återfinns i artikel 20 i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 37 i det konsoliderade livdirektivet. Artiklarna i direktiven har genomförts i svensk rätt genom ändringar i 19 kap. 11 § FRL (se prop. 1992/93:257 s. 202).

Nämnda bestämmelser i FRL innehåller en rad ingripandenivåer för tillsynsmyndigheten, av vilka flera är knutna till storleken på bolagets kapitalbas. För det fall att ett försäkringsbolags kapitalbas underskrider lagstadgad solvensmarginal, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om det har gått så långt att kapitalbasen underskrider en tredjedel av solvensmarginalen eller underskrider garanti-beloppet, skall bolaget eller dess styrelse upprätta, och för godkännande

överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen (19 kap. 11 § femte stycket FRL). Om ett föreläggande av nämnt slag inte följs inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på annat sätt har undanröjts, skall inspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller annars av särskild vikt, anmäla detta till regeringen (19 kap. 11 § sjunde stycket FRL).

Finansinspektionen kan också ingripa när bolag bryter mot reglerna om skuldtäckning genom att begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige (19 kap. 11 § åttonde stycket 1 FRL). Om Finansinspektionen har begränsat eller förbjudit ett försäkringsbolags förfogande över sina tillgångar, får Finansinspektionen besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas vidare.

För det fall att bolaget inte längre uppfyller kraven för koncession (inbegripet kraven på kapitalbas och skuldtäckning), inte följer en upprättad plan i enlighet med det nyss sagda eller om bolaget i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten, kan bolagets koncession förklaras förverkad. Frågor om förverkande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller annars av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan från inspektionen (19 kap. 11 § tionde, elfte och tolfte styckena FRL).

Genomförandet av solvensliv- och solvensskadedirektiven i svensk rätt (prop. 2002/03:94) medförde förändrade möjligheter för Finansinspektionen att kunna ingripa i ett tidigt skede. Finansinspektionen kan numera kräva att ett försäkringsföretag upprättar en finansiell saneringsplan även om solvensmarginalen inte har underskridits. Om Finansinspektionen bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas, skall inspektionen kräva att en sådan saneringsplan upprättas (19 kap 11 § tredje stycket FRL). Även utan att ett försäkringsbolag formellt bryter mot reglerna för skuldtäckning kan Finansinspektionen därmed ingripa om myndigheten anser att bolaget genom sin hantering av skuldtäckningen ändå äventyrar försäkringstagarnas rättigheter.

Sedan en tid pågår det i Sverige såväl som i vissa andra EU-länder ett intensivt utvecklingsarbete med att förbereda för en riskbaserad och förebyggande försäkringstillsyn. I Sverige har Finansinspektionen arbetat fram en riskkänslig tillsynsmodell inom ramen för myndighetens förändrade tillsynsmetodik. Detta s.k. trafikljussystem syftar till att fastställa kriterier för när inspektionen skall ingripa i kapitalsvaga bolag. Avsikten med verktyget är att det skall underlätta för Finansinspektionen att i ett tidigt skede kunna identifiera bolag med alltför hög risk. Trafikljusmodellen används som ett bland flera tillsynsverktyg sedan årsskiftet 2005/2006. Den första etappen tillämpas endast på bolag som driver livförsäkrings- eller tjänstepensionsverksamhet och endast för finansiella risker.

Finansinspektionen räknar med att vissa justeringar kommer att behöva göras av modellen och en andra etapp presenterades den 23 maj 2006, varpå en genomarbetad och slutlig modell som även tar hänsyn till försäkringsrisker beräknas kunna tas i bruk den 1 januari 2007. Den slutliga modellen skall även tillämpas i tillsynen över skade- försäkringsbolag.

Grundtanken är således att det tillsynsverktyg som trafikljusmodellen utgör skall signalera försäkringsbolagens motståndskraft mot finansiella risker, t.ex. ränterisker, marknadsrisker, valutarisker och kreditrisker, och försäkringsrisker, dvs. risker som kan hänföras till försäkringsåtagandenas karaktär. Denna utveckling ligger väl i linje med förslagen i denna promemoria.

4.4 EG:s solvens II-projekt

På EG-nivå innebär kommissionens s.k. solvens II-projekt en reformering av den EG-rättsliga solvensregleringen för både skade- och livförsäkring och går i samma riktning som tjänstepensionsdirektivet vad gäller den s.k. aktsamhetsprincipen ("the prudent person rule"). De övergripande syftena med solvens II-projektet är dels att ytterligare harmonisera försäkringsregleringen inom unionen så att samma konkurrensmöjligheter skapas för försäkringsbolag i olika länder, dels att reformera regleringen så att den bättre förmår att hantera finansiella risker, försäkringsrisker och operativa risker i framtiden.

Kommissionen arbetar sedan en tid interaktivt tillsammans med medlemsstaterna och CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors), dvs. den inom ramen för Lamfalussy-processen skapade rådgivande kommittén med representanter för medlemsstaternas tillsynsmyndigheter, med att ta fram ett nytt ramdirektiv för solvensregleringen. Arbetet inom solvens II följer Lamfalussy-modellen och befinner sig för närvarande på nivå 1, där beslut skall fattas om ett ramdirektiv som, givet de politiska vägval som överenskomms, innehåller allmänna principer för den nya solvensregleringen.

Kommissionen beräknar att kunna överlämna ett förslag till ramdirektiv till rådet och Europaparlamentet i juli 2007. Därefter vidtar rådsförhandlingar mellan medlemsstaterna och parlamentets behandling av förslaget. Parallellt med detta pågår arbete på nivåerna 2 och 3 med att ta fram tekniska, mer detaljerade genomförandebestämmelser. När dessa arbeten avslutats vidtar en genomförandetid, som kan antas utsträckas till i storleksordningen två år. Det har dock redan skett flera tidsförskjutningar i solvens II-projektet och det kan därför inte uteslutas att ikraftträdandet kan fördröjas ytterligare. I arbetet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument (MiFID), som även det följer Lamfalussy-modellen, kommer det, om nuvarande tidsplan hålls, att ha tagit fem år från det att kommissionen lämnade sitt förslag till ramdirektiv tills dess att det genomförts. Tilläggas kan att förhandlingsarbetet med MiFID får bedömas ha gått ovanligt snabbt då det inskränkte sig till ett och ett halvt år.

Även om bedömningen, som framgått av det nyss sagda, är förenad med osäkerhet kan det med ett motsvarande tidsperspektiv antas att solvens II kommer att vara genomfört på nationell nivå tidigast i juli 2012.

Mer i detalj är solvens II-arbetet inriktat på att skapa en mer riskrelaterad reglering som i sin tur skall ligga till grund för en mer förebyggande tillsyn av försäkringsbolag. Förslaget är utformat utifrån de tre pelare som använts i det s.k. Basel II-projektet avseende bank-

verksamhet. Fördelarna med ett sådant angreppssätt anges vara att det åstadkoms en koppling mellan kvantitativa regler (första pelaren), kvalitativa bedömningar (andra pelaren) och marknadsdisciplin (tredje pelaren).

När det gäller den första pelaren bygger solvens II-modellen på att beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna skall utgå ifrån en mer realistisk värdering av avsättningarna. Någon direkt koppling till redovisningsreglerna förutses inte, men arbetet skall explicit ta hänsyn till det arbete som för närvarande pågår inom IASB (International Accounting Standards Board). Det går därmed inte att t.ex. förutse om den särskilda riskmarginal som i solvens II föreslås ingår i avsättningarna kommer att beräknas på samma sätt som den marknadsvärdesmarginal som diskuteras i redovisningssammanhang. Mycket utvecklingsarbete återstår både inom IASB och solvens II-projektet och det kan inte uteslutas att olika metoder kan komma att utvecklas för skade- och livförsäkring, men utgångspunkten för arbetet är att samma principer skall gälla oavsett verksamhetsgren. För livförsäkring betonas i förslagets nuvarande utformning att antaganden om diskonteringsränta för åtagandena skall utgå från den riskfria marknadsräntan.

I solvens II-projektet förs diskussioner om två separata kapitalkrav. Dessa båda kapitalkrav skall definiera ingripandenivåer för tillsynsmyndigheten. Den högre kapitalkravnivån benämns *solvenskapital* och skall återspegla kapitalbehovet vid en låg risk för insolvens. Solvenskapitalnivån skall vara känslig för de viktigaste risker som försäkringsbolaget bär och uppmuntra försäkringsbolagen att själva mäta och hantera sina risker. För beräkningen av solvenskapitalnivån föreslås att en standardiserad metod utformas för hela EU. Risken i tillgångarna skall återspeglas i beräkningen av solvenskapitalnivån.

Den andra kapitalkravnivån benämns *minimikapital*. Denna nivå skall återspegla behovet av riskkapital vid ett kortare tidsperspektiv än det som skall gälla för solvenskapitalet. Kravet på minimikapital skall beräknas på ett enklare och mer objektiva sätt jämfört med de beräkningar som skall användas för solvenskapitalet.

För tillsynsändamål kommer under normala omständigheter solvenskapitalet att vara viktigare än minimikapitalet. Minimikapitalnivån skall däremot definiera den viktigaste ingripandenivån, dvs. de situationer när tillsynsmyndigheten är tvungen att begränsa försäkringsbolagets fria förfogande över bolagets tillgångar.

För att uppmuntra försäkringsbolagen att själva mäta och hantera risker föreslås att interna modeller helt eller delvis skall få användas för att beräkna solvenskapitalnivån. En förutsättning för att interna modeller skall kunna tillåtas är att de interna modellerna bättre återspeglar riskprofilen i det enskilda bolaget än vad som kan uppnås med beräkningar enligt den standardiserade modellen. En gemensam standard för utvärdering av interna modeller avses kunna utvecklas inom EU.

Förutom skuldtäckningstillgångar förväntas även tillgångar som täcker solvenskapitalnivån beläggas med placeringsregler. Placeringsreglerna kommer att vara av kvalitativ karaktär, men ett begränsat antal kvantitativa placeringsregler kommer förmodligen att finnas kvar för att motverka förekomsten av alltför obalanserade portföljer.

Förslagen i denna promemoria syftar till att stärka skyddet av försäkringstagarnas intressen genom att förbättra genomlysningen och ge försäkringsbolag ökade incitament att identifiera, mäta och hantera sina risker. Förslagen är, såvitt det i dagsläget går att överblicka, väl förenliga med huvudprinciperna för det arbete som pågår inom solvens II-projektet och bör därför utgöra en naturlig övergång från nuvarande solvensreglering till dess att den nya EG-rätten på detta område skall genomföras i svensk rätt.

4.4.1 Regleringen i några andra länder

För närvarande pågår arbeten i ett antal medlemsstater i EU i syfte att, parallellt med solvens II-projektet, förbättra reglering och tillsyn av försäkringsbolagens förmåga att möta sina åtaganden. Gemensamma tendenser i den utveckling som sker är att regleringen och tillsynen byggs kring en realistisk beräkning av försäkringstekniska avsättningar, mindre detaljerade placeringsregler samt riskkänsliga kapitalkrav.

Danmark

I Danmark har livförsäkringsbolag sedan 2001 diskonterat livförsäkringsavsättningarna med en marknadsanpassad ränta. Räntesatsen bestäms dagligen av tillsynsmyndigheten utifrån några på förhand bestämda kriterier. Placeringsreglerna har också mildrats och tillsynsmyndigheten har infört ett s.k. stresstest för att bedöma både skade- och livförsäkringsbolagens finansiella styrka.

Stresstestet syftar till att bedöma om försäkringsbolaget har tillräckligt med kapital i förhållande till det finansiella risktagandet i verksamheten. Testet definierar två olika ingripandenivåer som bestäms utifrån det s.k. röda respektive gula scenariot. Skulle det röda scenariot innebära att bolaget inte kan fullgöra sina åtaganden måste bolaget genast rapportera situationen till tillsynsmyndigheten som bestämmer om åtgärder måste vidtas. Utgångspunkten för myndighetens bedömning är om försäkringstagarnas intresse är i fara. Skulle myndigheten anse att så är fallet kan den ålägga bolaget att minska den finansiella risken. I det gula scenariot skall bolagen beräkna tillgångarnas värde i förhållande till åtaganden genom ett mer extremt men fullt möjligt scenario för utvecklingen av tillgångsvärdena. Om livförsäkringsbolagen inte klarar detta scenario intensifieras tillsynen och nya scenariotester skall utföras och rapporteras varje kvartal. Normalt sker beräkningar för det röda och gula scenariot varje halvår.

Nederländerna

I Nederländerna har tillsynsmyndigheten infört ett temporärt krav på att försäkringsbolagen skall ha tillräckligt med tillgångar för att klara vissa scenarier i utvecklingen av de finansiella tillgångarna. Den nederländska tillsynsmyndigheten tillåter interna modeller för beräkningar av buffertkapitalet. Myndigheten sätter dock vissa begränsningar för vilka antaganden som får användas.

Det har också utarbetats ett lagförslag om ett nytt solvenssystem för försäkringsbolag och pensionsfonder, som ännu inte är antaget av det nederländska parlamentet. Förslaget bygger på att tillgångar och skulder ska värderas till verkligt värde och innehåller två olika solvenskrav. Det ena solvenskravet innebär en solvensnivå med tidshorisont på ett år och utgör ett minimikapitalkrav. Det andra solvenskravet tar sikte på ett realistiskt långsiktigt scenario, ett s.k. kontinuitetstest. Tillsynsmyndigheten anger vissa kärnvärden som ska användas vid testet, men bolagen är i övrigt fria att utveckla sina modeller så länge dessa inte är uppenbart orealistiska.

Storbritannien

I Storbritannien ändrade tillsynsmyndigheten (Financial Supervisory Authority – FSA) för något år sedan reglerna för både liv- och skadeförsäkringsbolag. Syftet med nyordningen är att tillsynen skall utformas utifrån en realistisk värdering av åtagandena. I Storbritannien grundas den förebyggande stabilitetstillsynen alltmer på scenariotest för både livförsäkrings- och skadeförsäkringsbolag.

En revidering av tillsynsprocessen mot en mer riskorienterad tillsyn har också genomförts genom introduktionen av ICAS (Individual Capital Adequacy Standards) den 1 januari 2005 varmed bolagen skall beräkna sin egen individuella ICA (Individual Capital Assessment). Innebörden av det nya systemet är att tillgångarna skall ställas i relation till storleken och den typ av rörelse som det enskilda bolaget bedriver med hänsyn tagen till alla typer av risker som kan uppstå, inklusive operationell risk.

Målen med ICAS är således att skapa incitament för bolagen att utveckla sin egen riskhantering. FSA godkänner bolagens ICAS genom att ge dem ICG (Individual Capital Guidance), ett slags kapitalkrav som bl.a. tar hänsyn till bolagens riskhantering. Ju sämre bolagen är på att visa att deras riskhantering omfattar alla risker, desto högre blir deras ICG i relation till deras ICA.

5 Allmänna utgångspunkter

5.1 Behovet av och tidpunkten för en ändring av solvensreglerna

Promemorians bedömning: Det nuvarande solvenssystemet innehåller flera brister. En reformering av solvensregleringen för försäkringsbolag bör därför genomföras så snart som möjligt.

Placeringsutredningens bedömning: Överensstämmer i sak med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Ett stort antal remissinstanser är positiva till förslagen. *Kommerskollegium* betonar vikten av att nationella särlösningar undviks för att så långt som möjligt undvika handelshinder och konkurrenssnedvridning. *Finansinspektionen* och *FAR* anser att ny svensk solvenslagstiftning på försäkringsområdet bör anstå i avvaktan på resultatet av solvens II-arbetet.

Skälen för promemorians bedömning

Vilka är bristerna i den nuvarande solvensregleringen?

De nuvarande solvensreglerna infördes i mitten av 1990-talet som en konsekvens av Sveriges anslutning till EG. Som redovisats i avsnitt 4 bygger reglerna på en kvantitativ regleringsmodell och systemet kännetecknas av en systematisk övervärdering av skulderna i kombination med uttryckliga och detaljerade begränsningar för hur skuldtäckningstillgångarna får placeras.

Placeringsutredningen har identifierat ett antal brister i den nuvarande regleringen. Bedömningen i denna promemoria är i dessa avseenden i huvudsak densamma som Placeringsutredningens. I sammanhanget bör särskilt följande framhållas.

För det första finns det i gällande rätt brister när det gäller incitamenten till, och förutsättningarna för, matchning mellan tillgångar och skulder i och med de uttryckliga begränsningar som finns beträffande placering i vissa tillåtna tillgångsslag. För det andra finns det en risk för att såväl försäkringsbolag som tillsynsmyndighet alltför mycket fokuserar på att bolagen inte skall överskrida någon av de statistiska gränser som följer av lag i stället för att se till varje enskilt bolags finansiella situation. För det tredje försvårar den nuvarande regleringen, till följd av den systematiska övervärderingen av skulderna, en genomlysning av försäkringsbolagens risktagande. I likhet med Placeringsutredningen anser vi därför att det finns skäl för att reformera regelverket.

Efter det att Placeringsutredningen lämnade sitt slutbetänkande har den ekonomiska utvecklingen tydliggjort bristerna i den nuvarande regleringen. Delar av försäkringsbranschen har dessutom drabbats av allmänna förtroendeproblem som bl.a. har sin grund i bristande genomlysning av bolagen och dess produkter samt i hanteringen av finansiell risk.

Metoderna för kapitalförvaltning förfinas ständigt och nya tekniker och produkter skapas hela tiden på de finansiella marknaderna. Att i en sådan miljö behålla en alltför statisk reglering som tillkommit under en tidsperiod med andra förutsättningar kan medföra att försäkringsbolagen inte ges möjlighet att konkurrera på samma villkor som andra finansiella aktörer.

När bör en reformering ske?

Finansinspektionen, FAR och Sockenbolagens Riksförbund anser att hela eller delar av reformeringen av det svenska solvensregelverket bör anstå i avvaktan på resultatet av det arbete som redan pågår inom EU och som syftar till att skapa nya solvensregler på gemenskapsnivå (solvens II-projektet, se avsnitt 4.4). Eftersom varje regelförändring innebär merarbete och kostnader för såväl försäkringsbolagen som tillsynsmyndigheten finns det naturligtvis ur det perspektivet skäl som kan tala för att resultatet av solvens II bör inväntas innan några regelförändringar initieras i Sverige. De nu påtalade riskerna måste emellertid vägas mot de skäl som talar för att reglerna bör ändras så snart som möjligt.

Som beskrivits i avsnitt 4.4 innebär nuvarande tidsplan att kommissionen skall överlämna ett förslag till ramdirektiv till rådet och Europaparlamentet i juli 2007. Såsom framhållits i nyssnämnda avsnitt finns det fog att anta att EG:s nyordning på solvensområdet inte kommer att kunna vara slutligt genomförd på nationell nivå förrän under år 2012.

För att tillsynsmyndigheten skall kunna anpassa tillsynen efter den nationella reglering som följer av solvens II är det emellertid av väsentlig betydelse att Finansinspektionen redan nu fördjupar sitt arbete med denna inriktning, dvs. långt innan den åsyftade regleringen är slutligt på plats. Långa tidsserier är t.ex. önskvärt för att på ett tillförlitligt sätt beräkna och värdera de risker som är förknippade med försäkringsverksamhet. Dessutom kan bättre modeller behöva utvecklas för att försäkringsrisk, samt finansiell och operativ risk skall kunna uppskattas så realistiskt som möjligt.

Med anledning av tjänstepensionsdirektivet har den svenska regleringen för tjänstepensionsverksamhet ändrats fr.o.m. den 1 januari 2006. Dessa nya tjänstepensionsregler påverkar verksamheten hos livförsäkringsbolag, understödsföreningar som meddelar tjänstepension (s.k. tjänstepensionskassor) och pensionsstiftelser. Att regelverken i denna bemärkelse inte är desamma för olika slags försäkringssparande skapar en konkurrenssnedvridning på den svenska försäkringsmarknaden. Skillnader i regelverken för olika typer av försäkringsverksamhet försvårar dessutom Finansinspektionens tillsynsverksamhet. Därutöver innebär skilda regelverk att bolag som driver verksamhet avseende både tjänstepension och privat pensionsparande måste tillämpa olika regelverk för olika delar av beståndet, vilket försvårar och fördyrar verksamheten i sådana bolag.

En reformering av solvensreglerna bör kunna ge effektivitetsvinster i kapitalförvaltningen i och med att den banar väg för en effektivare kapitalallokering och bättre riskhantering. En effektiv kapitalallokering har dessutom stor betydelse för den samhällsekonomiska utvecklingen då det möjliggör att kapitalet i högre utsträckning kan styras till

investeringar som motsvarar den avkastning som försäkringsbolagens åtaganden kräver. I dag styrs i stället kapitalallokeringen av kvantitativa och många gånger detaljerade och föga flexibla placeringsregler som inte alltid matchar de åtaganden som försäkringsbolagen har tagit på sig, eller den risk som det enskilda bolaget har råd att ta. Ett nytt regelverk kan därmed gynna såväl det enskilda försäkringsbolagets konkurrenssituation som de enskilda försäkringstagarnas avkastning.

Regeländringar som ger effektivitetsvinster bör av naturliga skäl genomföras så snart som möjligt. Svenska bolag bör ges så bra villkor som möjligt, såväl i ett nationellt som i ett internationellt perspektiv, utan att det för den skull görs avkall på konsumentskyddet. I några andra länder inom EU – t.ex. Danmark, Nederländerna och Storbritannien⁸ – har motsvarande reformeringar av solvensregelverken redan genomförts. En sådan utveckling ger försäkringsbolag i dessa länder en konkurrensfördel gentemot svenska bolag. Det är därför av stor vikt att en motsvarande reformering snarast genomförs också i Sverige.

Slutligen bör på nytt framhållas betydelsen av att reformeringen sker med beaktande av de lösningar som sedan en tid övervägs på gemenskapsnivå inom ramen för solvens II. De regeländringar som föreslås i denna promemoria innebär en övergång från en kvantitativ till en mer kvalitativ reglering, vilket ligger i linje med de lösningar som diskuteras inom ramen för sagda EU-arbete. De erfarenheter som arbetet med den nationella solvensreformering som föreslås i denna promemoria ger, kan dessutom användas i det fortsatta solvens II-arbetet.

Sammanfattningsvis talar klart övervägande skäl för att en reformering av den svenska solvensregleringen bör genomföras så snart det är möjligt.

5.2 Utgångspunkter för utformningen av en ny solvensreglering

Promemorians bedömning: Ändringarna i solvensregelverket bör sammantagna förbättra skyddet för försäkringstagarna.

Den nya solvensregleringen bör skapa ökade incitament till och förutsättningar för försäkringsbolagen att identifiera, mäta, hantera och ta ansvar för riskerna i verksamheten. Vidare bör det skapas en större öppenhet och tydlighet i bolagens solvenshantering.

De nya reglerna bör vidare styra tillsynsmyndighetens, dvs. Finansinspektionens, verksamhet i riktning mot en tillsyn som är mer förebyggande och inriktad på särdragen hos varje försäkringsbolag.

Finansinspektionens rätt att ingripa mot bolag som riskerar att hamna i ekonomiska svårigheter bör förtydligas.

De nya bestämmelserna bör vara utformade för att underlätta en övergång till kommande regler som grundas på solvens II-arbetet. Bestämmelserna bör vidare så långt som möjligt syfta till konkurrensneutralitet, såväl inom Sverige som gentemot utländska aktörer.

⁸ För en närmare beskrivning av utvecklingen i dessa länder, se avsnitt 4.4.1.

Placeringsutredningens bedömning: Överensstämmer i sak med promemorians.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till grundtankarna bakom Placeringsutredningens förslag.

Skälen för promemorians bedömning: Eftersom det finns såväl direkta som indirekta samband mellan solvenssystemets olika delar, är det viktigt att föreslagna regeländringar i en del av systemet inte medför oönskade effekter i andra delar av systemet. Ett övergripande syfte med all rörelsereglering på försäkringsområdet är att skydda försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringsavtal. Ändringar i solvensreglerna får därför inte försämra skyddet för försäkringstagarna (jfr prop. 1998/99:87 Ändrade försäkringsrörelse regler, s.137 ff).

En reformering av solvensreglerna bör främst syfta till att åtgärda de brister som konstaterats i avsnitt 5.1. Vägledande för arbetet med all reglering på det finansiella området är att verka för flexibla och mer funktionsinriktade bestämmelser, som tar hänsyn till marknadens utveckling, understödjer förnyelse och undanröjer hinder för marknadstillträde (se regeringens skrivelse 2002/03:141 Staten och den finansiella sektorn, s.12). I fråga om försäkringsbolagens verksamhet har regeringen särskilt uttalat att regleringen bör utformas så att en ökad genomlysning av försäkringsbolagens ekonomi uppnås och att lagfästa solvenskrav återspeglar de specifika riskerna i det enskilda bolaget. Därigenom uppmuntras en effektivare mätning och hantering av risker (a. skr. s. 29).

Det är också viktigt att den nya solvensregleringen skapar förutsättningar för en god utveckling både av marknaden som helhet och för bolagens verksamhet. I detta ligger bl.a. att regleringen bör främja produktutvecklingen och därmed utbudet av olika försäkringslösningar på marknaden, inte i onödan hindra tillträde till marknaden för nya aktörer samt främja utvecklingen av interna kontrollsystem.

I praktiken är det försäkringsbolagen som styr marknadsutvecklingen och regleringen bör därför utformas på ett sådant sätt att bolagen både bereds möjlighet och ges stimulans att utveckla sin verksamhet i önskad riktning. Genom att bolagen i praktiken ges möjlighet att matcha riskerna i åtagandena mot riskerna i sina tillgångar skapas också förutsättningar för bolagen att utöka sitt utbud av produkter i den mån det finns en efterfrågan för dessa. Det förhållandet att bolagen avkrävs ett huvudansvar för sin riskhantering, samtidigt som kapitalkravet direkt kopplas till hur riskstrukturen ser ut i det enskilda bolaget, bör tillsammans med möjligheterna till matchning ge både förutsättningar och affärsmässiga incitament för att de uppräknade målen ska kunna uppnås.

I det nu sagda ligger även ambitionen att skapa tydligare regler för Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot försäkringsbolag som riskerar att hamna i ekonomiska svårigheter. Även om det klargörs att ansvaret för identifiering, mätning och hantering av riskerna i verksamheten ligger hos bolagen, finns ett behov av att tillsynen har samma inriktning. De nya reglerna måste därför styra tillsynsmyndighetens, dvs. Finansinspektionens, verksamhet i riktning mot i första hand förebyggande åtgärder. Även Finansinspektionen bör därför

bygga sina bedömningar på särdragen i försäkringsbolagens verksamhet och de risker de möter. Särskilt vad gäller moderniseringen av tillsynen finns det anledning att beakta de slutsatser som dragits av Försäkringstillsynsutredningen (SOU 2005:85), se också bedömningen i avsnitt 5.6.3.

De regeländringar som nu föreslås måste självfallet vara förenliga med gällande EG-rätt. Det kan i detta sammanhang konstateras att de nuvarande EG-reglerna för försäkringsbolagens solvens lämnar ett visst utrymme för olika nationella lösningar. Av framför allt kostnads- och effektivitetsskäl bör, såsom konstaterats i avsnitt 5.1, de nya reglerna vara utformade så att en senare övergång till nationella regler som grundas på det pågående solvens II-arbetet på EG-nivå blir så smidig som möjligt.

Nya regler bör slutligen även syfta till att undanröja omotiverade snedvridningar av konkurrensen såväl mellan försäkringsbolag på den svenska marknaden, som mellan svenska försäkringsbolag och utländska försäkringsföretag på den svenska och den internationella marknaden.

5.3 Val av regleringsansats

Promemorians bedömning: En i huvudsak kvalitativ regleringsansats bör väljas för den nya solvensregleringen.

Placeringsutredningens bedömning: Placeringsutredningen har inte haft anledning att göra någon särskild bedömning av regleringsansats. Utredningens förslag ger emellertid uttryck för en regleringsansats som ligger i linje med promemorians.

Skäl för promemorians bedömning: Såsom redan konstaterats i tidigare avsnitt måste solvensregleringen säkerställa att försäkringsbolagens tillgångar i stort sett alltid är tillräckliga för att bolagen skall kunna fullgöra sina åtaganden mot försäkringstagare och andra berättigade på grund av försäkringsavtal. Samtidigt måste reglerna möjliggöra en förvaltning av tillgångarna som, utifrån en acceptabel risknivå, ger den högsta möjliga avkastningen.

För att försöka nå dessa mål kan två principiellt olika regleringsansatser urskiljas. En *kvantitativ* regleringsmodell kännetecknas av uttryckliga begränsningar för t.ex. hur stor del av tillgångarna som får vara placerade i vissa tillåtna tillgångsslag. Den nuvarande solvensregleringen bygger i allt väsentligt på en sådan kvantitativ regleringsansats. Enligt den andra, *kvalitativa*, ansatsen ges i stället principer för hur verksamheten skall bedrivas. Lagstiftning som vilar på kvalitativa principer är per definition mer flexibel och ställer större krav på tillsynen, som måste inriktas mer mot processer. För att kunna göra en bedömning av om de kvalitativa reglerna är uppfyllda, måste denna göras utifrån varje enskilt instituts risksituation. En reglering som den nu beskrivna kan även på ett mer flexibelt sätt anpassas till en snabb utveckling av såväl nya produkter som olika tekniker och instrument för riskhantering på det finansiella området.

Även om de båda regleringsinriktningarna är principiellt olika så medför nu gällande EG-rätt att även en reformerad solvensreglering, på samma sätt som den nya reglering av tjänstepensionsverksamhet som

trädde i kraft den 1 januari 2006, måste bygga på en kombination av både kvantitativa och kvalitativa inslag, men med ett ökat inslag av kvalitativa element. Den nya tjänstepensionsregleringen anknyter i sin grundläggande struktur till de pågående arbetena på EU-nivå om kapitaltäckning för banker och värdepappersbolag (Basel II) och solvens för försäkringsbolag (solvens II).

Reformeringen av den svenska solvensregleringen bör ske i samklang med angivna utveckling. Utformningen av de nya solvensreglerna bör således ske utifrån en kvalitativ regleringsansats.

5.4 Aktsamhetsprincipen

Promemorians bedömning: Den nya svenska, kvalitativa solvensregleringen bör grundas på samma aktsamhetsprincip som införts i svensk rätt i samband med genomförandet av EG:s tjänstepensionsdirektiv.

Placeringsutredningens bedömning: Placeringsutredningen hade inte anledning att särskilt behandla aktsamhetsprincipen.

Remissinstanserna: Svenska Aktuarienämnden efterlyser en analys av om det föreslagna solvenssystemet är konsistent med tjänstepensionsdirektivet.

Skälen för promemorians bedömning: Genom EG:s tjänstepensionsdirektiv införs den princip som på engelska benämns ”the prudent person rule” i svensk rätt. Begreppet har i den svenska språkversionen av direktivet översatts med *aktsamhetsprincipen*. Skälen till denna beteckning är dels att markera att det är fråga om en ny princip i vår rättsordning, dels att särskilja principen från den befintliga s.k. försiktighetsprincipen.

Aktsamhetsprincipen är ett exempel på en kvalitativ regleringsansats för hur förvaltningen av försäkringsmedel bör vara anordnad. Principen ligger redan sedan tidigare till grund för rörelseregleringen av tjänstepensionsinstitut i framför allt de anglosaxiska länderna, men även i Nederländerna, Japan och i viss mån i Italien. Regleringen varierar från land till land och har, särskilt vad gäller de anglosaxiska länderna, kommit att utformas genom rättspraxis. Fokuseringen i det följande ligger på vad som gäller i de sistnämnda länderna, varifrån aktsamhetsprincipen ursprungligen har hämtats.

OECD:s definition av hur en förvaltare bör uppträda enligt aktsamhetsprincipen lyder: ”En person som har anförtrots förvaltningen av en pensionsfond måste uppfylla sina skyldigheter med den omsorg, skicklighet, aktsamhet och flit som en person i en liknande ställning skulle använda vid driften av ett företag av liknande karaktär och målsättning” (Financial Market Trends, No. 83, November 2002). I Storbritannien uttrycks detta som att förvaltaren får placera fondens medel som om det vore hans egna medel, men att han därvid är underkastad en plikt att agera i förmånstagarnas intresse och, i förekommande fall, först efter att ha konsulterat kvalificerade rådgivare.

Aktsamhetsprincipen är inriktad på beslutsprocessen snarare än på resultatet av det individuella institutets placeringar. Ingen typ av

placering betraktas som oaktsam i sig. En mycket riskfylld placering kan bedömas vara aktsam om placeringsbeslutet bygger på en väl utformad strategi där de relevanta riskerna är analyserade, hanterade och utsikterna till hög avkastning goda. Alltför försiktiga placeringar med mycket begränsad risk kan däremot komma i strid med aktsamhetsprincipen, eftersom en sådan placering riskerar att generera för lite avkastning och därmed inte är i förmånstagarnas intresse. Aktsamhet skall således i detta sammanhang inte anses vara samma sak som försiktighet.

Placeringarna skall utföras med omsorg och skicklighet av en person med god kunskap om den specifika verksamheten. Där särskild expertis bedöms nödvändig skall uppdraget delegeras till personer som besitter den rätta kompetensen, varvid det finansiella institutet har att övervaka och följa upp effekterna av besluten.

Enligt aktsamhetsprincipen kan ett placeringsbeslut inte betraktas isolerat. Ett enskilt placeringsbeslut måste enligt principen grunda sig på vilka effekter som beslutet förväntas få för rörelsen i sin helhet. Aktsamhetsprincipen är därför nära sammanbunden med principerna om diversifiering, matchning mellan tillgångar och skulder samt tillfredsställande betalningsberedskap, dvs. principer som återfinns även i gällande försäkringsrörelsereglering men som med dagens kvantitativa regler inte alltid går att leva upp till.

För att undvika överdriven riskkoncentration skall tillgångarna enligt aktsamhetsprincipen vara tillräckligt diversifierade såväl mellan som inom olika tillgångsslag. Syftet är att undvika risktagande som inte står i rimlig relation till den förväntade avkastningen.

Aktsamhetsprincipen föreskriver vidare att tillgångarna skall placeras med beaktande av åtagandenas typ och varaktighet, enligt den s.k. matchningsprincipen. Sammansättningen av tillgångar kommer därmed att variera mellan olika institut beroende på vilka slags åtaganden det enskilda institutet har. Som en förlängning av matchningsprincipen skall de tillgångar som används för skuld täckning ha tillräcklig likviditet, vilket exempelvis medför att tillgångar med låg likviditet inte bör användas för att täcka mycket kortfristiga åtaganden.

Aktsamhetsprincipen i de anglosaxiska länderna kommer till uttryck i en ramlagstiftning. I stället för detaljerade, generella restriktioner gäller vanligtvis att placeringarna skall ske enligt placeringsriktlinjer som instituten själva har lagt fast. Riktlinjerna blir därmed skraddarsydda utifrån de särskilda behoven i varje enskilt fall ifråga om matchning, diversifiering och betalningsberedskap.

Reglering enligt aktsamhetsprincipen ställer högre krav på tillsynsmyndigheten. Tillsynen enligt aktsamhetsprincipen måste vara förebyggande och ta sikte på bl.a. hur och enligt vilka kriterier placeringsbeslut fattas och att riktlinjerna följs, snarare än på att kontrollera hur en enskild placering påverkar placeringsportföljens utseende. Eftersom allmänna processinriktade principer ligger till grund för regleringen, blir tillsynen i praktiken individuell och varje enskilt instituts situation och förutsättningar måste tas i beaktande, vilket gör att det i den bemärkelsen blir svårare för tillsynsmyndigheten att avgöra när lagen överträds i ett enskilt fall.

Mot den nu angivna bakgrunden blir kravet på instituten att utforma och lämna in placeringsriktlinjer centralt för tillsynsverksamheten. En

annan konsekvens är att det generellt kommer att ställas högre krav på den information som försäkringsbolaget lämnar till tillsynsmyndigheten och allmänheten.

Som konstaterats i avsnitt 5.3 bör Sverige välja en kvalitativ regleringsansats när solvensbestämmelserna nu reformeras. Aktsamhetsprincipen bör därför utgöra den grundläggande principen för dessa nya bestämmelser, med vissa begränsade kvantitativa element där så bedöms påkallat eller följer av EG-rätten (se vidare avsnitt 7.6 och 7.7).

Att aktsamhetsprincipen är inriktad på beslutsprocesser snarare än på resultatet av det individuella bolagets värdering och placeringar bedöms medföra att en tillämpning av aktsamhetsprincipen på solvensområdet i huvudsak innebär att försäkringsbolagen får ett ökat ansvar och därmed ökade incitament för att själva identifiera, mäta, beskriva och hantera olika risker i verksamheten. Aktsamhetsprincipen medför vidare att det enskilda försäkringsbolagets placeringsriktlinjer får ökad betydelse vilket kan bidra till en förbättrad genomlysning av bolagen och samtidigt skapa förutsättningar för en mer förebyggande tillsyn.

Införande av nya bestämmelser på solvensområdet i enlighet med en kvalitativ regleringsansats byggd på aktsamhetsprincipen, innebär att det införs en form av ramlagstiftning som skall skapa bättre förutsättningar för effektivare, och för enskilda försäkringsbolag mer skraddarsydda lösningar. Kvalitativ reglering i den nu angivna bemärkelsen är också en nödvändig förutsättning för en effektivare matchning mellan ett bolags tillgångar och skulder. En tillämpning av aktsamhetsprincipen på de försäkringstekniska avsättningarna bör nämligen innebära att dessa avsättningar beräknas utifrån en realistisk värdering av skulderna (jfr prop. 2004/05:165 Nya regler för tjänstepensionsinstitut, s.155 ff.). Utan en realistisk uppskattning av försäkringsbolagets skulder (försäkringsåtagandena) är det inte möjligt att med olika matchningstekniker finna en önskvärd portföljsammansättning av tillgångar och försäkringsåtaganden utifrån hur värdet på tillgångar respektive åtaganden förändras vid olika händelser (jfr SOU 2003:84, s. 74).

Sammanfattningsvis skulle en ny svensk solvensreglering byggd kring aktsamhetsprincipen innebära att det skapas goda förutsättningar för att åtgärda de brister i fråga om matchning, genomlysning, hantering av finansiell risk och tillsyn som redovisats i avsnitt 5.1. En sådan lösning bör därför väljas.

5.5 Reformens omfattning

Promemorians bedömning: Regelverket bör reformeras för både skade- och livförsäkringsverksamhet samt i tillämpliga delar även för bolag som bedriver blandad verksamhet, dvs. såväl direkt försäkringsverksamhet som återförsäkringsrörelse.

Placeringsutredningens bedömning: Sammanfaller med promemorians bedömning.

Remissinstanserna: Svenska Aktuarienämnden och Länsförsäkringsbolagens Förening anser att det inte är motiverat att nu reformera solvenssystemet för skadeförsäkringsbolagen, men menar att sjukförsäkring

kräver särskild hantering. *Sveriges Försäkringsförbund* anser att ändringarna när det gäller skadeförsäkringsbolagen bör begränsas till ändrade placeringsregler. *Svenska Aktuarieföreningen* påtalar att de problem som Placeringsutredningen försöker hantera också gäller för lång skadeförsäkring.

Skälen för promemorians bedömning: Den reformering som nu föreslås har, som redovisats i avsnitt 5.1, sin grund i vissa konstaterade brister i den nuvarande regleringen. En tydlig sådan brist är att incitamenten för bolagen att själva identifiera, mäta och hantera riskerna i verksamheten inte är tillräckligt starka. Detta problem finns inte bara i livförsäkringsbolagens verksamhet utan även hos skadeförsäkringsbolagen. Det är därmed i samma utsträckning motiverat att kräva förbättrad genomlysning av skadebolagens verksamhet som av livbolagens. Den reformering som nu föreslås har ett brett angreppssätt. I grunden handlar det, som redan konstaterats i föregående avsnitt, om en övergång från en kvantitativt inriktad regleringsansats till en kvalitativ. Mot bakgrund av det anförda är det inte lämpligt att undanta skadebolagen från förslagen i denna promemoria.

Såsom tidigare bör reglerna för placering av skuldtäckningstillgångarna tillämpas såväl av försäkringsbolag som uteslutande driver direkt försäkringsrörelse som bolag som bedriver blandad verksamhet, dvs. såväl direkt försäkringsverksamhet som återförsäkringsrörelse. Det är av neutralitetsskäl lämpligt att bolag med blandad verksamhet tillämpar samma regelsystem för olika verksamhetsgrenar. Dessutom talar den ”smittorisk” som finns mellan de olika rörelserna för att samma regler bör tillämpas. Som utvecklas i det följande under avsnitt 5.6.2. omfattar inte reformeringen bolag som enbart bedriver återförsäkringsverksamhet.

Sveriges Försäkringsförbund har i sitt remissvar anförts att för skadeförsäkringsbolagen bör reformeringen begränsas till att ändra placeringsreglerna. Såsom redan framhållits i denna promemoria (se bl.a. avsnitt 5.2) är det viktigt att solvensregleringen ses som en helhet. Hörnstenen är värderingen av försäkringsbolagens åtaganden. Värderingen ligger till grund för hur stora försäkringstekniska avsättningar bolagen skall göra och därmed för storleken på det belopp som skall skuldtäckas. Värderingen blir därmed också avgörande för hur mycket tillgångar som skall omfattas av placeringsregler. Värderingen påverkar också kapitalbasens storlek eftersom denna, förenklat uttryckt, utgör en restpost när de försäkringstekniska avsättningarna och andra skulder dragits av från bolagens balansomslutning. Exempelvis måste därför friare placeringsregler paras med tydliga kapitalkrav och likaledes tydliga kvalitativa krav när det gäller försäkringsbolagens beräkning av sina försäkringsåtaganden.

Mot denna bakgrund är det inte lämpligt att för viss försäkringsverksamhet reformera exempelvis endast placeringsreglerna.

5.6 Avgränsningar

5.6.1 Försäkringstagares rätt till överskottsmedel i olika associationsformer

Promemorians bedömning: Frågor som har samband med hur försäkringstagarnas rätt till överskottsmedel regleras inom olika associationsformer på försäkringsområdet bör inte behandlas i samband med förslagen i denna promemoria.

Placeringsutredningens bedömning: Sammanfaller i sak med promemorians.

Remissinstanserna: Har inte haft några invändningar mot den gjorda avgränsningen.

Skälen för promemorians bedömning: En central fråga i solvensregleringen är vilka medel solvenssystemet skall skydda. Enligt dagens system skyddar solvensbestämmelserna de anspråk som är grundade på försäkringsavtalet. Försäkringstagarna kan emellertid anses ha andra berättigade anspråk på försäkringsbolagets tillgångar och solvensreglerna skulle kunna användas för att skydda alla typer av anspråk. Annorlunda uttryckt skulle försäkringstagarnas eventuella anspråk på överskottsmedel kunna ingå i de försäkringstekniska avsättningarna.

Frågor som rör regleringen av dessa överskottsmedel behandlas i Försäkringsföretagsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:55 Ny associationsrätt för försäkringsföretag, särskilt avsnitten 8.4, 10.9 och 11.3.8). Sagda utredning har haft i uppdrag att göra en genomgripande översyn av nu gällande bestämmelser för försäkringsverksamhet med inriktning på att skapa en modern och tydlig associationsrättslig reglering av sådan verksamhet och då särskilt bl.a. analysera frågor om överskott mellan olika grupper som bidrar med riskkapital i de olika associationsformerna. Utredningens slutbetänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Frågor inom solvensområdet som rör regleringen av sådana överskottsmedel bör mot bakgrund av det nu sagda inte behandlas i samband med de förslag om nya solvensbestämmelser som presenteras i denna promemoria.

5.6.2 Direktivet om återförsäkring

Promemorians bedömning: Frågor som regleras i det nyligen antagna och publicerade EG-direktivet om återförsäkring bör inte behandlas inom ramen för denna promemoria.

Placeringsutredningens bedömning: Placeringsutredningen gjorde inte någon bedömning av förhållandet mellan ett reformerat solvenssystem och direktivet om återförsäkring.

Remissinstanserna: Har inte behandlat frågan.

Skälen för promemorians bedömning: Hösten 2005 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG om återförsäkring (återförsäkringsdirektivet). Direktivet kompletterar gällande gemenskaps-

rättslig rörelselagstiftning på försäkringsområdet genom att det reglerar de företag som enbart bedriver återförsäkringsverksamhet. Regleringen bygger i stor utsträckning på nuvarande bestämmelser om tillsyn över direktförsäkringsföretag i kombination med ökade inslag av aktsamhetsprincipen ("the prudent person rule"). Direktivet skall vara genomfört i svensk rätt senast den 10 december 2007.

Ett arbete med att ta fram den reglering som krävs för att genomföra återförsäkringsdirektivet i svensk rätt är initierat i Regeringskansliet. Frågor med anledning av genomförandet av det direktivet bör – främst av tidsskäl – inte behandlas i förevarande promemoria utan i stället tas om hand i särskild ordning.

5.6.3 Försäkringstillsynsutredningen

Promemorians bedömning: De överväganden som gjorts av Försäkringstillsynsutredningen behandlas i den utsträckning de ligger inom ramen för denna promemoria.

Skälen för promemorians förslag: Den 12 oktober 2005 lämnade Försäkringstillsynsutredningen betänkandet Tillsyn på försäkringsområdet (SOU 2005:85). De åtgärder som utredningen föreslagit för tillsynen på försäkringsområdet föranleder i sig inga förändringar i de regler som styr verksamheten. Utredningen lämnade därför inte några lagförslag.

Utredningsbetänkandet har remitterats och vissa av utredningens förslag till åtgärder har under remissförfarandet konstaterats vara nära kopplade till Placeringsutredningens förslag och de förslag som lämnas i denna promemoria. Ett flertal av Försäkringstillsynsutredningens bedömningar behandlas därför inom ramen för denna promemoria. Det gäller mer specifikt avsnitten om försäkringstekniska avsättningar (avsnitt 6), skuldtäckningstillgångar (avsnitt 7), säkerhetsmarginalen (avsnitt 8) samt avseende den allmänna inriktningen av stabilitetstillsynen över försäkringsverksamhet (avsnitt 9).

6 Försäkringstekniska avsättningar

6.1 Skyldigheten att göra försäkringstekniska avsättningar

Promemorians förslag: Bestämmelsen om försäkringstekniska avsättningar justeras så att ett försäkringsbolag skall göra sådana avsättningar som motsvarar de belopp som krävs för att bolaget skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer väsentligen med promemorians förslag. Placeringsutredningens förslag innebär att ett försäkringsbolag skall göra sådana försäkringstekniska avsättningar som erfordras för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla *samtliga* åtaganden med anledning av ingångna försäkringsavtal.

Remissinstanserna: *Svenska Aktuarienämnden* och *Sveriges Försäkringsförbund* menar att Placeringsutredningens förslag inte är förenligt med krav på realistisk värdering. *Svenska Aktuarienämnden* menar vidare att den av Placeringsutredningen föreslagna formuleringen kan komma att tolkas så strikt att inget bolag kan uppfylla kravet.

Skälen för promemorians förslag: I enlighet med Placeringsutredningens bedömning kan det konstateras att formuleringen av ett försäkringsbolags åtaganden är bristfällig i gällande rätt. Det bör av lagtexten explicit framgå att försäkringsbolagen är skyldiga att göra försäkringstekniska avsättningar.

Enligt gällande rätt skall avsättningarna motsvara belopp som erfordras för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden ”*som skäligen kan förväntas uppkomma*” med anledning av ingångna försäkringsavtal, men det framgår inte direkt av lagtexten att försäkringsbolagen är skyldiga att göra försäkringstekniska avsättningar. I Placeringsutredningens lagförslag har detta korrigerats, men de kursiverade orden har tagits bort utan närmare motivering och ersatts av ett krav på uppfyllelse av *samtliga* åtaganden.

I linje med vad *Svenska Aktuarienämnden* anfört finns det skäl att befara att den av Placeringsutredningen föreslagna, mer strikta formuleringen, kan vålla praktiska problem. Att värdera försäkringstekniska avsättningar är förenat med svårigheter och det faktumet bör återspeglas i de krav som ställs på bolagen. Såväl *Sveriges Försäkringsförbund* som *Svenska Aktuarienämnden* har vidare pekat på den motsättning som kan sägas finnas om lagstiftaren å ena sidan kräver att avsättningarna vid varje tidpunkt skall motsvara *samtliga* åtaganden och å den andra sidan kräver att åtagandena skall vara realistiskt värderade. Detta då det inte är rimligt att kräva ett bolag vid ett visst tillfälle skall kunna uppfylla samtliga sina åtaganden.

Den nu aktuella lagstiftningen skall naturligtvis inte kunna uppfattas som motsägelsefull och självfallet skall den vara möjlig att uppfylla fullt ut. I motsats till vad Placeringsutredningen föreslog bör därför de försäkringstekniska avsättningarna relateras till de åtaganden som *skäligen kan förväntas uppkomma* med anledning av ingångna avtal.

Samtidigt bör lagtexten korrigeras så att det explicit framgår att försäkringsbolag är skyldiga att göra försäkringstekniska avsättningar.

6.2 Indelningen av försäkringstekniska avsättningar

Promemorians förslag: Indelningen av de försäkringstekniska avsättningarna i olika poster och mer detaljerade bestämmelser om beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna utmönstras ur FRL och ersätts med en mer generell regel som skall kompletteras med föreskrifter från regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer i sak med promemorians förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Försäkringsförbund* och *Svenska Aktuarienämnden* tillstyrker att indelningen utmönstras eftersom reglerna är av redovisningskaraktär. *Sveriges Försäkringsförbund* pekar dock på att det finns behov av en enhetlig definition av begreppet försäkringstekniska avsättningar. *Svenska Aktuarieföreningen* stödjer Placeringsutredningens bedömning att det finns skäl att göra åtskillnad mellan avsättningsberäkningarna i den ekonomiska redovisningen och i solvensredovisningen.

Finansinspektionen har i en särskild skrivelse (Fi 2004/1889) anfört att det kan finnas behov av en närmare reglering av hur försäkringstekniska avsättningar skall beräknas när det gäller villkorad återbäring.

Skälen för promemorians förslag: Genom en lagändring, som trädde i kraft den 1 januari 2005 (prop. 2004/05:24 Internationell redovisning i svenska företag, s. 118ff. och 134 ff.), upphörde det tidigare nära sambandet mellan solvensreglerna i FRL och redovisningsreglerna i lagen om årsredovisning för försäkringsföretag (1995:1560), ÅRFL. I och med sagda lagändring, som även innebär ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om villkor för att ta in poster i kapitalbasen, omfattningen av dessa poster och hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas, kan solvens- och redovisningsreglerna utvecklas oberoende av varandra. Mot den bakgrunden finns det inte längre någon anledning att ha bestämmelser av redovisningskaraktär i FRL.

I enlighet med vad *Sveriges Försäkringsförbund* och *Svenska Aktuarieföreningen* anfört kan konstateras att de nuvarande bestämmelserna i FRL om indelningen av de försäkringstekniska avsättningarna i olika delposter är av redovisningskaraktär. Samma principiella bedömning görs i fråga om dagens bestämmelser om beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. Dessa bestämmelser, som är detaljerade till sin karaktär, bör därmed utmönstras ur FRL. Mot bakgrund av det ställningstagandet är det fördriktigt att inte heller, på det sätt som *Finansinspektionen* föreslagit, detaljreglera försäkringstekniska avsättningar för villkorad återbäring.

De detaljbestämmelser som på detta sätt föreslås utgå ur FRL bör ersättas av en mer generell, kvalitativ reglering som kompletteras genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som

regeringen bestämmer. Den nya generella regeln är avsedd att tillämpas av försäkringsbolag som driver verksamhet avseende skadeförsäkring, livförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring. I fråga om tjänstepensionsverksamhet innebär förslaget emellertid inte någon materiell ändring.

6.3 Värderingen av försäkringstekniska avsättningar

Promemorians förslag: Försäkringstekniska avsättningar skall beräknas utifrån antaganden som har gjorts på ett aktsamt sätt.

Placeringsutredningens förslag: Promemorians förslag överensstämmer med Placeringsutredningens förslag i den bemärkelsen att försäkringstekniska avsättningar som beräknats med antaganden som gjorts på ett aktsamt sätt i princip innebär att avsättningarna skall motsvara en realistisk värdering av åtagandena för samtliga försäkringsavtal. Placeringsutredningens förslag innehåller emellertid inte något uttryckligt aktsamhetskrav men anger att avsättningarna skall beräknas med en vedertagen försäkringsmatematisk metod. Placeringsutredningen föreslår att avsättningarna för ett försäkringsavtal skall beakta samtliga rättigheter (optioner) som försäkringstagaren har enligt avtalet och grundas på det för försäkringsbolaget minst gynnsamma alternativet.

Remissinstansernas synpunkter på Placeringsutredningens förslag: Riksbanken, Riksgäldskontoret, Premiensionsmyndigheten (PPM), Sveriges Försäkringsförbund, AFA, Svenska Aktuarienämnden, Länsförsäkringsbolagens Förening och Svenskt Näringsliv tillstyrker att de försäkringstekniska avsättningarna grundas på en realistisk värdering av försäkringsbolagens åtaganden. Finansinspektionen instämmer i Placeringsutredningens ståndpunkt att en realistisk värdering har klara fördelar jämfört med den nuvarande situationen på livförsäkringsområdet som bygger på implicita säkerhetsmarginaler genom att betryggande antaganden i avsättningsberäkningen används. Finansinspektionen pekar dock på det samband som finns mellan värdering av de försäkringstekniska avsättningarna och utformningen av förmånsrätten och säkerhetsavdraget. Svenska Aktuarieföreningen anser att termen realistisk är svårtolkad. Svenska Aktuarienämnden anser att termen realistisk inte är entydig och att den bör definieras i lagtext, samt att avsättningarna skall beräknas med en metod som är lämplig snarare än vedertagen. PPM anser att enhetliga normer bör tillämpas när det gäller antaganden om framtida diskonteringsränta och framtida återstående livslängder. AFA, Länsförsäkringsbolagens förening, Svenska Aktuarieföreningen och Svenska Aktuarienämnden pekar på att Placeringsutredningens förslag beträffande värderingen av optioner är ett avsteg från principen om realistisk värdering. Sveriges Försäkringsförbund, Länsförsäkringsbolagens Förening och Svenska Aktuarienämnden anser att Placeringsutredningens förslag om att premier för livförsäkring och lång skadeförsäkring skall motsvara värderingen av försäkringsåtagandena är svårbegripligt. Vidare menar de att det är principiellt fel att försöka reglera prissättning.

Försäkringstillsynsutredningens bedömning: Tillsynen över de försäkringstekniska avsättningarna bör grunda sig på en realistisk värdering av försäkringsåtagandena.

Remissinstansernas synpunkter på Försäkringstillsynsutredningens bedömning: De remissinstanser som har yttrat sig angående Försäkringstillsynsutredningens bedömning är i stor utsträckning positiva. *Svenska Aktuarieföreningen*, *SIRP* och *AFA* saknar dock vägledning för hur realistiska värderingar kan göras för skadeförsäkringsverksamhet. *Svenska Aktuarieföreningen* anser dessutom att beskrivningen av framtida ansvarighet för skadeförsäkringar är missvisande och inkomplett.

Skälen för promemorians förslag: Som konstaterats i avsnitt 5.1 medför den nuvarande solvensmodellen vissa problem när det gäller möjlighet till matchning och genomlysning. Den nuvarande regleringen innehåller inte heller tillräckligt starka incitament för bolagen att hantera sina risker och ta ansvar för sin riskhantering. Det kan, i likhet med vad som anförts i Placeringsutredningens slutbetänkande, slås fast att dessa problem kommer att minska om den framtida regleringen i stället bygger på en realistisk värdering av försäkringsåtagandena. En övergång till sådan realistisk värdering får också starkt stöd av remissinstanserna. Det kan därtill konstateras att realistisk värdering av de försäkringstekniska avsättningarna redan införts för det betydande segment av livförsäkringsrörelse som tjänstepensionsverksamhet utgör, se prop. 2004/05:165 s.155 ff. En sådan modell bör mot bakgrund av det anförda väljas även för övrig försäkringsverksamhet.

Kravet på att beräkningen skall grundas på en realistisk värdering och att antagandena skall göras på ett aktsamt sätt innebär att de försäkringstekniska avsättningarna inte längre kommer att innehålla inbyggda buffertar. De nya reglerna ökar därmed möjligheten till genomlysning av bolagen. Förändringen innebär vidare att värderingar och antaganden hela tiden måste anpassas efter händelser som kan antas påverka det enskilda försäkringsbolagets åtaganden, vilket kan förväntas ge upphov till förbättrade processer för riskkontroll hos de enskilda bolagen.

Genom att det nya regelverket kräver en realistisk värdering av de försäkringstekniska avsättningarna kommer även tillsynen över dessa, precis som Försäkringstillsynsutredningen föreslagit, att grunda sig på en realistisk värdering av försäkringsåtagandena.

De försäkringstekniska avsättningarna skall värderas realistiskt och grundas på aktsamma antaganden

Såväl *Svenska Aktuarienämnden* som *Svenska Aktuarieföreningen* har pekat på behovet av förtydliganden kring vad som avses med ”realistisk värdering”. *SIRP* och *AFA* saknar dessutom vägledning för betydelsen av realistisk värdering i samband med skadeförsäkringsverksamhet.

Vid utformningen av värderingsregler för försäkringsåtaganden är det viktigt att först ta ställning till vilken regleringsansats som bör väljas. Som redan konstaterats bygger det nuvarande regelverket på relativt detaljerade kvantitativa regler som bl.a. innehåller tydliga krav på olika risktillägg. I enlighet med resonemanget i avsnitt 5.3 finns det betydande fördelar med en övergång till en mer kvalitativ regleringsansats.

Annorlunda uttryckt bör reglerna endast innehålla generella kvalitativa krav vars närmare innehåll blir en fråga för de enskilda bolagen och för tillsynsmyndigheten. Krav på realistisk värdering är i sig ett kvalitativt

krav och innebär att bolagen skall ha rutiner och processer som säkerställer att de på ett professionellt och ansvarsfullt sätt värderar sina åtaganden så realistiskt som möjligt utifrån de särskilda förutsättningar som gäller för deras verksamhet.

Vad som är att anse som en realistisk värdering kommer mot bakgrund av dess kvalitativa natur att variera från fall till fall. Under de omständigheter då det exempelvis finns en tillförlitlig marknadsvärdering kan detta vara att anse som en realistisk värdering. I avsaknad av marknadsvärdering, vilket får anses vara normalfallet avseende försäkringstekniska avsättningar, får alternativa värderingsmetoder, baserade på antaganden som görs på ett aktsamt sätt, utnyttjas.

Det principiella ställningstagande som nyss redovisats hindrar inte att det kan finnas generella principer som är giltiga för alla försäkringsbolag. En sådan generell princip är behovet av likartade utgångspunkter vid värdering av tillgångs- respektive skuldsidan i ett försäkringsbolag. För försäkringsbolagens tillgångar, som ofta är marknadsnoterade, utgör som tidigare antytts marknadens prissättning grunden för en realistisk värdering.

Försäkringsåtagandena, däremot, är inte noterade på någon andrahandsmarknad, vilket innebär att värderingen inte kan utgå ifrån marknadens prissättning. Däremot bör, som *Svenska Aktuarieföreningen* har framhållit, utgångspunkten för en värdering av försäkringsåtagandena vara marknadsmässiga principer. Utan en marknadsmässig utgångspunkt också vid värdering av åtagandena är det inte möjligt att med olika matchningstekniker finna en önskvärd portföljsammansättning av tillgångar och försäkringsåtaganden.

Det är emellertid väsentligt att i sammanhanget framhålla att en realistisk värdering av försäkringsåtagandena inte får innebära att det EG-rättsliga kravet på försiktighet i beräkningen av livförsäkringsavsättningar förbises. Enligt det konsoliderade livdirektivet skall en marginal utöver väntevärdet alltid finnas (artikel 20.1 A iii). För skadeförsäkring finns inget motsvarande EG-rättsligt krav (artikel 56 i försäkringsredovisningsdirektivet). Genom att det i denna promemoria föreslås att antaganden skall väljas på ett aktsamt sätt kommer en ny reglering inte att strida mot EG-rätten i denna del. Såsom understrukits i avsnitt 5.4 innebär kravet på aktsamhet bl.a. att antaganden skall väljas på ett professionellt och ansvarsfullt sätt.

Det bör framhållas att kravet på aktsamhet i vissa fall kan innebära att särskilda säkerhetsmarginaler är nödvändiga. Exempelvis skall, i fall när osäkerhet finns, det antagande väljas som ger den högsta avsättningen. Alla antaganden skall även grundas på empiriska data och annan erfarenhet, vilket i sin tur kräver en kontinuerlig utvärdering av tillämpade antaganden. Detta förväntas ge upphov till goda processer för riskkontroll inom försäkringsbolagen, samtidigt som Finansinspektionen och andra bolagsexterna intressenter får bättre möjligheter att analysera och ifrågasätta använda metoder och antaganden.

Placeringsutredningen föreslår att de försäkringstekniska avsättningarna skall beräknas med en vedertagen försäkringsmatematisk metod. *Svenska Aktuarienämnden* anser att ett krav på att metoden skall vara vedertagen riskerar att hindra metodutvecklingen och att ett sådant krav inte bör ställas.

Det finns skäl att instämma i *Svenska Aktuarienämndens* bedömning. Utgångspunkten för den metod och de antaganden, som väljs för avsättningsberäkningen, är att de måste vara lämpliga inte bara med hänsyn till försäkringsrörelsens art och kategorin av åtaganden, utan även beakta vilken utgångspunkt som valts för värderingen av de tillgångar som svarar mot åtagandena. Detta framgår också av det konsoliderade livdirektivet, som anger att metoden vid beräkning av de tekniska avsättningarna även skall beakta den metod som används vid värdering av de tillgångar som svarar mot dessa avsättningar.

Som *Svenska Aktuarienämnden* har anfört innebär förslaget om en realistisk värdering att ett s.k. väntevärdesriktigt lägesmått bör fungera som huvudregel. Väntevärdet är redan i dag det mest tillämpliga måttet vid avsättningsberäkningen och utgörs av summan av alla möjliga utfall sammanvägda med respektive sannolikhet för att just det utfallet inträffar. Även om väntevärdet skall användas som huvudregel kan det dock finnas tillfällen då andra metoder är lämpligare att använda. Detta måste bedömas från fall till fall.

Särskilt om optioner

Placeringsutredningen föreslår att utgångspunkten för värdering av optioner i försäkringsavtal bör vara att försäkringstagaren utnyttjar det för försäkringsbolaget minst gynnsamma alternativet. Som påpekats av flera remissinstanser innebär Placeringsutredningens förslag i denna del ett avsteg från principen om en realistisk värdering. Placeringsutredningen motiverar avsteget med att avsättningarna bör återspegla det ekonomiska värdet av försäkringstagarnas optioner så att det finns betalningsberedskap för det fall att försäkringstagarna faktiskt utnyttjar de möjligheter till ekonomisk vinning som de har.

Av samma skäl som tidigare anförts om avsättningsberäkningen generellt finns det betydande fördelar med en utgångspunkt i en realistisk värdering även för optioner i försäkringsavtal. Behovet av riskmarginaler bör emellertid inte tillgodoses genom implicita säkerhetspåslag inom de försäkringstekniska avsättningarna. Riskmarginaler för t.ex. optioner bör i stället beaktas inom ramen för säkerhetsmarginalen, se vidare avsnitt 8.1.

För livförsäkringsverksamhet medför dock EG-rätten att den del av återköpsvärdet som är garanterad kommer att utgöra ett golv för beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna (se artikel 20.1 A. vi i det konsoliderade livdirektivet). I praktiken innebär det i princip ingen förändring i förhållande till gällande rätt då bestämmelsen endast föreslås flyttas från tidigare 7 kap. 2 § andra stycket FRL till föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigandet i 7 kap 1 § tredje stycket.

Sammanfattningsvis bör alltså – i motsats till Placeringsutredningens ställningstagande – även optioner i försäkringsavtal värderas realistiskt, med utgångspunkt i marknadsmässiga principer.

Placeringsutredningen anser att försäkringspremier för livförsäkring och lång skadeförsäkring minst bör motsvara det avsättningsbehov som kan förväntas uppkomma för ett försäkringsavtal. Detta föranledde i sin tur Placeringsutredningen att föreslå en nedre gräns för premiesättningen, vilken skulle baseras på avsättningsbehovet snarare än på gjorda antaganden för beräkningen av avsättningarna. I det konsoliderade livdirektivet, art 21, anges även att premier för nya försäkringar skall, utifrån rimliga försäkringsmatematiska antaganden, vara tillräckliga för att försäkringsbolaget skall kunna uppfylla alla sina åtaganden och i synnerhet göra försäkringstekniska avsättningar. Hänsyn skall därvid tas till försäkringsbolagets hela ekonomiska situation.

Bland andra anser *Sveriges Försäkringsförbund* att det finns principiella invändningar mot att införa regler som så tydligt har en koppling till bolagens prissättning av produkterna. Placeringsutredningens förslag i denna del får antas utgå från ett behov av att fastställa en miniminivå för premiesättningen i syfte att stärka försäkringstagarnas skydd på lång sikt.

I linje med vad vissa remissinstanser gjort, går det att anföra principiella invändningar mot att lagreglera miniminivåer för premiesättningar och därmed prisreglera försäkringsmarknaden. Med hänsyn dels till EG-rätten, dels till den allmänna stabilitetsprincipen bör det dock liksom enligt gällande rätt i 7 kap. 4 § FRL finnas ett krav på premiesättningen som är kopplat till de antaganden som används vid värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna. Detta krav kan dock, i enlighet med vad som nu gäller, frångås om det är försvarligt med hänsyn till bolagets ekonomiska situation, dvs. när ett betryggande eget kapital finns tillgängligt (se prop. 1998/99:87 s. 240 ff.).

Syftet med regleringen är att undvika en situation där ett bolag med ekonomiska problem prissätter sina produkter på ett sätt som inte möjliggör uppfyllelse av de åtaganden som samtidigt uppkommer. Förslaget innebär därmed inte någon inskränkning i premiesättningen i bolag med god ekonomi, eller i bolagens möjligheter att ta ut premier som går utöver en realistisk värdering av åtagandena.

6.4 Bemyndigande att meddela föreskrifter

<p>Promemorians bedömning: Liksom nu bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning.</p>

Placeringsutredningens bedömning: Överensstämmer i sak med promemorians förslag. Placeringsutredningens lagförslag innehåller inte något bemyndigande vad gäller de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll.

Remissinstanserna: *PPM* anser att enhetliga normer bör tillämpas för antaganden om framtida diskonteringsränta och framtida återstående livslängder. *Svenska Aktuarienämnden* instämmer i Placeringsutredningens förslag, men menar att principerna för beräkningarna skall vara

fastställda. *Aktuarienämnden* menar vidare att det är tveksamt om tillsynsmyndigheten bör ägna sig åt detaljstyrning.

Skälen för promemorians bedömning: Utgångspunkten i senare tids lagstiftningsärenden på det finansiella området har varit att så lite som möjligt av tekniskt komplicerade detaljregler, t.ex. regler om beräkningsmetodik, bör låsas fast i lag eller regeringsförordning. Eftersom kopplingen till ÅRFL numera upphört saknas dessutom skäl att i FRL inkludera regler av redovisningskaraktär (jfr avsnitt 6.2 ovan). De förslag som lämnas i denna promemoria innebär att det ytterst är försäkringsbolagen som ansvarar för att de antaganden och metoder som används är lämpliga med hänsyn till den verksamhet de bedriver. Av de nya lagregler som föreslås kommer att framgå att de grundläggande antagandena vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna, såsom antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftskostnader, skall göras på ett aktsamt sätt. Liksom enligt nu gällande rätt skall försäkringsbolagen därutöver upprätta och följa försäkringstekniska riktlinjer.

Trots vad som nu sagts kan det, som *PPM* framfört, ändå vara lämpligt och i vissa fall nödvändigt att tillsynsmyndigheten utfärdar kompletterande bestämmelser. Krav på kompletterande bestämmelser om beräkningen av försäkringstekniska avsättningar motsvarande huvuddelen av de som nu föreslås bli utmönstrade ur 7 kap. 1 och 2 §§ FRL, följer dessutom av bestämmelserna i försäkringsdirektiven (se för livförsäkring artikel 20 i det konsoliderade livdirektivet och för skadeförsäkring artikel 15 tredje skadedirektivet samt artiklarna 56–58 och 60–61 i försäkringsredovisningsdirektivet).

Det är emellertid viktigt att komma ihåg att försäkringsavtal i grunden inte är standardiserade och att försäkringsbolagen kan ha sinsemellan kraftigt varierande försäkringsbestånd. Föreskrifterna bör därför inte innehålla alltför detaljerade regler som riskerar att hämma produktutvecklingen.

Enligt gällande rätt (7 kap. 1 § fjärde stycket FRL jämfört med 49 § första stycket 3 försäkringsrörelseförordningen [1982:790] får Finansinspektionen meddela närmare föreskrifter om de försäkringstekniska avsättningarnas innehåll och beräkning. På motsvarande sätt får enligt ett särskilt bemyndigande i 7 kap. 2 § femte stycket FRL jämfört med 49 § första stycket 4 försäkringsrörelseförordningen meddelas föreskrifter för beräkning av livförsäkringsavsättningar. Så har också skett genom Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om maximiräntesats för livförsäkringsavsättningar och vissa andra försäkringstekniska avsättningar, FFFS 2005:23⁹. Det förstnämnda av de två nyss angivna bemyndigandena framstår dock som det mer omfattande av de två och det bedöms i sak tillräckligt för de föreskrifter som kan förutsättas behöva meddelas.

Föreskrifter om redovisning av försäkringstekniska avsättningarna, motsvarande bl.a. den indelning som görs i tidigare 7 kap. 1 § första

⁹ På Finansinspektionens webbplats www.fi.se meddelas efter utgången av varje månads-skifte dels uppgift om aktuell jämförelseränta för försäkringsavtal som är upprättade i svenska kronor, dels dess effekter på valet av räntefot. Dessa uppgifter kan användas vid val av räntefot för sådana försäkringsavtal för tiden fram till och med nästa månads-skifte. (Se närmare FFFS 2005:23.)

stycket, kan meddelas enligt befintliga bemyndiganden i ÅRFL (se prop. 2004/05:24 s. 121).

Närmare om diskonteringsränta

Val av ränteantaganden bör genomföras av bolaget självt, men valet bör, som *PPM* påpekar, ske i enlighet med tydligt angivna principer som fastställts av Finansinspektionen.

För att inte motverka möjligheterna till matchning är det emellertid av väsentlig betydelse att diskonteringsräntorna kan justeras löpande. Det är också viktigt att det finns olika ränteantaganden att tillgå för olika delar av ett bolags försäkringsåtaganden. De grundläggande principerna bör vara konsistenta över tid, så att bolagen och andra intressenter själva kan göra bedömningar eller prognoser av vilka framtida antaganden som kan förväntas gälla.

I syfte att undvika risken för modellarbitrage, dvs. (oönskat) utnyttjande av olika ränteantaganden, bör principerna vara utformade på ett sådant sätt att bolag med liknande åtaganden också väljer att tillämpa liknande ränteantaganden. På samma sätt är det, i enlighet med vad som anfördes i anslutning till genomförandet i svensk rätt av tjänstepensionsdirektivet, givetvis önskvärt att diskonteringsmetoderna för olika, men likvärdiga, bestånd inom samma försäkringsbolag överensstämmer så långt detta är möjligt (se prop. 2004/05:165 s.163).

Tillsynen över försäkringsbolagens hantering av diskonteringsränta ankommer på Finansinspektionen.

7 Skuldtäckningstillgångar

7.1 Värdering av skuldtäckningstillgångar

Promemorians förslag: Utgångspunkten för värderingen av tillgångar som används för skuldtäckning skall vara verkligt värde. Från verkligt värde skall avdrag göras för skulder som hänför sig till förvärvet av tillgången.

De särskilda värderingsbestämmelserna för vissa obligationsinnehav tas bort.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstansernas synpunkter på Placeringsutredningens förslag: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inte någon invändning mot förslagen.

Försäkringstillsynsutredningens bedömning: Tillsynen bör vara inriktad på en bedömning av skuldtäckningstillgångarnas kvalitet, värdering och risknivå.

Remissinstansernas synpunkter på Försäkringstillsynsutredningens bedömning: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte någon invändning mot utredningens bedömning.

Skälen för promemorians förslag: Inledningsvis skall konstateras att de förslag om värdering av skuldtäckningstillgångar som lämnas i denna promemoria endast rör värderingen av sådana tillgångar i skuldtäckningshänseende, dvs. den värdering som sker i solvensredovisningen. Förslaget påverkar däremot inte hur tillgångarna skall värderas i den ekonomiska redovisningen.

Förslaget i avsnitt 6.3. om värdering av försäkringstekniska avsättningar innebär att de skall grundas på en realistisk värdering av försäkringstättagandena. Fördelarna med en realistisk värdering av de försäkringstekniska avsättningarna får inte fullt genomslag om inte också skuldtäckningstillgångarna på motsvarande sätt värderas med utgångspunkt i marknadsmässiga principer. Värderingsbestämmelserna för sådana tillgångar bör därför ändras i enlighet med detta.

Redan enligt gällande rätt skall skuldtäckningstillgångarna som huvudregel värderas till verkligt värde (7 kap. 10 f § tredje stycket FRL). Med verkligt värde avses då försäljningsvärdet efter avdrag för beräknad försäljningskostnad. För tillgångar som är noterade på en auktoriserad marknadsplats menas med försäljningsvärde den senaste betalkursen på balansdagen. För tillgångar som saknar försäljningsvärde skall värdet i stället uppskattas försiktigt. Om särskilda förhållanden föreligger, t.ex. låg likviditet, skall även sådana tillgångar som är noterade värderas lägre än vad som annars skulle ha varit fallet.

Mot bakgrund av de förändringar som föreslås i fråga om värdering av de försäkringstekniska avsättningarna bör principen om en värdering enligt verkligt värde omfatta samtliga slags placeringstillgångar. Den främsta effekten av en sådan förändring är att undantagsbestämmelserna kring värderingen av vissa obligationsinnehav utmönstras. Även om ursprungssyftet med ett obligationsinnehav kan vara att hålla detsamma till förfall kan fram till förfallotidpunkten mycket hända som ligger

utanför försäkringsbolagets kontroll. Kravet på matchning talar därför för att samtliga innehav bör behandlas lika ur värderingssynpunkt, oavsett om innehavet är tänkt att löpa till förfall eller avyttras dessförinnan. Lagtekniskt innebär förslaget även att den nuvarande kopplingen till redovisningslagstiftningen genom hänvisningen i 7 kap. 10 f § femte stycket slopas.

Att värderingen skall ske till verkligt värde kan synas okomplicerat men rymmer svåra överväganden. För exempelvis fastigheter kommer värdet alltid att bestämmas av en värdering som innehåller subjektiva antaganden. Tillsynsmyndigheten, dvs. Finansinspektionen, bör därför ha klara kriterier i sina redovisningsföreskrifter för hur tillgångarna skall värderas beroende på skuldtäckningstillgångarnas kvalitet och risknivå. Gällande rätt innebär att det finns särskilda bestämmelser kring värderingen av fastigheter, tomträtter och byggnader samt andelar i sådan egendom. Lagbestämmelsen ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om vilket värde som sådana tillgångar högst får tas upp till (nuvarande 7 kap. 10 f § fjärde stycket FRL). Finansinspektionen har meddelat sådana föreskrifter (FFFS 2005:34). Det saknas skäl att nu göra några ändringar i föreskriftsrätten.

I fråga om aktier och andelar i dotterbolag som förvaltar skuldtäckningstillgångar gäller såsom tidigare att de inte får tas upp till högre värde än det värde som skulle ha fastställts för tillgångarna sammanlagt, efter avdrag för bolagets skulder, om de ägts direkt av försäkringsbolaget.

7.2 Placeringsreglernas tillämpningsområde

Promemorians förslag: Det förtydligas att placeringsreglerna skall tillämpas av såväl försäkringsbolag som driver enbart direkt försäkringsrörelse som bolag som även bedriver återförsäkringsrörelse.

Placeringsreglerna skall tillämpas även på tillgångar till ett belopp som motsvarar försäkringstekniska avsättningar som återförsäkrats, (s.k. avgiven återförsäkring). Bestämmelsen om att det till detta belopp skall tilläggas värdet av reservdeposition som en återförsäkringsgivare har ställt hos bolaget slopas.

Promemorians bedömning: Placeringsreglerna för försäkringsbolag som endast driver återförsäkringsrörelse bör inte ändras nu.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med promemorians förslag. Placeringsutredningen föreslog dock att reglerna också skulle tillämpas fullt ut på rena återförsäkringsbolag.

Remissinstanserna: Kommenterar inte förslagen.

Skälen för promemorians förslag: Gällande rätt innebär att reglerna för placering av skuldtäckningstillgångarna skall tillämpas såväl av försäkringsbolag som uteslutande driver direkt försäkringsrörelse som bolag som bedriver blandad verksamhet, dvs. såväl direkt försäkringsverksamhet som återförsäkringsrörelse (7 kap. 9 § första stycket FRL). Ett skäl för att även bolag med blandad verksamhet skall tillämpa placeringsreglerna är den ”smittorisk” som finns mellan de olika rörelserna. Ett annat argument för den ordningen överensstämmer med

det skäl som i avsnitt 5.5 anförts för att reformera regleringen för all försäkringsverksamhet; dvs. att samma regler av neutralitetsskäl bör gälla för all verksamhet samt att det är olyckligt om ett och samma bolag tvingas tillämpa olika regelsystem för olika verksamhetsgrenar. Sagda tillämpningsområde bör därför bestå, men den nuvarande bestämmelsen som avser att uttrycka detta bör förtydligas.

I denna promemoria görs (se avsnitt 5.6.2) bedömningen att frågor som omfattas av det i december 2005 antagna EG-direktivet om återförsäkring inte bör behandlas i detta lagstiftningsärende. De bestämmelser om särskild skuldtäckning som finns i 7 kap. 9 § andra stycket FRL för bolag som uteslutande driver återförsäkringsrörelse bör därför fortsätta att gälla.

Enligt gällande rätt skall ett försäkringsbolag inneha tillgångar till ett värde som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna för egen räkning. Med uttrycket ”för egen räkning” avses ett nettobelopp, dvs. försäkringstekniska avsättningar inklusive mottagen återförsäkring och med avdrag för de avsättningar som svarar mot åtaganden som försäkringsbolaget återförsäkrat hos ett annat bolag, s.k. avgiven återförsäkring (7 kap. 9 § första och tredje styckena FRL). Som skäl för den nuvarande ordningen har anförts att metoden leder till en bättre riskspridning (se prop. 1994/95:184 Genomförande av EG:s tredje skade- respektive livförsäkringsdirektiv, s. 152 och 265; jfr Ds 1993:57 Placeringsregler för försäkringsbolag, s. 86).

För att förbättra insynen i försäkringsbolagens verksamhet utan att för den skull påverka bolagens incitament till riskspridning är det viktigt att även försäkringsbolagens återförsäkringshantering och den risk som är förknippad med denna kan genomlysas. I syfte att uppnå sådan genomlysning bör i stället placeringsreglerna tillämpas ”brutto” på ett bolags verksamhet, dvs. utan avdrag för avgiven återförsäkring.

Följden av att även de åtaganden som motsvarar avgiven återförsäkring skall skuldtäckas och omfattas av placeringsregler blir att skuldtäckningsbeloppet ökar. För att neutralisera detta och på så sätt behålla möjligheten till riskspridning bör en motsvarande justering göras på tillgångssidan. Detta åstadkoms genom att fordran på återförsäkringsgivare skall få användas som skuldtäckningstillgång (se förslag i avsnitt 7.5.2). Därigenom åstadkoms förbättrad genomlysning och underlaget för försäkringstagarnas förmånsrätt utvidgas.

Kravet på att de försäkringstekniska avsättningarna skall ökas med värdet av reservdeposition som en återförsäkringsgivare har ställt hos bolaget bör, som en konsekvens av förslaget om att tillåta fordran på återförsäkringsgivare som skuldtäckningstillgång, tas bort. Genom att skuldtäckning föreslås ske utan avdrag för avgiven återförsäkring kommer promemorians förslag på denna punkt att vara neutralt i förhållande till gällande rätt för såväl återförsäkringstagaren som återförsäkringsgivaren.

7.3 Aktsamhetsprincipen och förvaltningen av skuldtäckningstillgångarna

Promemorians förslag: Utöver bestämmelserna i 7 kap. 9 a § andra stycket FRL om matchning och diversifiering samt 10–10 e §§ samma lag om tillåtna tillgångsslag, tillgångslimit, enhandslimit, lokalisering av tillgångar samt valutamatchning, skall gälla att skuldtäckningstillgångarna också i övrigt skall placeras på ett aktsamt sätt.

Placeringsutredningens förslag: De nuvarande kvalitativa placeringsreglerna bör bibehållas och det finns inget behov av ytterligare en kvalitativ regel om att endast tillgångar som är lämpliga som säkerhet för försäkringstagarna får användas för skuldtäckning.

Remissinstanserna: Har inte särskilt kommenterat förslaget.

Skälen för promemorians förslag: Bestämmelserna om hur skuldtäckningstillgångarna i försäkringsrörelse skall placeras finns i 7 kap. 9 §–17 § FRL. I 9 a § anges de grundläggande kvalitativa reglerna att skuldtäckningstillgångarna skall placeras på så sätt att lämplig riskspridning uppnås (diversifiering), att tillgångarna motsvarar försäkringsbolagens åtaganden (matchning), samt att försäkringsbolagets betalningsberedskap är tillfredställande och den förväntade avkastningen tillräcklig.

I fråga om verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring gäller sedan den 1 januari 2006 nya placeringsbestämmelser (prop. 2004/2005:165, bet. 2005/06:FiU7, rskr. 2005/06:92). De nya bestämmelserna gäller för sådan verksamhet oavsett om den bedrivs i livförsäkringsbolag, s.k. tjänstepensionskassa (dvs. understödsförening som meddelar tjänstepensionsförsäkring) eller pensionsstiftelse.

Genom de nya bestämmelserna har EG:s tjänstepensionsdirektiv genomförts i svensk rätt. En väsentlig komponent i direktivet är den s.k. aktsamhetsprincipen (se närmare om innebörden av denna princip i avsnitt 5.4). De nya placeringsbestämmelserna i svensk rätt för verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring innebär ytterligare ett kvalitativt krav i det att tillgångarna skall placeras på ett aktsamt sätt (se, i fråga om försäkringsbolagens verksamhet, 7 kap. 12 § FRL).

Frågan är nu om aktsamhetsprincipen också skall tillämpas för annan försäkringsverksamhet än sådan som avser tjänstepensionsförsäkringar. Regeringen har tidigare uttalat att utgångspunkten är att på sikt åstadkomma en så likformig reglering som möjligt för verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkringar och övrig livförsäkringsverksamhet, se t.ex. prop. 2004/05:165 s.117. Aktsamhetsprincipen ligger väl i linje med såväl övriga lagförslag i denna promemoria, som utformats i enlighet med en kvalitativ regleringsansats, som det arbete som pågår på gemenskapsnivå med solvens II-projektet. Aktsamhetsprincipen utgör vidare en väsentlig motvikt mot de olika lättnader i placeringsbestämmelserna som också föreslås i denna promemoria.

Slutligen bör det understrykas att införande av aktsamhetsprincipen i sig inte torde innebära någon dramatisk förändring för bolagen, eftersom aktsamhetsprincipen till stora delar kan utläsas ur de kvalitativa regler som redan finns i FRL. Att införa aktsamhetsprincipen på annan försäkringsverksamhet än tjänstepensionsförsäkring innebär dock, såsom

redan poängterats, att det ställs tydligare krav på goda beslutsprocesser hos det individuella försäkringsbolaget även i de delarna av verksamheten.

Mot bakgrund av vad som nu sagts är aktsamhetsprincipen en nödvändig beståndsdel i det reformerade solvenssystem som föreslås i denna promemoria och den bör därför nu lagfästas även för placeringsverksamheten i sådan försäkringsverksamhet som inte avser tjänstepensionsförsäkring.

7.4 Placeringsriktlinjer

Promemorians förslag: Alla försäkringsbolag, utom sådana som uteslutande meddelar återförsäkring avseende kort skadeförsäkring, skall lämna in placeringsriktlinjer till Finansinspektionen senast när de börjar användas och när de ändras. Till riktlinjerna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för bolaget, samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om vad riktlinjerna skall innehålla.

Placeringsutredningens förslag: Placeringsutredningen lämnade inga förslag i denna del.

Skälen för promemorians förslag: Redan gällande rätt innebär att försäkringsbolag är skyldiga att upprätta och följa placeringsriktlinjer, se 7 kap. 10 g § FRL. I paragrafen stadgas vidare att placeringsriktlinjerna skall innehålla principerna för placering av samtliga tillgångar, med särskild redovisning av principerna för placering av de tillgångar som används för skuldtäckning. Livförsäkringstagare och de som erbjuds att teckna en sådan försäkring skall enligt huvudregeln informeras om det huvudsakliga innehållet i riktlinjerna.

En mer kvalitativt inriktad placeringsreglering ställer nya krav på både försäkringsbolag och tillsynsmyndighet. Bolagen skall själva ha ansvaret för att upprätta metoder för riskhantering och beslutsrutiner som säkerställer att placeringarna sker med iakttagande av de kvalitativa reglerna som anges i lag. Övergången mot en mer kvalitativt inriktad, förebyggande reglering och tillsyn förutsätter att Finansinspektionen får bättre möjlighet att granska bolagens metoder och rutiner för att identifiera, mäta och hantera risker i placeringsportföljen i förhållande till åtagandenas typ och varaktighet, bolagens strategi för att upprätthålla skuldtäckningen, samt tillgång till bolagens konsekvensanalyser av placeringsbesluten. Bolagens egna placeringsriktlinjer kommer därför att få en central roll i den nya processinriktade tillsynen.

I gällande rätt ställs endast krav på försäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkring att placeringsriktlinjerna skall ges in till Finansinspektionen. Detta skall göras dels när riktlinjerna börjar användas, dels när de ändras. I försäkringsbolag som meddelar både tjänstepensionsförsäkring och annan försäkring skall dock ingen separation ske avseende riskkapitalet (se prop. 2004/05:165, s. 126 ff)

utan riktlinjerna skall avse hela den verksamhet som delar det aktuella riskkapitalet och inte enbart tjänstepensionsverksamheten.

I och med att även övriga försäkringsbolag som avses i 7 kap 9 § FRL, dvs. försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse och återförsäkringsbolag som uteslutande meddelar lång skadeförsäkring omfattas av en mer kvalitativ reglering med utgångspunkt i akksamhetsprincipen, bör det i detta sammanhang införas en skyldighet även för dessa att lämna in placeringsriktlinjer till Finansinspektionen senast när de börjar användas och därefter även när de ändras. Därigenom säkerställs att försäkringsbolagen uppfyller sin skyldighet att upprätta dessa riktlinjer. Samtliga dessa försäkringsbolag bör även åläggas att till riktlinjerna foga en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för bolaget samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade. Den grad av granskning som dessa riktlinjer utsätts för av tillsynsmyndigheten kommer dock naturligen bero på den bedömning som myndigheten gör av bolagets ekonomiska situation och riskerna i verksamheten.

Nu gällande reglering innebär vidare att det enbart är för bolagens tjänstepensionsverksamhet som Finansinspektionen bemyndigats att meddela föreskrifter om vad riktlinjerna skall innehålla. Detta bemyndigande bör vidgas i motsvarande mån för ovan nämnda försäkringsbolag.

7.5 Tillåtna tillgångsslag för skuldtäckning

Reglerna om vilka tillgångsslag som är tillåtna för skuldtäckning grundar sig på EG-rätten artikel 21 rådets direktiv 92/49/EEG (tredje skadedirektivet) och artikel 23 Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG (det konsoliderade livdirektivet). Bestämmelserna är i huvudsak desamma för liv- och skadeförsäkringsverksamhet och innehåller en katalog över tillåtna tillgångsslag. Vidare anges att medlemsstaterna skall slå fast mer detaljerade regler för användningen av godtagbara tillgångar enligt vissa närmare angivna principer.

Som framgått i avsnitt 5.3 bör ett moderniserat solvenssystem bygga på en kvalitativ regleringsansats. Av detta följer att inslaget av kvantitativa, detaljfokuserade regler minskas. Vissa kvantitativa regler måste emellertid behållas, antingen som en följd av EG-rätten eller av andra skäl. Överväganden i dessa delar behandlas i följande avsnitt.

7.5.1 Fondpapper och skuldförbindelser som inte är fondpapper

Promemorians förslag: Uppräkningen i 7 kap. 10 § FRL av de tillgångsslag som är tillåtna för skuldtäckning justeras i följande avseenden:

Nuvarande bestämmelser om obligationer eller andra skuldförbindelser, fondandelar samt aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier (nuvarande 7 kap. 10 § första stycket 1–4, 8–12 och 17) ersätts med en generell bestämmelse om att fondpapper får användas för skuldtäckning i den mån det följer av föreskrifter som

meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Andra fondpapper än aktier och andelar i dotterföretag får användas för skuldtäckning bara om de är kortfristigt realiserbara i relation till de försäkringsåtaganden som de avser att täcka eller är föremål för handel på en reglerad marknad som är öppen för allmänheten. Samma krav skall, när aktier och andelar i dotterföretag används för skuldtäckning, gälla för de tillgångar som ägs av dotterföretaget

Skuldförbindelser som inte är fondpapper får som huvudregel bara användas om tillräcklig säkerhet finns. Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skuldförbindelser med säkerhet i form av panträtt i fastighet eller tomträtt, vidgas till att avse även föreskrifter om när säkerhet för sådana skuldförbindelser inte måste lämnas med hänsyn till gäldenärens kreditvärdighet

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om användningen av utländska tillgångar för skuldtäckning tas bort. Föreskrifter kan i stället meddelas enligt bemyndiganden i de särskilda punkterna om fondpapper, skuldförbindelser och medel på konto i bank i 7 kap. 10 § första stycket.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med promemorians. Utredningens förslag skiljer sig dock från promemorians då Placeringsutredningen föreslår att fondpapper som inte är föremål för handel på en reglerad marknad endast får användas under förutsättning att de är kortfristigt realiserbara. Placeringsutredningen föreslår inte heller något bemyndigande i fråga om föreskrifter om användningen av fondpapper för skuldtäckning. Dessutom behålls andelar i investeringsfonder som en särskild punkt i 7 kap. 10 § första stycket och utredningen föreslår inga ändringar i bemyndigandet att meddela föreskrifter avseende utländska tillgångar.

Remissinstanserna: *AFA* och *Svenskt Näringsliv* tillstyrker att ytterligare tillgångsslag tillåts för skuldtäckning. *Sveriges Försäkringsförbund* anser att kravet på likviditet och realiserbarhet för skuldtäckningstillgångar bör beakta åtagandenas karaktär.

Skälen för promemorians förslag:

Allmänna utgångspunkter

Såsom fastslagits i tidigare avsnitt så bör en reformerad solvensreglering, på samma sätt som den nya reglering av tjänstepensionsverksamhet som trädde i kraft den 1 januari 2006, bygga på en kombination av både kvantitativa och kvalitativa element, men med ett ökat inslag av kvalitativa element. En sådan utveckling innebär en mer flexibel och processinriktad ordning, eftersom t.ex. en tillsynsmyndighets bedömning av om de kvalitativa reglerna är uppfyllda måste göras utifrån varje enskilt instituts risksituation. En mer kvalitativ reglering kan även på ett mer flexibelt sätt anpassas till en snabb utveckling av såväl nya produkter

som olika tekniker och instrument för riskhantering på det finansiella området (se avsnitt 5.3).

Det sagda innebär att även placeringsbestämmelserna bör ses över och att strävan därvid bör vara att upphäva bestämmelser som inte erfordras utifrån en kvalitativ regleringsansats. Självfallet kan sådana bestämmelser som krävs för att uppfylla befintlig EG-rätt på försäkringsområdet inte upphävas.

Bestämmelser om obligationer eller andra skuldförbindelser samt aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier

Ett flertal bestämmelser handlar om obligationer eller andra skuldförbindelser, fondandelar samt aktier och andra värdepapper som kan jämföras med aktier (7 kap. 10 § första stycket 1–4, 8–12 och 17 FRL). Dessa bestämmelser bör förenklas genom att de nämnda uttrycken ersätts med samlingsbegreppet ”fondpapper”. Den definition av detta begrepp som finns intagen i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument innebär att med fondpapper avses aktie och obligation, samt sådana andra delägarätter eller fordringsrätter som är utgivna för allmän omsättning, fondandel och aktieägares rätt gentemot den som för hans räkning förvarar aktiebrev i ett utländskt bolag (depåbevis), 1 kap. 1 § nämnda lag. Användningen av begreppet ”fondpapper” i FRL i detta sammanhang bör anknyta till definitionen i lagen om handel med finansiella instrument. Någon materiell ändring åsyftas inte med den nu föreslagna justeringen.

Särskilt om begränsningar beträffande tillåtna utgivare

Enligt nuvarande detaljregler får endast obligationer, eller andra skuldförbindelser som vissa särskilt angivna rättssubjekt svarar för, användas för skuldtäckning. Reglerna har motiverats med att de angivna rättssubjekten generellt sett får anses ha god eller i vart fall tillräcklig kreditvärdighet (prop. 1994/95:184, s. 164 ff). Som skäl för att inskränka användandet av aktier för skuldtäckning till aktier utgivna av publika aktiebolag anfördes särskilt att det bör krävas att aktier som används för skuldtäckning skall ha god likviditet och kunna bli föremål för handel på en börs eller annan organiserad marknadsplats (a. prop., s.169 ff).

Inom ramen för ett på sådant sätt reformerat solvensregelsystem som föreslås i denna promemoria finns det inte längre skäl att i lagtext räkna upp de rättssubjekt som får anses ha tillräckligt god kreditvärdighet. Den kreditrisk som är förknippad med olika typer av obligationer eller andra skuldförbindelser skall i det moderniserade solvenssystemet beaktas av bolagen inom ramen för aktsamhetsprincipen. Försäkringsbolagen skall dessutom beakta det övergripande kravet på tillfredsställande betalningsberedskap, i vilket det ingår att en skuldtäckningstillgång, för att anses lämplig, skall ha ett värde som går att bestämma på ett tillförlitligt sätt och vara tillräckligt likvid i förhållande till det åtagande den motsvarar. Olika typer av kreditrisker skall vidare fångas upp av Finansinspektionen i myndighetens löpande tillsyn. Slutligen skall riskerna återspeglas i det nya kapitalkravet som föreslås benämnas säkerhetsmarginal, se avsnitt 8.1.

Sammanfattningsvis bör alltså reglerna beträffande tillåtna utgivare slopas. Ett slopande av nu nämnda detaljreglering innebär emellertid att det kan sättas i fråga om Sverige till fullo uppfyller alla delar av de krav som följer av befintliga EG-direktiv på försäkringsområdet. Vidare kan det visa sig att det reformerade solvenssystemet inte kan fånga upp alla kreditrisker på ett tillfredsställande sätt. Mot bakgrund av vad som nu sagts bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka fondpapper som får användas för skuldtäckning.

Särskilt om krav på likviditet och realiserbarhet hos fondpapper som inte är noterade

Enligt nu gällande rätt får andra fondpapper än aktier och andelar i dotterföretag, som har till uppgift att direkt eller indirekt äga skuldtäckningstillgångar, endast användas för skuldtäckning om de är kortfristigt realiserbara eller är föremål för handel på en reglerad marknad som är öppen för allmänheten (7 kap. 10 § andra stycket FRL). Denna regel bör finnas kvar, eftersom onoterade tillgångar inte alltid har tillfredsställande likviditet och möjligheten till genomlysning kan vara begränsad.

I likhet med vad *Sveriges Försäkringsförbund* anfört, bör det dock införas ett förtydligande i lagtexten om att kravet på likviditet och realiserbarhet för skuldtäckningstillgångar bör vara relaterat till åtagandenas karaktär. När det gäller tjänstepensionsverksamhet har lagstiftaren ansett att överväganden måste ske från fall till fall om tillgångens likviditet är tillfredsställande i förhållande till åtagandenas karaktär och om det är möjligt att värdera tillgången på ett tillförlitligt sätt, se prop. 2004/05:165, s. 175.

Det saknas anledning att här göra någon annan bedömning. Vidare bör det, till skillnad från i dag, uttryckligen framgå av lagen att motsvarande krav gäller beträffande tillgångar som ägs av dotterföretag med uppgift att äga skuldtäckningstillgångar. Frågan om vilka typer av aktier och andelar i dotterbolag som bör tillåtas som skuldtäckningstillgångar behandlas i avsnitt 7.5.4.

Skuldförbindelser som inte är fondpapper

Med skuldförbindelser som inte är fondpapper avses främst direktutlåning. Huvudregeln för att sådana skuldförbindelser skall tillåtas som skuldtäckningstillgång bör liksom i dag vara att gäldenären ställer någon typ av säkerhet. Gällande rätt innebär att det slås fast i lagtext från vilka gäldenärer som skuldförbindelser utan säkerhet kan accepteras. En nyordning bör i stället innebära att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från kravet på säkerhet.

Sådana undantag kan t.ex. vara befogade när det gäller gäldenärer som har tillräcklig kreditvärdighet, t.ex. stat och kommun. Förslaget är i denna del inte avsett som vare sig en inskränkning eller en utvidgning av gällande rätt.

Bemyndigandet i 7 kap. 10 § fjärde stycket FRL för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om användningen av utländska tillgångar för skuldtäckning har tagits bort. Föreskrifter om t.ex. utländska utgivare kan dock behövas bl.a. för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt EG-direktiven. Dessa föreskrifter kan i stället meddelas i samband med föreskrifterna om fondpapper och skuldförbindelser enligt 7 kap 10 § första stycket 1 och 8. Dessutom flyttas det särskilda bemyndigandet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka stater utländska kreditinstitut skall vara belägna i till 7 kap. 10 § första stycket 6.

7.5.2 Fordran på återförsäkringsgivare

Promemorians förslag: Fordran på återförsäkrare på grund av avgiven återförsäkring tillåts som skuldtäckningstillgång till den del som den överstiger eventuella reservdepositioner och under förutsättning att fordran inte har varit förfallen till betalning längre tid än tre månader. Fordran får högst tas upp till ett belopp som motsvarar den andel av avsättningen som återförsäkringen avser.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: Kommenterar inte förslaget.

Skälen för promemorians förslag: Enligt gällande rätt skall avgiven återförsäkring avräknas från de försäkringstekniska avsättningarna. Som en följd tillåts inte fordran på återförsäkringsgivare som skuldtäckningstillgång.

Ur genomlysningssynpunkt är det dock viktigt att även riskerna i ett försäkringsbolags återförsäkringsprogram kan genomlysas. I promemorian föreslås därför att skuldtäckningstillgångarna skall motsvara de försäkringstekniska avsättningarna utan avdrag för avgiven återförsäkring, se avsnitt 7.2. I och med detta bör även en fordran på återförsäkrare få användas som skuldtäckningstillgång. I enlighet med EG-rätten får fordringen inte ha varit förfallen till betalning i längre tid än tre månader. Härutöver bör fordringen högst få tas upp till ett belopp som motsvarar återförsäkringsdelen i avsättningen för det åtagande som återförsäkringen avser.

Som redan konstaterats (avsnitt 7.2) blir konsekvensen av förslaget att värdet av sådan reservdeposition som återförsäkringsgivare ställt hos bolaget inte behöver skuldtäckas.

7.5.3 Terminer, optioner och andra derivatinstrument

Promemorians förslag: Nuvarande generella begränsning för användande av terminer, optioner och andra derivatinstrument som omfattar även de fria tillgångarna slopas.

Derivatinstrument eller kombinationer av dessa får användas endast om de sänker den finansiella risken i de tillgångar som används för skuldtäckning eller effektiviserar förvaltningen av dessa tillgångar.

Placeringsutredningens förslag: Optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument tillåts som skuldtäckningstillgång under förutsättning att instrumentet har anknytning till en viss skuldtäckningstillgång och bidrar till att minska riskerna i eller effektivisera förvaltningen av denna tillgång.

Remissinstanserna: *Sveriges Försäkringsförbund* anser att kravet på att ett derivatinstrument måste ha anknytning till andra skuldtäckningstillgångar för att få användas som skuldtäckningstillgång inte är förenligt med Placeringsutredningens strävan att ge försäkringsbolagen ökade incitament till riskkontroll. *Finansinspektionen* anser att möjligheterna att använda derivatinstrument för skuldtäckning i större omfattning och följdfrågan om användningen av hedgefonder för skuldtäckning bör analyseras ytterligare.

Skälen för promemorians förslag: Den nu gällande regeln i 7 kap. 17 b § FRL om användning av derivatinstrument, som innebär att optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument får användas för att sänka den finansiella risken i ett försäkringsbolag och för att effektivisera förvaltningen av bolagets tillgångar, bör utmönstras ur FRL redan på den grunden att den även reglerar de s.k. fria tillgångarna, något som inte står i överensstämmelse med EG-rättens principiella förbud mot reglering av sådana tillgångar (jfr artikel 31 i konsoliderade livdirektivet och artikel 18 i tredje skadedirektivet). När det gäller användning av derivat inom ramen för de fria tillgångarna har Finansinspektionen möjlighet att ingripa med stöd av stabilitetsprincipen, se 1 kap. 1 a § första stycket och 19 kap. 11 § FRL.

När det sedan gäller frågan om derivatinstrument kan tillåtas som skuldtäckningstillgång bör följande framhållas. I en tidigare promemoria från Finansdepartementet, Ds 1993:57 Placeringsregler för försäkringsbolag (den s.k. Placeringspromemorian), föreslogs att derivatinstrument eller kombinationer av derivatinstrument skulle få användas för skuldtäckning om den ekonomiska innebörden av instrumentet motsvarar den hos en tillgång som får användas för skuldtäckning (a.a. s. 91 ff).

Regeringen var dock inte beredd att tillåta detta vid tiden för genomförandet av de EG-rättsliga placeringsreglerna. Användandet av derivatinstrument ansågs vara alltför sofistikerat och misstag konstaterades kunna få allvarliga konsekvenser för såväl försäkringsbolag som försäkringstagare. Dessutom ifrågasattes om inte EG-rätten innebär att derivatinstrument endast får användas som hjälpmedel för att minska investeringsriskerna och underlätta en effektiv portföljförvaltning (prop. 1994/95:184 s.174). Resultatet blev att derivatinstrument inte tillåts som skuldtäckningstillgång. Däremot infördes en allmän regel om att derivatinstrument får användas för att sänka den finansiella risken i ett försäkringsbolag

och för att effektivisera förvaltningen av bolagets tillgångar och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillämpningen av regeln.

Användandet av derivatinstrument är numera en integrerad del i en effektiv kapitalförvaltning. I ett försäkringsbolag kan instrumenten dessutom ses som ett medel för att förbättra möjligheterna att matcha skuldtäckningstillgångar mot försäkringsåtaganden. Bolagen får därmed bättre möjligheter att hantera riskerna i verksamheten. När det gäller tjänstepensionsverksamhet får redan optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument användas för skuldtäckning. Förutsättningen är dock att instrumentet bidrar till att sänka den finansiella risken i verksamheten och till att effektivisera förvaltningen av de tillgångar som hör till denna rörelse (prop. 2004/05:165 s. 176).

Såväl effektivitets- som konkurrensskäl talar för att derivatinstrument nu bör tillåtas som skuldtäckningstillgång inom all försäkringsverksamhet. Sammanfattningsvis finns det alltså nu anledning att ompröva det ställningstagande som gjordes i samband med genomförandet av EG:s tredje skade- respektive livförsäkringsdirektiv.

EG-rätten får dock sägas vara något oklar när det gäller hur derivatinstrument får användas för skuldtäckning. Placeringsutredningen menar att derivatinstrument bara kan tillåtas som skuldtäckningstillgång om instrumentet har en direkt koppling till en viss skuldtäckningstillgång.

Derivatinstrument finns inte med i uppräknningen av tillåtna tillgångsslag (artikel 23.1 i det konsoliderade livdirektivet). Vid genomgången av vilka principer som skall iakttas vid utformningen av reglerna om skuldtäckningstillgångar (artikel 23.3 iv), anges dock att derivatinstrument, såsom optioner, standardiserade terminsavtal (eng. futures) och swappar med anknytning till tillgångar som motsvarar tekniska avsättningar, får användas i den utsträckning som de bidrar till att minska investeringsriskerna eller underlättar en effektiv portföljförvaltning. De måste värderas försiktigt och får beaktas vid värderingen av de underliggande tillgångarna.

Bestämmelserna bör i detta sammanhang inte tolkas som att varje derivatinstrument måste vara knutet till en viss skuldtäckningstillgång för att få användas till skuldtäckning. Däremot är det tydligt att derivatinstrumentet måste minska den finansiella risken i skuldtäckningstillgångarna eller bidra till en mer effektiv förvaltning av dessa tillgångar. Ett derivat som till exempel är kopplat till valutarisken i de fria tillgångarna och därmed bidrar till att minska investeringsrisken i dessa, men som inte har någon anknytning till tillgångarna i skuldtäckningsregistret får inte användas som skuldtäckningstillgång.

Vid bedömningen av om derivat kan anses effektivisera portföljförvaltningen kan följande framhållas. För att ett derivatinstrument skall få användas som skuldtäckningstillgång bör det krävas att instrumentet ensamt, eller i kombination med andra skuldtäckningstillgångar, har en ekonomisk innebörd som motsvarar den hos en tillgång som får användas för skuldtäckning. Att utnyttja sådana instrument i spekulations syfte för att åstadkomma en hävstångseffekt i placeringarna är alltså inte tillåtet. Slutligen måste instrumentet även i övrigt uppfylla de kvalitativa krav som ställs på skuldtäckningstillgångar.

Finansinspektionen anser att olika frågor med anknytning till derivatinstrument bör analyseras ytterligare. Derivatinstrument kan emellertid inte betraktas som ett homogent tillgångsslag, vilket försvårar en sådan analys. Det är därför inte heller lämpligt att ange mer detaljerade begränsningar för när och hur derivatinstrument får användas av försäkringsbolagen. En allmän utgångspunkt bör istället vara att solvensregleringen är flexibel, så att den kan anpassas i takt med utvecklingen av produkterna på de finansiella marknaderna. Lämpligheten i att använda ett visst derivatinstrument är något som måste bedömas från fall till fall och bedömningen skall i första hand göras av bolagen själva. Derivatinstrument kan vara mycket komplexa, vilket ställer krav på att bolagen har kunskap om vilka risker som är förenade med de aktuella instrumenten för att kunna agera på ett aktsamt sätt. I den utsträckning bolag använder sig av derivatinstrument bör deras system för riskkontroll vara anpassade för detta.

Finansinspektionen har naturligtvis också en roll att fylla genom att inom ramen för sin tillsynsverksamhet vid behov ifrågasätta, och eventuellt underkänna, att en viss typ av derivatinstrument används som skuldtäckningstillgång.

Som anförts av *Sveriges Försäkringsförbund* och *Finansinspektionen* innebär ett tillåtande av derivatinstrument för skuldtäckning att även andelar i fonder vars förvaltade tillgångar inkluderar derivatinstrument, exempelvis hedgefonder, inte automatiskt är diskvalificerade som skuldtäckningstillgångar. De överväganden som nyss redovisats gäller även användningen av andelar i hedgefonder som skuldtäckningstillgång.

Vid användningen av derivatinstrument måste hänsyn tas till risken för att motparten inte fullföljer kontraktet. Bolag som använder derivat måste därför ha system som säkerställer att riskexponeringen mot en och samma motpart till följd av derivatanvändningen begränsas.

7.5.4 Aktier och andra andelar i dotterföretag

Promemorians förslag: Det införs ett krav på Finansinspektionens tillstånd för skuldtäckning med aktier och andelar i dotterföretag som har till uppgift att äga skuldtäckningstillgångar. Sådant tillstånd skall ges om det kan antas att försäkringstagares och andra ersättningsberättigades förmånsrätt inte försämras.

Skuldtäckning med aktier och andelar i andra dotterföretag än sådana som har till uppgift att äga skuldtäckningstillgångar skall inte längre vara tillåtet.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Försäkringsförbund* anser att andelar i kommandit- och handelsbolag som uteslutande förvaltar fastigheter bör tillåtas som skuldtäckningstillgång. *Sveriges Försäkringsförbund* och *Svenska Aktuarienämnden* motsätter sig Placeringsutredningens förslag att begränsa möjligheten att skuldtäcka med aktier i rörelsedrivande publika finansiella dotterbolag.

Skälen för promemorians förslag: I gällande rätt görs i skuldtäckningshänseende åtskillnad mellan å ena sidan dotterbolag som har till uppgift att direkt eller indirekt äga moderbolagets skuldtäckningstillgångar och å andra sidan dotterbolag som är publika finansiella företag.

När det gäller den senare gruppen kan det som Placeringsutredningen konstaterat ifrågasättas om dessa aktier och andelar är lämpliga som skuldtäckningstillgångar, eftersom de är förhållandevis illikvida och oftast inte heller avsedda att avyttras. Vad särskilt gäller dotterbolag som är försäkringsbolag finns vidare en betydande risk för att en nedgång i moderbolagets verksamhet motsvaras av en nedgång även i dotterbolagets verksamhet. En annan svårighet är bedömningen av hur dotterbolagets tillgångar värderas. Det kan vara svårt för tillsynsmyndigheten och andra aktörer att genomlysna och ifrågasätta exempelvis en uppskrivning av aktierna. Kravet på att dotterbolaget skall vara publikt minskar inte de angivna problemen.

Vid införandet av den nuvarande regleringen ansågs nackdelarna med användandet av aktier i dotterbolag, som är försäkringsbolag eller finansiella företag, för skuldtäckning uppvägas av bl.a. samordningsfördelar och reglerna om enhandsengagemang (prop. 1994/95:184 s. 171 f). Till skillnad från den bedömning som då gjordes och i polemik med de synpunkter som *Sveriges Försäkringsförbund* och *Svenska Aktuarienämnden* lämnat i denna del är tillgångsslaget till sin art sådant att tillgången inte är lämplig som skuldtäckningstillgång.

När det gäller den förra gruppen, dvs. aktier och andelar i dotterbolag som har till uppgift att äga skuldtäckningstillgångar, förhåller det sig annorlunda. Sådana bolag har endast en förvaltningsuppgift, varför det finns en direkt koppling mellan dotterbolagets egna tillgångar och de aktier och andelar i dotterbolaget som moderbolaget använder för skuldtäckning. Aktier och andelar i denna typ av dotterbolag bör därför även fortsättningsvis tillåtas som skuldtäckningstillgång.

Som Placeringsutredningen framhållit finns det dock skäl att ställa vissa krav på användningen av tillgångsslaget. Före införlivandet av den tredje generationens försäkringsdirektiv fick aktier i denna typ av dotterföretag användas för skuldtäckning endast om företaget förvaltade fast egendom. I samband med genomförandet av EG:s tredje skade- respektive livförsäkringsdirektiv fann lagstiftaren det lämpligt att utvidga möjligheterna till nu gällande ordning, men det ansågs samtidigt vara förenat med vissa risker om ett försäkringsbolag i alltför stor utsträckning skulle kunna avhända sig bestämmanderätten över tillgångsförvaltningen till ett dotterbolag. Därför infördes ett krav på tillstånd från Finansinspektionen för att äga sådana dotterföretag (prop. 1994/95:184 s. 170).

Tillståndskravet infördes genom en justering i den numera upphävda s.k. femprocentsregeln i dåvarande 7 kap. 17 § FRL. Femprocentsegeln upphävdes sedan den visat sig vara oförenlig med EG-rätten (prop. 1998/99:142). I det lagstiftningsärendet berördes emellertid inte särskilt frågan om tillståndskravet för ägande av dotterföretag som har till uppgift att förvalta skuldtäckningstillgångar.

I likhet med vad Placeringsutredningen anfört bör ett försäkringsbolag inte utan vidare kunna ersätta ett direkt ägande av de egentliga

skuldtäckningstillgångarna med ett indirekt ägande via ett dotterbolag. Det finns därför skäl att återinföra tillståndskravet. Vid tillståndsprovningen skall en bedömning göras av om försäkringstagarnas förmånsrätt påverkas av att skuldtäckningstillgångarna ägs genom dotterbolaget. Tillstånd skall lämnas om det kan antas att försäkringstagarnas förmånsrätt inte försämras av att skuldtäckningstillgångarna ägs av någon annan än försäkringsbolaget.

Sveriges Försäkringsförbund har anfört att även andelar i kommandit- och handelsbolag som uteslutande förvaltar fastigheter bör tillåtas som skuldtäckningstillgång. Det förslag som nu lämnas innebär att andelar i kommandit- och handelsbolag får användas för skuldtäckning endast om de har till syfte att äga tillgångar som annars skulle kunna användas för skuldtäckning och under förutsättning att försäkringstagarnas förmånsrätt kan säkerställas.

När det gäller försäkringsbolags innehav i förvaltningsdotterbolag, som endast har till uppgift att förvalta tillgångar för försäkringsbolagets räkning utan att äga dem, finns dock inte någon anledning att föreslå en ändring av gällande rätt. Alltså skall sådana tillgångar inte heller fortsättningsvis få användas för skuldtäckning.

7.6 Begränsningar för olika tillgångsslag för skuldtäckning

Promemorians förslag: Nuvarande begränsningar för olika tillgångsslag för skuldtäckning sänks till de miniminivåer som följer av EG-rätten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa den andel av det belopp som skall skuldtäckas som får motsvaras av fordran på grund av avgiven återförsäkring.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Försäkringsförbund*, *AFA* och *Svenskt Näringsliv* tillstyrker att de nuvarande placeringsbegränsningarna för enskilda tillgångsslag tas bort i den omfattning som är möjlig inom ramen för tvingande EG-rätt. *Finansinspektionen* anser att en grundlig översyn bör göras av samtliga placeringsrestriktioner. *Riksgäldskontoret* stödjer tanken att mildra placeringsreglerna och i stället använda ett säkerhetsavdrag som medel att styra försäkringsbolagens placeringar.

Skälen för promemorians förslag: Reglerna om tillgångslimiterna grundar sig på EG-rätten artikel 22 rådets direktiv 92/49/EEG (tredje skadedirektivet) och artikel 24 Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG (konsoliderade livdirektivet). Bestämmelserna är i huvudsak desamma för liv- och skadeförsäkringsverksamhet och innehåller en uppräkningslista av hur många procent som maximalt får investeras i olika tillgångsslag. Vidare anges att medlemsstaterna skall fastställa närmare bestämmelser med villkor för användningen av godtagbara tillgångar utifrån vissa angivna principer.

Som framgått i avsnitt 5.3 bör det moderniserade solvenssystemet bygga på en kvalitativ regleringsansats. Med en sådan regleringsansats bör inslaget av kvantitativa regler minimeras så långt möjligt. Vissa kvantitativa regler måste emellertid finnas kvar som en direkt följd av de krav som finns i EG-rätten. Det kan även finnas andra skäl som talar för att en kvantitativ begränsningsregel bör finnas kvar. Vid genomförandet av EG:s tredje skade- respektive livförsäkringsdirektiv valde lagstiftaren att ställa upp mer långtgående tillgångslimiterna för skuldtäcknings-tillgångarna än vad som är nödvändigt enligt EG-direktiven.

I det nya tjänstepensionsdirektivet har ett mer kvalitativt och modernt angreppssätt valts. Placeringsreglerna i tjänstepensionsdirektivet bygger, som redan har poängterats, inte på en kvantitativ detaljreglering utan på den s.k. aktsamhetsprincipen. Utformningen av reglerna i tjänstepensionsdirektivet är ett uttryck för att detaljerade kvantitativa regler inte längre anses utgöra ett effektivt sätt att begränsa försäkringsbolagens risktagande. En lämplig nivå på risktagandet uppnås mer effektivt om regleringen i stället tar sikte på hur och enligt vilka kriterier placeringsbeslut fattas. Detta innebär att hänsyn kan tas till de förutsättningar som gäller för det enskilda försäkringsbolaget. En mer flexibel reglering av det slag som nu beskrivits bör fungera bättre än en statisk detaljreglering som förutsätts passa alla bolag under alla förhållanden.

Ett annat problem med ett alltför detaljerat kvantitativt regelverk är att de begränsningsregler som ställs upp riskerar att felaktigt tolkas som den risknivå som lagstiftaren och i förlängningen också tillsynsmyndigheten alltid anser vara acceptabel. Denna del av regelverket riskerar då avleda uppmärksamheten från de centrala kvalitativa bestämmelserna som egentligen utgör kärnan i regleringen. Med en kvalitativ reglering tvingas försäkringsbolagen i stället att själva ta ansvar för att de investeringsbeslut som tas är väl underbyggda. Mer detaljerade begränsningar för placeringsverksamheten skall framgå av de placeringsriktlinjer som varje bolag skall upprätta och följa (se vidare avsnitt 7.4).

De nuvarande begränsningsreglerna för olika tillgångsslag (tillgångslimiterna) är oberoende av försäkringsbeståndets egenskaper. Exempelvis borde placeringar i aktier, fastigheter och långfristiga fastförräntande obligationer vara mer lämpliga för täckning av långfristiga åtaganden än av kortfristiga åtaganden. Om reglerna om tillgångslimiterna skulle differentieras med hänsyn till försäkringsåtagandenas karaktär, skulle detta dock leda till en lagstiftning som blir alltför komplex. Det är varken möjligt eller lämpligt att i lag reglera placeringsverksamheten så i detalj att de specifika reglerna säkerställer matchning och diversifiering för varje tänkbar uppsättning försäkringsbestånd.

Ansvar för ett försäkringsbolags placeringsinriktning skall, såsom redan framhållits på annat håll i denna promemoria, ligga hos bolagets styrelse och inte hos lagstiftaren. Det är det enskilda försäkringsbolagets ansvar att följa matchnings- och diversifieringsprinciperna och därvid anpassa fördelningen av sina skuldtäckningstillgångar till den sorts försäkringsbestånd bolaget har. Vid bedömningen av vilka gränser som bör gälla för placering i olika tillgångsslag måste hänsyn tas till hur riskfyllt det aktuella tillgångsslaget är med beaktande av försäkringsåtagandena och till diversifieringsmöjligheterna inom tillgångsslaget.

Mot bakgrund av vad som nu anförts bör placeringsreglerna moderniseras i enlighet med Placeringsutredningens förslag och utifrån en mer kvalitativ regleringsansats. *Sveriges Försäkringsförbund*, *AFA* och *Svenskt Näringsliv* har också tillstyrkt att de nuvarande placeringsbegränsningarna för enskilda tillgångsslag tas bort i den omfattning som är möjlig med hänsyn till gällande, tvingande EG-rätt.

Kvantitativa krav

Som framgått ovan ställer EG-rätten vissa kvantitativa krav som inte utan vidare kan utmönstras ur den nuvarande lagstiftningen.

Eftersom avsättningarna enligt promemorians förslag skall beräknas utan avdrag för återförsäkring och återförsäkringsfordringar därmed tillåts som skuldtäckningstillgång, bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer åter bemyndigas att fastställa den tillåtna procentsatsen för hur stor del de försäkringstekniska avsättningarna som får täckas av återförsäkringsfordringar. EG-rätten föreskriver att medlemsstaterna skall fastställa en sådan procentsats för försäkringsbolag och före införlivandet av det tredje livförsäkringsdirektivet gällde en motsvarande regel för svenska livförsäkringsbolag.¹⁰ Regeln utmönstrades ur FRL i samband med övergången till redovisning av försäkringstekniska avsättningar för egen räkning, dvs. med avdrag för avgiven återförsäkring.

En allmän utgångspunkt för arbetet med ett reformerat solvenssystem enligt den modell som föreslås i denna promemoria är att verksamhetsförutsättningarna skall vara så lika som möjligt för olika typer av försäkringsverksamhet. Detta innebär att samma tillgångslimiters skall gälla för tjänstepensionsverksamhet som för övrig försäkring, i den mån det är möjligt. Därför föreslog regeringen vid genomförandet av tjänstepensionsdirektivet att tillgångslimiten för investeringar på oreglerade marknader, som för övrig försäkringsverksamhet var 10 procent, skulle gälla även på tjänstepensionsområdet. Detsamma föreslog regeringen avseende kontanta medel där gränsen var satt vid tre procent. Dessa krav ställs upp genom det konsoliderade livdirektivet och kan därför inte utmönstras ur den nu gällande lagstiftningen. Någon ändring föreslås därför inte i denna del, varför de nyssnämnda kvantitativa begränsningarna kommer att gälla även fortsättningsvis.

För tjänstepensionsverksamhet gäller dessutom en begränsning för investeringar i uppdragsgivande företag. Denna begränsning är specifik för tjänstepensionsverksamhet och motiverad med hänsyn till tjänstepensionsverksamhetens särart.

¹⁰ Dir. 73/239/EEG art. 15, ändrad gm dir. 92/49/EEG art. 17, samt dir. 2002/83/EG art. 20.4.

7.7 Begränsningar för enhandsengagemang för skuldtäckning

Promemorians förslag: Begränsningen för enhandsengagemang avseende andelar i investeringsfonder som förvaltas av samma fondbolag eller fondföretag tas bort.

Maximalt 40 procent av skuldtäckningstillgångarna får placeras i säkerställda obligationer utfärdade av samma emittent.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer inte med promemorians förslag då maximalt tio procent av skuldtäckningstillgångarna föreslogs få placeras i säkerställda obligationer från samma emittent.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* anser att borttagandet av begränsningarna vad gäller värdepappersfonder som förvaltas av samma fondbolag eller fondföretag bör analyseras ytterligare. *Sveriges Försäkringsförbund* anser det angeläget att möjligheten att investera i säkerställda obligationer från en och samma emittent höjs till den i EG-direktiven givna ramen 40 procent.

Svenska Bankföreningen har även i två särskilda framställningar till Finansdepartementet (Dnr Fi2004/4988) föreslagit att limiten skall höjas till 40 procent. Denna synpunkt har även framförts från *Fondbolagens Förening* och *Sveriges Försäkringsförbund* (Dnr Fi2000/1049).

Skälen för promemorians förslag: Bestämmelserna om begränsningar för enhandsengagemang (enhandslimit) är ett direkt utflöde ur diversifieringsprincipen. Bestämmelserna begränsar de risker som ett försäkringsbolags placeringar i en enskild emittents fordringsbevis och aktier kan medföra. Genom diversifiering minskas risken för att förluster i enskilda placeringar får alltför stort genomslag på ett försäkringsbolags finansiella stabilitet. Kapitalförvaltning skall präglas av ett portföljtänkande, vilket innebär att det är helheten i tillgångsmassan som är av avgörande betydelse vid bedömning av lämplig risknivå och förväntad avkastning på tillgångarna. Genom att sprida investeringarna över ett stort antal tillgångar kan bolagen minimera den risk som är förknippad med att investera i en enskild tillgång.¹¹

Diversifieringsprincipen innebär inte att ett försäkringsbolag alltid skall följa en riskminimerande strategi. Syftet med principen är att undvika "onödigt" risktagande, dvs. sådant risktagande som härrör från att placeringarna genomförs på ett sådant sätt att samma förväntade avkastning hade kunnat uppnås med ett lägre risktagande.

Nu gällande regler om enhandslimit i FRL är i huvudsak väl avvägda och följer till stor del av EG-rätten. Placeringsutredningen föreslår ingen övergripande ändring av dessa regler och remissinstanserna har inte någon erinran mot det förslaget. När det gäller tjänstepensionsverksamhet har lagstiftaren valt att anknyta till den befintliga regleringen i FRL.

Begränsningen beträffande fondandelar förvaltade av samma fondbolag eller fondföretag bör dock, som Placeringsutredningen föreslår,

¹¹ Diversifieringsprincipen är tillämplig inte bara vad gäller investeringar inom ett och samma tillgångsslag, utan även vad gäller investeringar i portföljer av tillgångar ur skilda tillgångsslag.

avskaffas. Motsvarande regel saknas i EG-rätten. Begränsningen syftar till att begränsa de förluster ett försäkringsbolag kan åsamkas om ett fondbolag missköter fondförvaltningen. Behovet av denna begränsning har minskat då värdepappersfonder omgärdas av en allt mer omfattande reglering som dessutom huvudsakligen är baserad på EG-rättens s.k. UCITS-direktiv¹². Verksamheten kräver enligt gällande rätt Finansinspektionens tillstånd och fondbolaget som förvaltar tillgångarna skall stå under tillsyn av denna myndighet. Dessutom skall tillgångarna förvaras hos ett från fonden fristående förvaringsinstitut, vilket i sin tur också står under tillsyn. Risken för förluster genom att ett fondbolag missköter fondförvaltningen begränsas därmed.

Det bärande argumentet för att utmönstra den nuvarande begränsningsregeln får dock anses vara den kvalitativa regleringsansatsen som valts för moderniseringen av hela solvensregelverket. Även enhandsengagemang bör således tolkas i ljuset av aktsamhetsprincipen. Även om den kvantitativa begränsningen utmönstras, kvarstår att lagstiftaren anser att enhandsengagemang i förhållande till investeringsfonder förvaltade av samma fondbolag även fortsättningsvis skall hanteras med varsamhet. Promemorians förslag skall ses som ytterligare ett uttryck för ett placeringsbeslut enligt aktsamhetsprincipen inte skall betraktas isolerat; beslutet måste enligt sagda princip grunda sig på vilka effekter som beslutet förväntas få för rörelsen i sin helhet (se ovan avsitt 5.4 och 7.3). Hur stora enhandsengagemangen kan tillåtas vara, måste bedömas från fall till fall.

Vad därefter gäller tillgångsslaget fordran på återförsäkringsgivare är det av den arten att det inte heller bör föreskrivas några generella regler om enhandsengagemang. Även denna typ av enhandsengagemang bör bedömas i ljuset av aktsamhetsprincipen. Lämpligheten av att koncentrera, respektive sprida, återförsäkring till en eller flera återförsäkrare kan komma att bedömas olika beroende på den aktuella situationen. Bedömningen sker därför lämpligen inom ramen för Finansinspektionens löpande tillsyn. Finansinspektionen bör här kunna underkänna en fordran på återförsäkrare som skuldtäckningstillgång på samma grunder som i dag används enligt 7 kap. 9 § fjärde stycket FRL när avdrag i vissa fall inte medges för avgiven återförsäkring vid bestämmandet av vilket belopp som skall skuldtäckas.

Frågan om enhandslimiter för säkerställda obligationer från en och samma emittent har behandlats vid ett flertal tillfällen. Säkerställda obligationer omfattas av en undantagsregel i EG-rätten som anger att medlemsländerna får tillåta att enhandsengagemang i sådana slags obligationer uppgår till 40 procent av det belopp som skall skuldtäckas. En säkerställd obligation karaktäriseras av att utgivarna skall särskilja och registerföra vissa tillgångar från sin övriga verksamhet (säkerhetsmassa), vars värde vid varje tidpunkt skall överstiga det nominella värdet av fordringarna (beloppsmatchning). Härtill har införts en ny särskild förmånsrätt för innehavare av säkerställda obligationer och

¹² Rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag).

derivatmotparter. Finansinspektionen skall utse en oberoende granskare som har till uppgift att övervaka att registret förs på ett korrekt sätt.

I gällande rätt har möjligheten att tillåta enhandsengagemang i säkerställda obligationer att uppgå till 40 procent av skuldtäckningstillgångarna inte utnyttjats; enhandsengagemang i säkerställda obligationer jämställs i stället med övriga obligationer. Särskild lagstiftning om s.k. säkerställda obligationer trädde i kraft den 1 juli 2004. I samband med införandet av lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer överlämnades frågan om en särbehandling av säkerställda obligationer i försäkringsrörelse till Placeringsutredningen (se prop. 2002/03:107, s. 98 f). Trots att utredningen konstaterade att registerföringen och därmed den särskilda förmånsrätten torde vara mer tillförlitlig än den som sker i ett försäkringsbolag, föreslås det i Placeringsutredningens slutbetänkande inte någon särreglering för säkerställda obligationer. Begränsningen för sådana placeringar från en och samma emittent föreslås alltså fortsatt vara tio procent av skuldtäckningstillgångarna.

Sveriges Försäkringsförbund har i ett kompletterande remissyttrande anfört att Placeringsutredningens analys av frågan är bristfällig i en rad avseenden. Förbundet anför att det saknas en diskussion utifrån behovet av konkurrensneutralitet mellan försäkringsbolag och andra former av portföljförvaltande. Banker och kreditinstitut har möjlighet att hålla säkerställda obligationer som ger stora exponeringar mot enskild motpart och värdepappersfonder har en begränsning på 25 procent. Förbundet anför också att det saknas en diskussion utifrån säkerställda obligationers grundläggande karaktär. För en placerare i säkerställda obligationer är motpartsrisken inte det emitterande institutet, utan den underliggande säkerheten, vilket innebär att säkerställda obligationer är diversifierade i sig med hänsyn till motpartsrisk. Även *Svenska Bankföreningen* har i särskild framställning ifrågasatt begränsningen på tio procent.

Både *Sveriges Försäkringsförbund* och Placeringsutredningen pekar på att det finns en viss operationell risk kopplad till säkerställda obligationer genom att det är ett enskilt institut som sköter registren. På samma sätt som för fonder som förvaltas av samma fondbolag finns dock en reglering och tillsyn som omgärdar utfärdare av säkerställda obligationer. Risken att förluster uppstår genom misskötsel eller att utfärdare av säkerställda obligationer inte kan uppfylla sina åtaganden begränsas därmed. I likhet med vad som anförts ovan i fråga om placeringar i fonder bör det även här understrykas att aktsamhetsprincipen och övriga kvalitativa krav naturligtvis gäller oberoende av vilka detaljerade gränsvärden för placeringar som ställs upp i lagtexten.

Av denna anledning och mot bakgrund av det principiella ställningstagandet i fråga om hur de svenska solvensreglerna bör utformas i förhållande till EG-rätten, bör begränsningen i fråga om säkerställda obligationer inte vara mer långtgående än vad som föreskrivs i EG-rätten. Det förtjänar dock att understrykas att detta inte skall tas som intäkt för att lagstiftaren anser att en placering om 40 procent i säkerställda obligationer är att anse som en aktsam placering för alla bolag eller ens för något. Samtliga placeringar skall bedömas med utgångspunkt i aktsamhetsprincipen och grundas på välgrundade placeringsriktlinjer. Ansvaret för att så sker åvilar bolagen.

Det skall slutligen här noteras att det generella bemyndigandet i 7 kap. 10 § första stycket 1 FRL för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om de fondpapper som får användas för skuldtäckning även omfattar säkerställda obligationer som getts ut av utländska utgivare.

8 Skyddet av försäkringsfordringarna

8.1 Ett ytterligare kapitalkrav i form av en säkerhetsmarginal

Promemorians förslag: Ett försäkringsbolag skall vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som, utöver kravet på solvensmarginal, minst uppgår till en nivå som beräknas med utgångspunkt i bolagets finansiella risker, försäkringsrisker och operativa risker (säkerhetsmarginal). Vid beräkning av säkerhetsmarginalen skall hänsyn tas till effekter som uppstår genom riskspridning och matchning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den metod som skall användas för beräkning av säkerhetsmarginalen.

Ett försäkringsbolag skall även kunna få en intern modell för beräkning av säkerhetsmarginalen godkänd av Finansinspektionen.

Tillgångar som svarar mot säkerhetsmarginalen skall registerföras och omfattas av förmånsrätt.

Placeringsutredningens förslag: Vid skuldtäckning skall från tillgångarnas verkliga värde avdrag göras för försäkringsrisker och finansiella risker (säkerhetsavdrag).

Remissinstanserna: *Sveriges Försäkringsförbund* och *Svenska Aktuarienämnden* anser att utformningen av kapitalkravet som ett säkerhetsavdrag inte är förenlig med ambitionen att öka transparensen i försäkringsrörelsen, att det bör analyseras vidare om Placeringsutredningens förslag hamnar i konflikt med EG-rätten, samt att utformningen av avdraget bör regleras mer ingående i lag i förhållande till vad utredningen föreslår. *Finansinspektionen* bedömer att det kan ifrågasättas om konstruktionen med ett säkerhetsavdrag är förenlig med EG-reglerna och att Placeringsutredningen går för långt när den delegerar utformningen av säkerhetsavdraget i dess helhet till Finansinspektionen. *Riksgäldskontoret* anser att förslaget är principiellt intressant och värt att överväga, men att avdragets förhållande till EG-rätten mer noggrant måste analyseras. *PPM* anser att Placeringsutredningens förslag är förenligt med EG:s regler på området. *Riksbanken* anser att ett säkerhetsavdrag som återspeglar såväl försäkringsrisk som finansiell risk är en viktig del av ett förslaget. *AFA* och *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget. *Sjunde AP-fonden* anser att frågan om säkerhetsavdragets storlek inte kan delegeras utan närmare anvisningar till Finansinspektionen. Flera remissinstanser, däribland *Finansinspektionen*, *Sveriges Försäkringsförbund*, *Svenska Aktuarieföreningen* och *Svenska Aktuarienämnden*, anser att utgångspunkterna för beräkningen av säkerhetsmarginalen bör vara fastställda i lag. *AFA* och *Länsförsäkringsbolagens Förening* pekar på värdet av att kunna utnyttja interna modeller för riskbedömningen.

Skälen för promemorians förslag

Varför behövs ytterligare ett kapitalkrav?

Det solvenskrav som gäller i dag har sin grund i det EG-rättsliga kravet på att kapitalbasen måste vara större än eller lika stor som den s.k. *solvensmarginalen*. Solvensmarginalen är ett statiskt krav, så tillvida att det är satt som en andel av de försäkringstekniska avsättningarna, premieindex eller skadeindex. Detta gör att solvensmarginalens storlek är oberoende av hur väl diversifierade skuldtäckningstillgångarna är, eller hur väl dessa matchar åtagandena.

I avsnitt 5 görs bedömningen att ett reformerat solvenssystem bör förbättra skyddet för försäkringstagarna, samtidigt som möjligheterna utvidgas för bolagen att hantera de risker som är en naturlig del av försäkringsverksamhet. Som en följd av de förändringar som föreslås i fråga om dels värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna (avsnitt 6), dels förvaltningen av kapitalet (avsnitt 7), är det naturligt att också se över solvenskravet. De förändringar som föreslås i nyssnämnda avsnitt har, som framgått, sin grund i aktsamhetsprincipen. Ett eventuellt tillägg till nu gällande solvenskrav bör därför också ta sin utgångspunkt i denna princip.

I takt med att försäkringsbolagen inom ramen för aktsamhetsprincipen får ökat ansvar för att identifiera, mäta och hantera sina risker ökar också kraven på tillsynsmyndigheten att i sin tillsyn fånga upp de risker som uppkommer och ingripa mot bolag där dessa risker inte hanteras tillfredsställande. I linje med den tillsyn som har utvecklats inom ramen för Finansinspektionens trafikljussystem uppkommer därför ett behov av en riskbaserad, tidig, ingripandenivå utöver solvensmarginalen. Denna ingripandenivå bör beräknas utifrån riskerna i ett försäkringsbolags rörelse.

Solvensmarginalkravet har dessutom i gällande rätt kombinerats med ett krav på betryggande antaganden vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna (se avsnitt 4.2), vilket i de flesta fall innebär att storleken på avsättningarna blir större än om man vid beräkningen skulle utgå ifrån realistisk värdering. I avsnitt 6.1 föreslås att de försäkringstekniska avsättningarna skall beräknas utifrån en realistisk värdering av försäkringsåtagandena. Detta förslag kan medföra en sänkning av värdet på de försäkringstekniska avsättningarna, vilket leder till att värdet på skuldtäckningstillgångarna sänks i motsvarande utsträckning. Detta innebär i sin tur att den andel av tillgångarna som omfattas av förmånsrätt för försäkringstagarna minskar och att inspektionens möjligheter till ingripande kan fördröjas.

Det är självfallet av väsentlig betydelse att de föreslagna ändringarna sammantaget medför att försäkringstagarnas skydd förbättras. Den beskrivna effekten på de tillgångar som omfattas av förmånsrätt bör även på något sätt neutraliseras vid en reformering av solvenssystemet. För att hantera en sådan situation föreslog Placeringsutredningen att justeringar skulle göras på tillgångssidan i ett försäkringsbolags balansräkning genom att det införs ett s.k. *säkerhetsavdrag*.

Förslaget om ett säkerhetsavdrag har på olika grunder kritiserats av ett stort antal remissinstanser. En invändning som framförts av flera remissinstanser är att en reglering i enlighet med det säkerhetsavdrag som

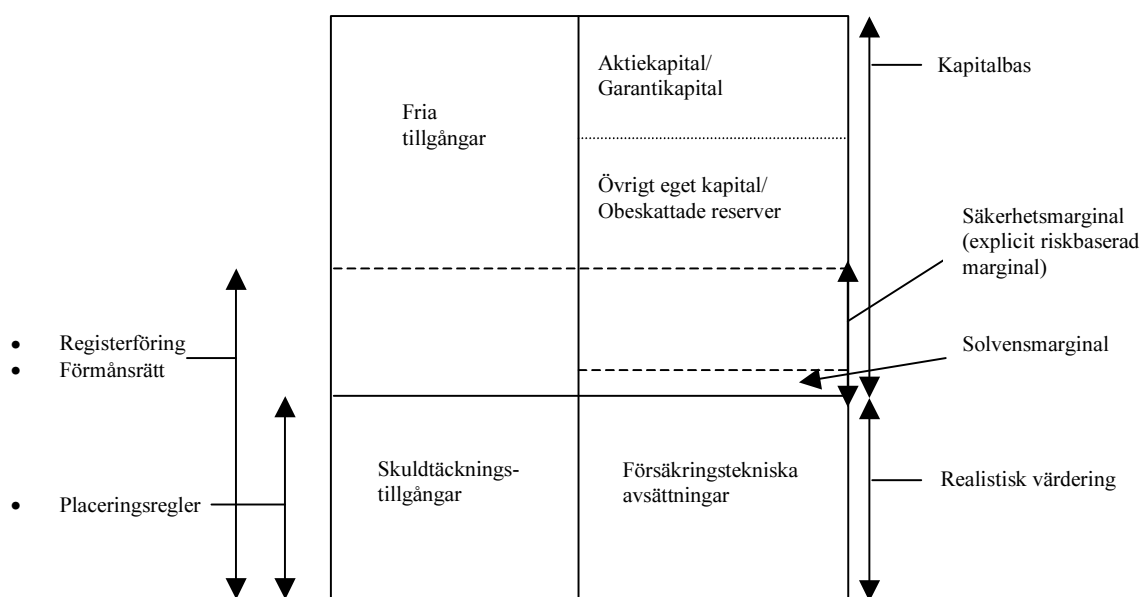
utredningen föreslog kan strida mot EG-rätten. Dessutom ifrågasätter vissa remissinstanser om intentionen att öka genomlysningen av försäkringsverksamheten uppfylls av den föreslagna lösningen.

De synpunkter som framförts av remissinstanserna föranleder inte att grunderna för förslaget i Placeringsutredningens slutbetänkande (SOU 2003:84) om en sådan ytterligare skyddsmekanism för försäkringstagarnas intressen som säkerhetsavdraget skulle innebära bör omprövas. Synpunkterna innebär emellertid att det finns skäl att överväga den närmare utformningen av förslaget.

Av i synnerhet de av remissynpunkterna anförda skälen bör det, i stället för ett säkerhetsavdrag från tillgångarnas verkliga värde, införas ytterligare ett nivåkrav på kapitalbasen. Detta kapitalkrav kan benämnas *säkerhetsmarginal* och skall gälla utöver solvensmarginalen. Om säkerhetsmarginalen skulle vara lägre än solvensmarginalen, avgörs storleken på kapitalbasen av solvensmarginalen.

I Figur 8.1 ges en schematisk beskrivning av hur de olika delarna i ett bolag som meddelar livförsäkring eller lång skadeförsäkring förhåller sig till varandra i promemorians förslag till ett reformerat solvenssystem. Figuren visar en situation när bolagets kapitalbas överstiger såväl den föreskrivna solvens- som säkerhetsmarginalen. Skuldtäckningstillgångarna, som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna, täcks liksom i det tidigare systemet, av placeringsregler och skall registerföras och omfattas av försäkringstagarnas särskilda förmånsrätt. De fria tillgångar som motsvarar solvens- och säkerhetsmarginalen kan enligt EG-rätten inte beläggas med placeringsregler. De skall dock enligt förslaget registerföras och omfattas av försäkringstagarnas särskilda förmånsrätt. En mer ingående beskrivning av de olika delarna i figuren ges i följande avsnitt om säkerhetsmarginalen.

Figur 8.1: Balansräkningen i ett försäkringsbolag efter införande av realistisk värdering och säkerhetsmarginal

Förslaget om en säkerhetsmarginal ligger väl i linje med grunderna för Placeringsutredningens förslag och uppfyller de allmänna utgångspunkterna som ligger till grund för en reformering av dagens

solvenssystem (se avsnitt 5). Det är även förenligt med aktsamhetsprincipen.

För tjänstepensionsverksamhet infördes, som tidigare nämnts, aktsamhetsprincipen i svensk rätt den 1 januari 2006. Den kombinerades emellertid inte med något riskkänsligt kapitalkrav. I och med denna promemoria kommer därför även tjänstepensionsverksamhet – oavsett om den bedrivs i ett separat försäkringsbolag eller i samma bolag som annan slags försäkringsverksamhet – att omfattas av de förslag som rör säkerhetsmarginalen.

Säkerhetsmarginalen – ett riskbaserat kapitalkrav

Säkerhetsmarginalen skall beräknas av försäkringsbolaget utifrån hur stor kapitalbas som krävs med hänsyn till de risker som finns i verksamheten. De risker som i nuläget bör vara aktuella att beakta när säkerhetsmarginalen skall bestämmas är försäkringsrisker, finansiella risker och operativa risker. Försäkringsrisker är förknippade med den osäkerhet som råder om, och när, ett skadeutfall skall inträffa, samt hur stor skadekostnaden blir om ett ersättningsfall väl inträffar. De finansiella riskerna (t.ex. ränterisker, marknadsrisker, valutarisker och kreditrisker) förknippas i första hand med värdeutvecklingen på de tillgångar som försäkringsbolaget förvaltar. Ju större sådana risker bolaget tar, desto större skall säkerhetsmarginalen vara för att säkra att bolaget kommer att kunna uppfylla sina åtaganden. Operativa risker kan exempelvis följa av brister i administrativa rutiner eller system, bristande kunskap, och felaktigt utformade eller felaktigt tillämpade avtalsvillkor som kan ge effekter på försäkringsbolagens möjligheter att fullgöra sina åtaganden.

Metoderna för att mäta operativa risker är i nuläget inte lika välutvecklade som för försäkringsrisker och finansiella risker, men utvecklingen på området går ständigt framåt. I de nya regler som utarbetats för kapitaltäckning för banker inom Basel II-projektet har t.ex. ett kapitalkrav införts för operativa risker. Det är troligt att så även kommer ske inom ramen för solvens II-projektet där det också håller att på arbetas fram schabloner inom ramen för det kvantitativa analysarbetet (den s.k. Qualitative Impact Study, QIS, 2). Det finns därför anledning att redan nu inkludera dessa risker i säkerhetsmarginalen eftersom detta innebär att kapitalkravet bättre kommer att återspegla de verkliga riskerna i bolagens verksamhet. Därmed kommer svenska försäkringsbolag att stå väl rustade inför fortsättningen av solvens II arbetet.

Säkerhetsmarginalen kommer att variera såväl mellan bolag som över tiden i ett och samma bolag. Som tidigare nämnts skall de tillgångar som täcker säkerhetsmarginalen registerföras och omfattas av försäkringstagarnas särskilda förmånsrätt. Försäkringstagarna får därmed förmånsrätt i en tillgångsmassa, vars värde överstiger det realistiska värdet av försäkringsåtagandena. Det är därmed inte sagt att en försäkringstagare på något sätt får en rätt till ersättning som överstiger dennes faktiska fordran, utan syftet är att skapa en ökad trygghet för att försäkringsbolaget skall kunna fullfölja sina åtaganden.

Vad som nu sagts innebär att säkerhetsmarginalen dels ligger i linje med aktsamhetsprincipen, eftersom ett ökat risktagande med automatik åtföljs av ett ökat kapitalkrav, dels säkerställer att försäkringstagarna

genom reformen inte hamnar i en i förhållande till andra intressenter sämre position än vad de har i dag.

I Placeringsutredningens delbetänkande (SOU 2003:14) föreslogs, precis som i denna promemoria, införandet av en säkerhetsmarginal, med den skillnaden att den skulle motsvaras av skuldtäckningstillgångar. Detta förslag kritiserades, på samma sätt som utredningens slutliga förslag om ett *säkerhetsavdrag*, huvudsakligen för att det stred mot EG-rättens uttryckliga förbud mot att reglera försäkringsbolagens val av fria tillgångar och inskränka bolagens förfoganderätt över tillgångar som inte motsvarar försäkringstekniska avsättningar. Den lösning som föreslås i denna promemoria vad gäller förmånsrätt och registerföring innebär att de tillgångar som svarar mot säkerhetsmarginalen inte beläggs med placeringsregler och den utgör därför inte någon inskränkning i förfoganderätten på det sätt som åsyftas i EG-rätten.

I förhållande till Placeringsutredningens slutliga förslag om ett säkerhetsavdrag finns det ytterligare fördelar med den lösning som föreslås i denna promemoria. Förslaget skapar bättre möjligheter till genomlysning eftersom det är ett väldefinierat och explicit påslag på kapitalbasen som dessutom skall beräknas på realistiska grunder. Den föreslagna säkerhetsmarginalen är också, i förhållande till Placeringsutredningens förslag, mer förenlig med de principer som nu diskuteras inom ramen för solvens II i termer av de två ingripandenivåer som definieras genom solvensrespektive minimikapitalen (se avsnitt 4.4). Därutöver ligger lösningen väl i linje med intentionerna bakom EG:s solvens I-reglering (se avsnitt 4.1 och prop. 2002/03:94). Slutligen är förslaget också förenligt med grundtankarna bakom det trafikljussystem som redan används som ett tillsynsverktyg av Finansinspektionen.

Vad bör säkerhetsmarginalen täcka?

Kapitalkravet i form av en säkerhetsmarginal kan beräknas utifrån tre principiellt olika utgångspunkter. I en normal situation kommer lägst kapital att krävas om det antas att försäkringsbolaget *fortlever* (going-concern) och fortsätter att teckna nya affärer. Under förutsättning att förtroendet för bolaget upprätthålls på marknaden kommer försäkringsbolagets möjlighet till framtida vinster att kompensera för tidigare förluster.

Mer kapital kommer under normala förhållanden att krävas om åtagandena skall fullföljas under en *kontrollerad avveckling* (run-off) eller efter en beståndsöverlåtelse. Det finns i dessa situationer ingen möjlighet att genom nyteckning skapa vinster som kan kompensera för tidigare förluster. Genom att avvecklingen sker i takt med att åtagandena fullföljs bör likvideringen av tillgångar dock kunna ske kontrollerat och utan allvarliga förluster.

Mest kapital kommer att krävas om kapitalet vid alla tidpunkter skall vara tillräckligt för en omedelbar *utskiftning av tillgångarna* till försäkringstagarna. Ett sådant utskiftningsscenario är dock förenat med vissa specifika problem, vilket gör en sådan utgångspunkt problematisk. Värdet av ett enskilt försäkringsavtal kan normalt inte fastställas förrän efter det att försäkringsavtalet upphört, och inom vissa försäkringsgrenar, inte förrän långt efter det att avtalet löpt ut. En utskiftning av

försäkringsbolagets tillgångar till försäkringstagarna behöver inte heller ligga i alla försäkringstagares intresse, eftersom enskilda försäkringstagare kan hamna i försäkringsnöd, dvs. att de inte godtas när de vill ersätta sitt försäkringsskydd hos ett annat bolag. Därutöver är en omedelbar realisering av tillgångarna normalt förenat med likviditetskostnader. I praktiken är det därför fortlevnads- eller avvecklingsperspektivet som är relevant för solvensanalys av försäkringsrörelse.

Ur försäkringstagarnas skyddsperspektiv är det inte alltid tillräckligt att betrakta försäkringsbolaget under antagandet om att det antingen fortlever eller avvecklas. Väl i en krissituation kan det snabbt visa sig att kapitalet är otillräckligt. Rättigheter i försäkringsavtalen kan genom beteendeförändringar hos försäkringstagarna komma att utnyttjas i ökad omfattning. Detta kan till exempel innebära att premieinbetalningar upphör i större utsträckning än tidigare eller att återköps- eller annulleringsfrekvensen ökar. Negativa skadefall kan samtidigt medföra att avsättningsbehovet ökar. En kombination av fortlevnads- och avvecklingsperspektivet är således nödvändig för solvensanalysen.

Valet av denna kombination av utgångspunkter innebär till exempel att kostnaderna för optioner i försäkringsavtal kan bedömas bli större vid en solvensbedömning än vad som har antagits vid avsättningsberäkningen. En mer restriktiv solvensbedömning kan även vara nödvändig på grund av sådana beteendeförändringar hos försäkringstagarna som nämndes i det föregående. Oavsett vilket leder sådana effekter till en större säkerhetsmarginal än vad som annars skulle ha varit fallet.

Vid beräkning av säkerhetsmarginalen är dessutom förenklande antaganden en förutsättning för att modellen skall kunna hanteras och förstås av en bredare krets. En alltför komplex modell riskerar att leda till att väsentliga beslut förskjuts från de ledningsansvariga till specialister i bolagen eller hos Finansinspektionen. Även utomstående intressenter bör kunna ta till sig modellens funktion, eftersom den då kan fungera som en bärare av information om försäkringsbolagets riskprofil. Det är vidare viktigt att såväl stora som små försäkringsbolag kan klara av att beräkna säkerhetsmarginalen.

Närmare principer för säkerhetsmarginalen bör fastställas genom föreskrifter

Det finns två principiellt olika angreppssätt som kan användas för att i solvensregleringen införa ett kapitalkrav som innebär att ingripande skall ske från myndighetshåll. Ett första alternativ är att det av riksdagen redan i lagstiftningen slås fast dels en exakt gräns för hur hög risken får vara i ett försäkringsbolag, dels att ett ingripande skall ske så snart den gränsen passeras. Ett exempel på en sådan ingripandenivå är den nu gällande solvensmarginalen, som även fortsättningsvis kommer att definiera nivån för strängare ingripanden. Lagstiftningen kan enligt detta alternativ även knyta an till en på förhand angiven sannolikhetsnivå och beräkningsmodell för att samtliga åtaganden skall kunna uppfyllas.

Det andra alternativet är att lagstiftningen endast innehåller mer generella principer och riktlinjer för när ett ingripande får eller skall ske och att dessa principer sedan fylls ut genom regler och riktlinjer på en

lägre normnivå av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Den funktion som säkerhetsmarginalen förväntas spela i solvenssystemet, dvs. en riskkänslig, tidig ingripandenivå, talar starkt för att det är denna senare form av regleringsteknik som bör användas. Säkerhetsmarginalen skall, som nämnts, skydda försäkringstagarnas intressen i förhållande till de försäkringsrisker och finansiella risker som deras försäkring bär. Som utgångspunkt skall därför säkerhetsmarginalen fastställas utifrån riskstrukturen i bolagets totala tillgångsmassa, med hänsyn tagen till den risk i portföljen som kan mätas och diversifieras bort och hur väl skuldtäckningstillgångarna matchar åtagandena. På så sätt ges försäkringsbolag incitament till att förbättra sin riskhantering, att diversifiera sin portfölj och uppnå en väl avvägd matchning. Detta ligger även i linje med de förslag som lämnas i avsnitt 7 om skuldtäckningstillgångar att bolagets återförsäkringsprogram och användning av derivatinstrument skall vara tillåtna som skuldtäckningstillgångar.

Beräkningen av säkerhetsmarginalen kan för att uppfylla dessa syften komma att behöva ändras med kort varsel. Detta kan bero t.ex. på marknadsutvecklingen eller på sådana beteendeförändringar hos försäkringstagarna som beskrivits i det föregående. Som har understrukits tidigare i denna promemoria så har regeringen på det finansiella området dessutom under senare år gått i riktning mot ett ökat inslag av kvalitativa, dvs. icke-detaljfokuserade bestämmelser och ramlagstiftning. Det är därför viktigt att det finns en tillräcklig flexibilitet i regleringen.

Fördelen med att redan i lagstiftningen anknyta till en sannolikhetsnivå och beräkningsmodell är att en sådan reglering är enkel att tillämpa, kommunicera och förstå. Problemet med en sådan lösning är att det krävs kunskap om de underliggande variabelernas verkliga sannolikhetsfördelningar för att den angivna sannolikhetsnivån i kombination med beräkningsmodellen skall kunna fånga upp den godtagbara risknivån. Någon exakt sådan kunskap om sannolikhetsfördelningarna finns dock inte utan det kommer i stället att krävas antaganden. Ett krav som relaterar till en viss sannolikhetsnivå kan därför ge radikalt olika kapitalkrav beroende på vilken modell som väljs. Modellens precision är i sin tur beroende av vilken sannolikhetsfördelning som används och vilka antaganden som görs i övrigt. Risken finns därför att lagstiftaren genom en alltför detaljerad lagstiftning binder upp en viss sannolikhetsnivå och beräkningsmodell som inte avspeglar de egentliga utfall som kan komma att realiseras.

Inom EG:s solvens II-projekt diskuteras olika lösningar för beräkningen av det s.k. solvenskapitalkravet, vilket motsvarar den här föreslagna säkerhetsmarginalen. Det har främst varit modellvalet som det har rått osäkerhet kring. Den nivå som har diskuterats för att säkra att försäkringsåtagandena kan uppfyllas har emellertid ända sedan inledningen av projektet legat kring 0,5 procents konkurs sannolikhet över en tidshorisont motsvarande ett år. Innan slutresultatet av det pågående solvens II-projektet är känt är det emellertid mer lämpligt att i svensk lag använda sig av ett kvalitativt angreppssätt för att definiera en riskkänslig ingripandenivå, dvs. en lösning som bygger på att lagbestämmelserna endast innehåller en kvalitativ och generell beskrivning av hur säkerhetsmarginalen skall beräknas och när ingripande skall ske. Som

redan påpekats hindrar detta inte att det på lägre normnivå införs mer detaljerade bestämmelser kring hur säkerhetsmarginalen skall beräknas och att det därmed fastställs vilken sannolikhetsnivå som bör ligga till grund för beräkningarna. Vid fastställandet av sådana ytterligare bestämmelser blir det självfallet lämpligt att noga följa den fortsatta utvecklingen inom solvens II.

Mot bakgrund av det nu sagda bör endast de allmänna principerna för hur säkerhetsmarginalen skall beräknas fastställas i lag och sådana lagregler därefter kompletteras med mer utförliga föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (Finansinspektionen).

Med utgångspunkt från angivna bestämmelser bör Finansinspektionen ta fram en standardmodell för hur säkerhetsmarginalen skall beräknas. En sådan standardmodell skall kunna användas av samtliga bolag. I det följande kommer att behandlas huruvida det, som *AFA* påpekar, utöver en sådan standardmodell även bör finnas en möjlighet för försäkringsbolagen att ta fram interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen, så att säkerhetsmarginalen bättre kan anpassas till respektive bolags specifika verksamhet.

Interna modeller bör tillåtas

De förenklade antaganden som kommer att krävas vid utformningen av standardmodellen, oavsett på vilken normnivå som sådana antaganden kommer att ges, innebär att alla riskegenskaper i tillgångar och åtaganden inte fullständigt kommer att kunna fångas in.

Internt i bolagen kan det emellertid, i linje med en utveckling som redan kan skönjas hos vissa försäkringsbolag, komma att utvecklas exempel på mer avancerade eller bättre lämpade metoder för att kvantifiera olika risker. Detta gäller särskilt för sådana risker i tillgångar och åtaganden som har s.k. ”icke-linjära” egenskaper, som till exempel derivatinstrument, vissa optioner i försäkringsavtal samt i vissa fall villkorad återbäring.

Det nu sagda talar för att standardmodellen bör kunna kompletteras och ersättas med internt utvecklade modeller som bättre återspeglar riskerna i verksamheten. På samma sätt som de internmetoder som kommer att tillåtas enligt nya bestämmelser om kapitaltäckning för kreditinstitut och värdepappersbolag, bör möjligheten till användning av interna modeller ge bolagen incitament till att kontinuerligt förbättra sin riskhantering och metoderna för att mäta risker i rörelsen.

Interna modeller får emellertid inte i något avseende innebära ett sämre skydd för de ersättningsberättigade utan skall uppfylla samma grundläggande krav som ställs på standardmodellen. Närmare principer för vad som skall beaktas vid utformningen av interna modeller bör, i enlighet med det resonemang som nyss redovisats i fråga om standardmodellen, fastställas genom föreskrifter som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Interna modeller bör alltid godkännas på förhand av Finansinspektionen för att få användas till beräkning av säkerhetsmarginalen. Krav på bolagets riskhantering och en kontroll av modellens utformning är grundläggande för att ett försäkringsbolag skall medges att använda en

individuellt utvecklad metod. I likhet med vad som kommer att krävas för kreditinstitut och värdepappersbolag bör Finansinspektionen stå för en sådan formell granskning av de interna modellerna. Detta bör återspeglas i en tydlig lagregel.

Det bör i sammanhanget konstateras att riskbaserade kapitalkrav för försäkringsbolag är en i många avseenden ny företeelse, inte bara i svensk rätt utan även internationellt. Det kan därför finnas skäl att överväga en övergångsperiod innan dessa bolag tillåts använda interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen. På så sätt kommer tillsynsmyndigheten, och även försäkringsbolagen, att få ytterligare tid på sig att införskaffa och fördjupa kunskaper och färdigheter i fråga om den riskanalys och riskhantering som måste ligga till grund för utformningen av interna modeller för att beräkna det nya riskbaserade kapitalkravet (säkerhetsmarginalen) som föreslagits här. De erfarenheter som kommer ut av arbetet med att först utforma och sedan tillämpa standardmodellen kan då också användas när bolagens interna modeller kan bli föremål för godkännande.

Mot bakgrund av att Finansinspektionen redan sedan en tid tillbaka tillämpar det s.k. trafikljussystemet i sin löpande tillsyn och kan dra lärdom därifrån, bör en övergångsperiod på två år vara tillräcklig. Interna modeller bör således kunna bli föremål för godkännande av Finansinspektionen fr.o.m. år 2010.

För de bolag som väljer att använda en intern modell är utgångspunkten att den bättre skall spegla de risker som finns i verksamheten än standardmodellen. Av det följer ökade möjligheter till effektiv kapitalhantering och därmed även lägre kostnader för bolagen. Det är dock inte nödvändigtvis så att en intern modell måste vara mer omfattande än standardmodellen; modellens konstruktion beror i stället på hur komplex försäkringsbolagets verksamhet är.

Det avgörande för hur en bolagsintern modell skall utformas för att kunna bli godkänd av tillsynsmyndigheten bör därmed vara att modellen är väl anpassad till det enskilda försäkringsbolagets verksamhet och att den utgör en integrerad del i bolagets interna riskkontroll. När en intern modell har godkänts, är det denna modell som skall ligga till grund för beräkningen av bolagets säkerhetsmarginal och för bedömningen av om bolagets kapitalbas är tillräcklig. Om bolagets verksamhet ändrats så att den inte längre avspeglas på ett korrekt sätt i modellen, skall bolaget göra nödvändiga ändringar i modellen. Ändringar i modellen bör kommuniceras till Finansinspektionen. Om den interna modellen efter ändringarna inte uppfyller de krav som uppställts av inspektionen vid godkännandet skall försäkringsbolaget ansöka om godkännande av ändringarna.

Ett bolag bör inte utan vidare kunna återgå till att använda standardmodellen efter att ha fått en intern modell godkänd. Avsikten med att tillåta interna modeller är att uppmuntra försäkringsbolag att ta fram metoder som bättre speglar bolagens riskprofil än standardmodellen. Användningen av en sådan intern modell bör därför inte kunna upphöra utan godtagbara skäl och endast efter att Finansinspektionen har gett sitt tillstånd därtill. En lagregel med sådant innehåll bör därför införas. Ett försäkringsbolag skall inte kunna byta fram och tillbaka mellan en intern modell och standardmodellen enbart utifrån en bedömning av vilken modell som för tillfället ger ett lägre kapitalkrav.

Finansinspektionen bör emellertid ha möjlighet att kräva att ett försäkringsbolag återgår till att använda standardmodellen om det visar sig att bolagets interna modell har allvarliga brister. Även detta bör återspeglas i en explicit lagregel. Det ligger i sakens natur att denna möjlighet endast bör användas om dessa brister inte inom rimlig tid kan avhjälpas av bolaget genom att den interna modellen justeras och därefter godkänns av Finansinspektionen.

Finansinspektionens granskning och godkännande av de interna modellerna bör finansieras genom uttag av ansökningsavgifter.

8.2 Vilka åtgärder skall Finansinspektionen kunna vidta om säkerhetsmarginalen underskrids?

Promemorians förslag: Om nivån på kapitalbasen understiger säkerhetsmarginalen, skall Finansinspektionen vidta åtgärder. Inspektionen får utökade möjligheter till ingripande i form av en rätt att ensidigt höja solvensmarginalkravet för ett bolag och att ställa krav på löpande rapportering av registerförda tillgångar.

Placeringsutredningens förslag: Placeringsutredningen lämnade inga förslag i denna del

Försäkringstillsynsutredningens bedömning: Utredningen övervägde att låta kravet på löpande registerföring utmönstras, eftersom det har visat sig svårt att ha en fungerande tillsyn över registret. I och med att Försäkringsinsolvensdirektivet föreskriver att försäkringsföretagen skall upprätta och hålla uppdaterat ett särskilt register, var en sådan lösning inte möjlig. Utredningen bedömer därför istället att tillsynen över skuldtäckningsregistret bör intensifieras när ett försäkringsbolag riskerar att hamna i ekonomiska svårigheter. Försäkringstillsynsutredningen gör vidare bedömningen att ett godkännande av den finansiella saneringsplanen skall innebära en oberoende värdering av skuldtäckningstillgångar, tillgångsposter svarande mot kapitalbasen och åtaganden enligt gällande värderingsregler.

Remissinstansernas synpunkter på Försäkringstillsynsutredningens bedömning: *Konsumentverket, Svenska Aktuarieföreningen, Sveriges Försäkringsförbund, Trafikförsäkringsföreningen och Svenska Bankföreningen* tillstyrker Försäkringstillsynsutredningens bedömning, förutsatt att försäkringsbolagens hantering av registren är sådan att försäkringstagarnas förmånsrätt alltid är tillgodosedd. *SIRP* och *AFA* har inga invändningar mot Försäkringstillsynsutredningens förslag. De anser det önskvärt att skuldtäckningsregistret utformas i enlighet med tjänstepensionsdirektivet för samtliga bolag; För de bolag som inte berörs av tjänstepensionsdirektivet står registret i strid med matchningsprincipen då de måste följa de placeringsreglerna i FRL (7 kap. 10–10 e §§). *Finansinspektionen* instämmer i Försäkringstillsynsutredningens bedömning, men anser att frågan bör utredas närmare, då inspektionen inte anser sig kunna uttala sig om vilka krav som måste vara uppfyllda för att registret skall ha avsedd effekt. Inspektionen anser att en bedömning av om försäkringstagares rättigheter hotas kräver en närmare genomgång av den faktiska situationen i bolaget. En genomgång av åtaganden och

tillgångar bör därför ske innan ett föreläggande att upprätta och ge in en finansiell saneringsplan beslutas. Avseende möjligheten att göra en oberoende värdering har *Konsumentverket* ingen invändning mot den av Försäkringstillsynsutredningen gjorda bedömningen, men betonar att Finansinspektionen i varje enskilt fall måste göra en avvägning vid vilken tidpunkt man bör offentliggöra att ett försäkringsbolag har ekonomiska problem. *PPM* framhåller att försäkringstagarnas rättigheter kan vara hotade även om Finansinspektionens granskning av en finansiell saneringsplan visar att kapitalbasen överstiger solvensmarginalen. *PPM* anser därför att inspektionen även i fortsättningen skall ha rätt att ingripa mot ett försäkringsbolag oavsett om kapitalbasen överstiger solvensmarginalen eller inte.

Skälen för promemorians förslag: Allmänt gäller att tillsynen över kapitalbasen skall inriktas på att säkerställa dess funktion för förlusttäckning och att relevanta åtgärder vidtas när försäkringsbolag har ekonomiska problem (se även avsnitt 9). Det är viktigt att de ingripande åtgärder som finns till förfogande är förutsägbara, att de står i proportion till de risker som finns och att reglerna är enkla att tillämpa. En utgångspunkt är att reglerna om ingripande på grund av brister i solvensförhållanden måste kunna samspela med regler om ingripande av andra skäl.

Redan när ett bolags kapitalbas understiger säkerhetsmarginalen bör Finansinspektionen ha tillgång till ett flertal olika åtgärder. Den första skarpa ingripandeåtgärden bör vara att Finansinspektionen skall kunna kräva att bolaget löpande rapporterar in vilka tillgångar som tagits upp i skuldtäckningsregistret för att säkerställa försäkringstagarnas förmånsrätt. Redan i dag framgår av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om skuldtäckningsregister i svenska försäkringsbolag (FFFS 2002:9) att registret skall hållas tillgängligt för Finansinspektionen och att avvikelser från registreringskyldigheten skall anmälas (2 kap. 2 §). Genom kravet på löpande uppdatering ges dock inspektionen en kontinuerlig övervakningsmöjlighet för att kontrollera att registreringskyldigheten fullföljs.

För att säkerställa att bolagen kommer att kunna uppfylla solvenskraven inom den närmaste tiden bör Finansinspektionen ensidigt kunna kräva att ett visst bolag har en högre solvensmarginal redan när kapitalbasen underskrider säkerhetsmarginalen. Detta ger också en signal om att de skarpare ingripandemöjligheterna, som bereds Finansinspektionen vid brott mot solvensmarginalen, kan komma att utnyttjas i ett tidigare skede än vad som annars hade varit fallet. Som *PPM* framför i sitt remissvar till Försäkringstillsynsutredningen kan försäkringstagarnas rättigheter anses vara hotade även om den statistiskt beräknade solvensmarginalen inte har underskridits och ingripandeåtgärderna bör därför inte vara direkt kopplade enbart till detta statistiska kapitalkrav.

I ett läge där kapitalbasen är väsentligt lägre än säkerhetsmarginalen måste försäkringstagarnas rättigheter anses vara hotade och Finansinspektionen kan ingripa enligt 19 kap 11 § tredje stycket FRL och kräva att bolaget upprättar en finansiell saneringsplan samt utse en särskild företrädare att sköta hela, eller delar av, driften av bolaget. Enligt Försäkringstillsynsutredningen skall ett godkännande av den finansiella saneringsplanen innebära en oberoende värdering av skuldtäckningstillgångar, tillgångsposter svarande mot kapitalbasen och åtaganden

enligt gällande värderingsregler. För att kunna göra en sådan bedömning är det väsentligt att de ingående värdena på tillgångar och skulder är så korrekta som de kan bli. Det framstår dock som oklart vad som egentligen menas med en oberoende värdering och om denna måste utföras av någon i förhållande till både bolaget och Finansinspektionen oberoende part.

Det kan emellertid konstateras att kravet på realistisk värdering innebär att både tillgångar och skulder ur solvenssynpunkt alltid måste vara objektivt värderade och att det skall finnas saklig grund för de antaganden som används. Finansinspektionen har att bedriva tillsyn också över detta och kan därmed också ifrågasätta gjorda antaganden på samma grund. Något krav på att denna bedömning skall göras av en annan oberoende part än Finansinspektionen själv kan inte anses föreligga.

Det måste understrykas att de regler som nu föreslås i grunden endast handlar om en precisering av när försäkringstagarnas rättigheter kan anses vara hotade på grund av att det finns en risk för att bolagets kapital på sikt är otillräckligt i förhållande till de åtaganden och kapitalplaceringar som gjorts. Försäkringstagarnas rättigheter kan, som *Finansinspektionen* påpekar i sitt remissvar till Försäkringstillsynsutredningen, också vara hotade av helt andra orsaker, t.ex. på grund av andra operativa risker än de som kunnat kvantifieras och därmed ingår i säkerhetsmarginalen. Avsikten med att införa en koppling till nivån på säkerhetsmarginalen är inte att begränsa de ingripandemöjligheter som finns enligt nuvarande lagstiftning, utan att åstadkomma en konkret förankring av kapitalkravet till tillsynen. På samma sätt skall möjligheten att skärpa solvensmarginalen när kapitalbasen understiger säkerhetsmarginalen inte inkräkta på de möjligheter som Finansinspektionen redan har att öka solvenskraven när så fordras för att tillgodose stabilitetsprincipen i 1 kap 1 a § FRL (se bl.a. prop. 2002/03:94 s. 52).

9 Den allmänna inriktningen på stabilitets- tillsynen över försäkringsverksamhet

Promemorians bedömning: Finansinspektionens stabilitetstillsyn bör vara inriktad på att skydda försäkringsfordringarna i syfte att säkerställa att bolagen kan uppfylla sina åtaganden mot försäkringstagarna.

Försäkringstillsynsutredningens bedömning: Överensstämmer med promemorians. Stabilitetstillsynen bör vara inriktad på att skydda försäkringsfordringarna och inte på att säkerställa försäkringsbolagens fortlevnad.

Remissinstanserna: Remissinstanserna instämmer i huvudsak i utredningens bedömning. *Finansinspektionen* påpekar dock att förhållandena kan vara sådana att försäkringstagarnas intressen skyddas bäst om ett bolag inte tillåts gå i konkurs. Det kan t.ex. i praktiken vara svårt att genomföra en överlåtelse av ett försäkringsbestånd på grund av avsaknaden av en fungerande marknad för detta. Dessutom framhåller *Finansinspektionen* att hänsyn till internationella standarder och EG-rätten kräver att tillsynen omfattar också bolagens interna kontroll och rutiner.

Skälen för promemorians bedömning: På flera ställen i denna promemoria (se avsnitt 6, 7 respektive 8) har bl.a. tillsynen över de enskilda delarna av försäkringsverksamhet som är föremål för rörelse-
regleringen behandlats. Det finns emellertid anledning att också mer allmänt beröra inriktningen på stabilitetstillsynen och tillsynsmyndighetens övervakande roll i förhållande till rörelse-
regleringen. Den del av tillsynen som berör försäkringsmarknadens funktionssätt (ofta benämnd marknadstillsyn), t.ex. angående avtalsvillkor och information till konsumenter, behandlas dock inte i detta sammanhang.

I den reformerade försäkringsrörelse-
regleringen tar stabilitetsprincipen sikte på fullgörandet av avtal gentemot försäkringstagarna och andra som kan få ersättning från försäkringen. Motivet till särregleringen av försäkringsbolag är med andra ord att skydda försäkringstagarnas fordringar (se bl.a. prop. 1998/99:87 s 137 ff.).

Försäkringstillsynsutredningen har påpekat att den stabilitetstillsyn som hittills har bedrivits på försäkringsområdet inte kan anses ligga i linje med motiven till regleringen. Tillsynen har till stor del varit inriktad på att säkerställa försäkringsbolagens fortlevnad snarare än att se till bolagen kan uppfylla sina åtaganden gentemot kunderna. Tillsynen har även mer speglat den tidigare detaljregleringen än den tillsyn som behövs mot bolag som numera verkar med frihet under ansvar. De större försäkringsbolagen har utsatts för en liknande tillsyn som de stora och systemkritiska kreditinstituten. Dessa försäkringsbolag har därvid genomgått en granskning som går utöver vad som enbart avser en uppfyllelse av försäkringsåtagandena.

Som Försäkringstillsynsutredningen påpekar kan en sådan tillsyn vara svår att förena med ambitionen att skapa en väl fungerande och konkurrensutsatt försäkringsmarknad. En tillsyn som är inriktad på bolagens överlevnad snedvrider konkurrensen på marknaden i och med att den minimerar scenarier som innebär att försäkringsbolag misslyckas på

marknaden, dvs. ineffektiva bolag slås inte ut utan överlever. En tillsyn som förhindrar att ineffektiva bolag eller bolagsledningarna byts ut mot mer effektiva alternativ främjar varken försäkringsmarknadens effektivitet eller konsumentintresset. Som Försäkringstillsynsutredningen framhåller kan det också ifrågasättas varför allmänna medel skall bistå ägare till ett försäkringsbolag med extra kontroll av dess risker. Detta utgör ett felriktat incitament då en sådan kontroll i stället bör vara ägarnas ansvar.

Den bild som Försäkringstillsynsutredningen fått av tillsynen på försäkringsområdet är dock att Finansinspektionen själva delvis har identifierat de brister som tillsynen tidigare har haft. Den form av tillsyn som nu håller på att utvecklas inom Finansinspektionen ligger i linje med den ursprungliga tanken bakom stabilitetstillsynsprincipen, dvs. att tillsynen bör vara inriktad på att skydda försäkringstagarnas fordringar. I och med de åtgärder som skett i samband med genomförandet i svensk rätt och tillsynspraxis av tjänstepensionsdirektivet och genom framtagandet av det s.k. trafikljussystemet har en omsvängning av tillsynen påbörjats.

Försäkringstillsynsutredningens bedömning om att stabilitetstillsynen bör vara inriktad på att skydda försäkringsfordringarna och inte på att säkerställa försäkringsbolagens fortlevnad bör dock understrykas med emfas i detta sammanhang. En sådan inriktning blir än viktigare i takt med att – i linje med förslagen i denna promemoria – försäkringsbolagen får ökat ansvar och därmed ökat fokus på att identifiera, mäta och hantera sina risker. I denna promemoria föreslås på samma tema även ett ytterligare, riskkänsligt kapitalkrav i form av en säkerhetsmarginal som syftar till att ytterligare fastställa kriterier för när Finansinspektionen skall ingripa i kapitalsvaga bolag (se avsnitt 8.2). I linje med de förändringar som sålunda föreslås kan dessutom ytterligare förändringar förväntas när EG:s kommande solvens II-bestämmelser skall genomföras i svensk rätt.

Tillsynsmyndigheten bör därför inrikta tillsynen på att skuldtäckningstillgångarna tillsammans med kapitalbasen utgör tillräcklig säkerhet för att möta försäkringsåtagandena, snarare än att bedöma samtliga affärsrisker som ett försäkringsbolag utsätts för. Detta innebär dock inte, som *Finansinspektionen* påpekar, att det alltid är bäst för försäkringstagarna om ett bolag tillåts gå i konkurs. Finansinspektionen skall använda de medel som bäst skyddar försäkringstagarnas intressen i det enskilda fallet, och det är i allmänhet bäst att vidta åtgärder på ett så tidigt stadium som möjligt. Viktigt är dock att tydliggöra att målet med tillsynen är att skydda försäkringsfordringarna och inte att säkerställa försäkringsbolagens fortlevnad.

Via de nya solvensreglerna kommer tillsynsmyndigheten att få en aktivare och mer framåtblickande roll i tillsynsarbetet. Det kommer att finnas tydliga krav på att myndigheten ingriper om försäkringsbolagen inte har kontroll över sina risker eller rörelse. Samtidigt bör tillsynen utifrån de krav som följer av aktsamhetsprincipen vara processinriktad och fokusera på förbättrade processer för riskkontroll hos bolagen (se avsnitt 6.3 och 7.3). Som *Finansinspektionen* framför ingår det i tillsynen även att tillse att bolagen har en fungerande intern kontroll och rutiner.

Slutligen finns det skäl att poängtera vikten av att även fortsättningsvis noga följa denna utveckling på tillsynsområdet. Det är bl.a. av vikt att det

sker en noggrann uppföljning av Finansinspektionens åiterrapportering av de mål som angetts i myndighetens regleringsbrev under verksamhetsgrenen Tillsyn.

10 Övriga frågor

10.1 Även återförsäkringsbolags skadeverksamhet skall omfattas av skuldtäckningsregistret

Promemorians förslag: Skyldigheten att föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning vidgas till att omfatta även försäkringsbolag som bara driver återförsäkringsrörelse avseende skadeförsäkring.

Placeringsutredningen: Placeringsutredningen lämnade inga förslag i denna del.

Skälen för förslaget: Förmånsrättslagen (1970:979) innehåller bestämmelser om förmånsrätt för försäkringsfordringar. Det föreskrivs i 4 a § att förmånsrätt följer med försäkringstagares och andra ersättningsberättigades fordran hos försäkringsgivare i den egendom och i den omfattning som anges i bl.a. 7 kap. 11 a § FRL. Förmånsrätten gäller vid konkurs och utmätning före alla andra fordringar i de tillgångar som finns upptagna i sådana register som anges i 7 kap. 11 § FRL (7 kap. 11 a § andra stycket FRL).

Enligt 7 kap. 11 § första stycket FRL skall vissa försäkringsbolag föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde. De försäkringsbolag som avses är för det första försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse. För det andra avses försäkringsbolag som driver bara återförsäkringsrörelse avseende dels livförsäkring och skadeförsäkring för vilken bestämmelserna om livförsäkring tillämpas, dels annan skadeförsäkring som meddelats för längre tid än tio år.

I och med de ändringar som genomfördes med anledning av försäkringsinsolvensdirektivet i 7 kap. 11 a § FRL (se prop. 2005/06:37 s. 13) omfattar förmånsrätten numera fordringar grundade på alla slags försäkringsavtal och inte som tidigare bara fordringar grundade på avtal om livförsäkring, s.k. långa skadeförsäkringar och återförsäkring för sådana försäkringar. Förmånsrätt följer numera också med fordran som avser återbetalning av premier för att ett försäkringsavtal inte har kommit till stånd eller har upphört att gälla.

Eftersom förmånsrätten bara omfattar tillgångar som på visst sätt är registerförda, är det nödvändigt att alla slags försäkringsbolag blir skyldiga att föra sådana register. I dag gäller den skyldigheten, som nyss nämnts, bara för försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse samt försäkringsbolag som driver återförsäkringsrörelse avseende livförsäkring eller s.k. lång skadeförsäkring. Även ett försäkringsbolag som driver återförsäkringsrörelse avseende annan skadeförsäkring än den nyss nämnda bör dock vara skyldigt att föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde samt ha tillgångar till ett belopp som behövs för att säkra försäkringstagarnas förmånsrätt.

10.2 Registerombud

Promemorians förslag: Varje försäkringsbolag skall utse en person med särskilt ansvar för kontrollen av registret över tillgångar som används för skuldtäckning (registerombud).

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med promemorians förslag. Utredningen föreslår att registerombudet skall uppfylla särskilda lämplighetskrav och kunna bli skadeståndsskyldig enligt reglerna i 16 kap. FRL. Utredningen föreslår dessutom att ombudet skall registreras hos registreringsmyndigheten. Utredningen har dock inte föreslagit att motsvarande skyldighet skall gälla för försäkringsgivare från tredje land.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* anser att förslaget kräver ytterligare överväganden bl.a. kring formerna för att utse ombudet, arbetsuppgifterna och rapporteringsordning. *Konsumentverket* ställer sig tveksam till effektiviteten i det skydd som uppnås genom en registeransvarig och efterlyser någon slags garanti för att försäkringstagarna kan få ersättning för den skada de åsamkats med anledning av att den registeransvarige inte har fullgjort sina skyldigheter. *Finansinspektionen*, *Sveriges Försäkringsförbund*, *Sockenbolagens Riksförbund*, *Länsförsäkringsbolagens Förening*, *Föreningen Auktoriserade Revisorer* och *Svenska Aktuarienämnden* anser att förslaget strider mot allmänna principer om ansvarighet vid bedrivande av verksamhet och att ansvaret måste stanna hos bolagets styrelse. *Konsumentverket* och *Svenska Aktuarienämnden* har pekat på behovet av en översyn av reglerna om förmånsrätt och registerföring. Nämnden anser dock att denna översyn bör göras först vid genomförandet i svensk rätt av de regler som blir resultatet av Solvens II-arbetet.

Skälen för promemorians förslag: Registerföringen i skuldtäckningsregistret ligger som nyss nämnts till grund för försäkringstagarnas förmånsrätt i bolagets tillgångar i händelse av att bolaget försätts i konkurs eller utmätning äger rum. Registerföringen skall dock även ses som ett medel i Finansinspektionens löpande tillsyn över att placeringsreglerna för skuldtäckningstillgångarna efterlevs (jfr prop. 1994/95:184 s. 200).

Ett grundproblem med den nuvarande konstruktionen är, som nämnts i avsnitt 8.2, att det är svårt att ha en fungerande tillsyn över registret. Detta innebär i sin tur att försäkringstagarna kan lida rättsförluster till följd av att en försäkringsgivare inte fullgör sin registerplikt. Risken för att ett försäkringsbolag inte fullgör sin registerplikt torde dessutom öka när behovet av att säkra åtagandena gentemot försäkringstagarna är som störst, dvs. när bolaget hamnar i ekonomiska svårigheter (jfr SOU 2003:84 s.113f).

Mot denna bakgrund bör det tillskapas en ordning med ett särskilt utpekat registerombud i varje bolag som skall ser till att en grundläggande registerfunktion är på plats. Detta bör i sin tur skapa förutsättningar för en mer aktiv bevakning och hantering av registerfrågan i bolagen redan innan bolaget har hamnat i ekonomiska svårigheter. Placeringsutredningens förslag i denna del bör därför genomföras. I denna del går promemorians förslag därmed till viss del emot Försäkrings-tillsynsutredningens bedömning om intensifierad tillsyn först i det läge

då försäkringsbolaget har hamnat i ekonomiska svårigheter (se avsnitt 8.2).

En anslutande fråga gäller om registerombudet dessutom bör åläggas en särskild skadeståndsskyldighet gentemot den som lidit skada på grund av en försummelse som registerombudet svarar för. *Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Aktuarienämnden, FAR, Länsförsäkringsbolagens Förening och Sockenbolagens Riksförbund* har avstyrkt förslaget om ett särskilt skadeståndsansvar för dessa situationer med anledning av att det inte är förenligt med de allmänna principer som finns när det gäller ansvar för verksamhet som bedrivs av försäkringsbolag.

I linje med sagda remissinstansers resonemang bör det framhållas att det yttersta ansvaret för att registret för skuldtäckningstillgångar förs på ett korrekt sätt rimligen måste ligga på försäkringsbolagets styrelse. Det får vidare förutsättas ligga i styrelsens eget intresse att tillse att registerombudet är lämpligt och har befogenhet att sköta den uppgiften. I uppdraget som registerombud ingår självfallet bl.a. som ett minimikrav att den person som utses som ombud har insikt i den funktion som skuldtäckningsregistret avseende förmånsrätt har. Mot bakgrund av det nu sagda föreslås det inte att ansvaret att vara registerombud skall förenas med ett särskilt skadeståndsansvar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som registerombud. Avsikten är inte att ett försäkringsbolags registerombud skall förhandsgranskas i lämplighetsavseende av Finansinspektionen. I stället skall bolaget, när ombudet utsetts eller frånträtt sin befattning, genast anmäla detta till Finansinspektionen.

Mot bakgrund av den centrala betydelse som registreringen av skuldtäckningstillgångarna har för försäkringstagarna är det viktigt att det finns tydliga regler kring registerföringen. Sådana regler finns redan i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om skuldtäckningsregister i svenska försäkringsbolag (FFFS 2002:9). Av dessa föreskrifter framgår bl.a. att registret skall hållas tillgängligt för Finansinspektionen (2 kap. 2 §). Så snart registret inte kan föras på avsett sätt eller om registret inte upptar tillgångar som minst motsvarar försäkringstekniska avsättningar, skall detta omedelbart anmälas till Finansinspektionen (2 kap. 2 §).

Förslaget om ett särskilt registerombud bör därför, i kombination med redan gällande regler, vara tillräckliga för att säkerställa att försäkringsbolagen i normalfallet sköter registerföringen. För de fall när ett bolag hamnar i ekonomiska svårigheter har, som nämnts, förslag lämnats i avsnitt 8.2.

Anmälan om vem som är registerombud för ett bolag bör, såsom framgått i det föregående, till skillnad från vad Placeringsutredningen föreslagit, inte ske till Bolagsverket utan till Finansinspektionen. Syftet med att införa ett krav på registerombud är att underlätta tillsynen av skuldtäckningsregistret, vilket gör att det är inspektionen som är den myndighet som bör ha tillgång till uppgifterna. Detta gäller även för motsvarande uppgifter från försäkringsgivare från tredje land.

Konsumentverket, Svenska Aktuarienämnden och Placeringsutredningen har pekat på behovet av en mer genomgripande översyn av reglerna om förmånsrätt och registerföring. Försäkringstillsyns-

utredningen har pekat på ett antal problem kring registerföringen och tillsynen över skuldtäckningsregistret. Det finns således i och för sig skäl att se över regelverket för förmånsrätten för försäkringsfordringar men, i enlighet med vad *Svenska Aktuarienämnden* påtalat, bör en sådan översyn anstå till dess att EG:s solvens II-regler skall genomföras i svensk rätt.

10.3 Understödsföreningar

Promemorians bedömning: Det bör inte göras några ändringar i solvensreglerna för understödsföreningar.

Placeringsutredningens förslag: Innehåller inga överväganden om understödsföreningar.

Skäl för promemorians bedömning: Understödsföreningarnas verksamhet regleras i lagen (1972:262) om understödsföreningar (LUF). LUF är i och med beredningen av de förslag som lämnats i Försäkringsföretagsutredningens slutbetänkande (SOU 2006:55 Ny associationsrätt för försäkringsföretag) föremål för en genomgripande översyn. Ytterligare ändringar i LUF bör därför inte göras nu om det inte finns mycket starka skäl.

För understödsföreningar som meddelar försäkringar avseende tjänstepension finns det sedan den 1 januari 2006 särskilda solvensregler (se prop. 2004/05:165). Dessa regler, som bygger på aktsamhetsprincipen och tjänstepensionsdirektivet, tillämpas således redan i dag av tjänstepensionskassorna och därmed på den allt övervägande delen av det kapital som förvaltas av understödsföreningar. För övriga understödsföreningar kan Finansinspektionen, efter ansökan av en förening, besluta att föreningen i viss utsträckning i stället skall tillämpa solvensreglerna i FRL (se 24 a § LUF).

Mot denna bakgrund finns det inte tillräckligt starka skäl för att nu föreslå ändringar i solvensreglerna för understödsföreningar.

10.4 Utländska försäkringsgivare

Promemorians förslag: De nya solvensreglerna för svenska försäkringsbolag skall gälla även för försäkringsgivare från tredje land.

Placeringsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med promemorians.

Remissinstanserna: Kommenterar inte förslaget.

Skälen för promemorians förslag: Utländska försäkringsgivare har rätt att bedriva verksamhet i Sverige i enlighet med lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige (LUFV). LUFV är dock enligt 1 kap 2 § inte tillämplig på återförsäkringsrörelse. I LUFV görs dessutom en åtskillnad mellan EES-försäkringsgivare och försäkringsgivare från tredje land (5 § LUFV). För EES-försäkringsgivare gäller hemlandets solvensregler medan det för försäkringsgivare från tredje land finns särskilda solvensregler i 5 kap.

LUFV, som dock nära ansluter till motsvarande regler i försäkringsrörelselagen (1982:713).

Det grundläggande motivet för reglerna i LUFV är att skapa en lagstiftning som innebär ett effektivt marknadstillträde och nationell likabehandling av utländska försäkringsgivare som vill verka på den svenska marknaden (prop.1997/98:141 s. 64). Utgångspunkten är att försäkringsföretag från tredje land i princip skall ges samma möjligheter att verka som svenska försäkringsföretag. Ändringar i solvensreglerna för svenska försäkringsbolag bör därför åtföljas av motsvarande ändringar i solvensreglerna för försäkringsgivare från tredje land.

10.5 Föranleder nya solvensregler ändringar i fråga om avsättning till säkerhetsreserv?

Promemorians bedömning: Reglerna om avsättning till säkerhetsreserv bör inte ändras.

Placeringsutredningens bedömning: Överensstämmer i sak med promemorians bedömning, men skälen för bedömningen är olika.

Remissinstanserna: *Svenska Aktuarienämnden* menar att avsättningar till säkerhetsreserven står i konflikt med realistisk värdering och att sådana avsättningar därför endast bör tillåtas vid beskattning.

Skälen för promemorians bedömning: Enligt gällande rätt har skadeförsäkringsbolagen möjlighet att göra avsättningar till en s.k. säkerhetsreserv (se 39 kap. 8 § inkomstskattelagen [1999:1129, IL]). Med säkerhetsreserv avses en reserv för att täcka förluster som beror på slumpmässiga eller i övrigt svårbedömda faktorer, dvs. en mekanism för utjämning av försäkringsresultatet över en längre period än normal avtalstid, så att vissa vinstmedel kan användas för att täcka möjliga framtida förluster till följd av skador som ännu inte har reglerats eller ens inträffat. Det kan finnas skador som har inträffat och som försäkringsbolaget har ansvar för, men som är okända för bolaget. Effekten av skadehändelsen kan t.ex. vara fördröjd och visa sig först långt efter det att skadan inträffat. Det kan också vara så att den ersättningsberättigade inledningsvis är omedveten om sin rätt till ersättning. Skadeförsäkringsbolagen måste därför beakta en längre tidshorisont än avtalstiden såväl i premiesättningen som i analysen av försäkringsrörelsen.

Placeringsutredningen anser att det finns skäl som talar för att avsättning till säkerhetsreserven skall vara tvingande, men avstår från att lämna förslag i denna del. Såsom *Svenska Aktuarienämnden* anfört är avsättningar till säkerhetsreserven ur ett skyddsperspektiv inte nödvändiga, då kravet på aktsamma antaganden vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar innebär att det införs en tvingande skyldighet att göra avsättningar även för sådana skador som beror på slumpmässiga eller i övrigt svårbedömda faktorer.

Scenarier som de som beskrivits i inledningen av avsnittet innebär emellertid att en konflikt uppstår i förhållande till det ettåriga perspektiv som används i beskattningshänseende för överskottsbeskattade verksamhetsgrenar inom försäkring, där avsättningar endast tillåts för utestående

ansvarighet. Om avtalstiden har löpt ut och inga skador inträffat kan inga avsättningar kvarstå – utom för det fall då skadeanmälan kan göras senare, t.ex. vid ansvarsförsäkring. Om ingen avsättning till säkerhetsreserv skulle vara tillåten, skulle det i försäkringsbolaget uppstå ett överskott, vilket i princip skall tas upp till beskattning enligt 39 kap. 6 § IL.

Mot den nu angivna bakgrunden är det rimligt att försäkringsbolagen även fortsättningsvis skall ha möjlighet att göra frivilliga avsättningar till säkerhetsreserven. Sammanfattningsvis saknas det således skäl att göra ändringar i bestämmelserna om säkerhetsreserv.

10.6 Upplåning

Promemorians bedömning: Reglerna om försäkringsbolagens möjlighet till upplåning bör inte ändras nu.

Placeringsutredningens bedömning: Frågan om ändringar i upplåningsreglerna bör behandlas inom ramen för arbetet med nya regler för tjänstepensionsområdet eller arbetet med genomförandet av EU:s insolvensreglering.

Remissinstanserna: *Sveriges Försäkringsförbund* och *Svenska Aktuarienämnden* anser att frågor om försäkringsbolagens möjlighet till upplåning bör behandlas av Försäkringsföretagsutredningen.

Skälen för promemorians bedömning: Enligt 5 kap. 1 § FRL får ett försäkringsbolag endast ta upp eller ta över penninglån (upplåning) med vissa angivna begränsningar. Upplåningen måste dels syfta till att effektivisera förvaltningen eller i övrigt vara motiverad av den bedrivna försäkringsrörelsen som sådan, dels vara av ringa betydelse med hänsyn till rörelsens omfattning och kapitalbasens storlek. Försäkringsbolagens upplåningsmöjligheter begränsas även av förbudet mot försäkringsfrämmande rörelse i 1 kap. 3 § FRL.

Placeringsutredningen anser att det, mot bakgrund av de ändringar som utredningen föreslår och den utvidgning av förmånsrätten som kommer att ske i samband med genomförandet av EU:s insolvensreglering, finns skäl att överväga om nuvarande upplåningsbestämmelser för vinstutdelande försäkringsaktiebolag bör mildras. Utredningen avstår dock från att lämna förslag till ändringar.

I samband med genomförandet av tjänstepensionsdirektivet har det införts en särskild begränsningsregel för upplåning i ett försäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkringar (prop. 2004/05:165 s. 224 f och s. 176 f). Den nya regeln innebär en skärpning av upplåningsbestämmelserna för de försäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkringar. Såsom framhållits i avsnitt 5.2 är det viktigt att verksamhetsförutsättningarna så långt möjligt är lika för olika slags försäkringsverksamhet. Det bedöms mot den bakgrunden inte vara lämpligt att i detta sammanhang föreslå lättnader i upplåningsbestämmelserna för övriga försäkringsbolag.

Försäkringsföretagsutredningen har dessutom i sitt betänkande, som för närvarande är föremål för remissbehandling, behandlat frågan om upplåning och föreslår inte någon ändring i just denna bestämmelse (se

SOU 2006:55 Ny associationsrätt för försäkringsföretag s. 522), men innehåller förslag avseende kapitalförsörjning. Även mot den bakgrunden framstår det som olämpligt att här lämna förslag till ändring av upplåningsbestämmelserna för försäkringsbolag.

11 Konsekvenser av förslagen

Förslagen i denna promemoria syftar till att skapa en modernisering av solvensregleringen för verksamhet avseende såväl livförsäkring som skadeförsäkring.

Den reformering av lagstiftningen som föreslås i denna promemoria innebär en övergång från en kvantitativ till en mer kvalitativ reglering, vilket förväntas medföra en förbättrad funktion hos försäkringsmarknaden vad gäller kapitalallokering och riskhantering. Avsikten är inte att skärpa dagens reglering utan att förbättra den så att det enskilda försäkringsbolaget bättre kan matcha sina tillgångar med de åtaganden som bolaget har tagit på sig och den finansiella situation som det befinner sig i. Därtill skall reformeringen möjliggöra bättre genomlysning av försäkringsbolagens verksamhet och stärka den finansiella tillsynen över bolagen.

Förslagen medför ett flertal konsekvenser som i det följande diskuteras närmare.

11.1 Konsekvenser för myndigheter

De förslag som lämnas i denna promemoria går i samma riktning som ett antal andra lagstiftningsarbeten på det finansiella området. Inriktningen mot en mindre detaljfokuserad och i stället mer kvalitativt inriktad lagstiftning, som i större utsträckning bygger på principer för hur verksamheten skall bedrivas, är tydlig t.ex. i den nya tjänstepensionsreglering som trädde i kraft den 1 januari 2006 (se prop. 2004/05:165).

Förslagen i denna promemoria överensstämmer även med det allmänna förändringsarbete som redan pågår inom tillsynsområdet i Sverige och i EG:s solvens II-projekt. Från att främst ha varit inriktad på att säkerställa försäkringsbolagens fortlevnad och den formella regelefterlevnaden måste tillsynen i framtiden bli mer processinriktad med fokus på försäkringsåtaganden och finansiella risker hos enskilda försäkringsbolag samt på hur bolagen hanterar dessa; en utveckling som till viss del redan påbörjats.

För att bl.a. möta dessa förändringar lanserade Finansinspektionen under år 2005 den första etappen i den s.k. trafikljusmodellen. Modellen utgör ett komplement till övriga tillsynsverktyg som Finansinspektionen använder och började tillämpas den 1 januari 2006. Trafikljuset syftar till att identifiera livbolag och tjänstepensionskassor som har för hög exponering mot finansiell risk i förhållande till sin kapitalbuffert. Om ett bolag hamnar i s.k. rött ljus skall det omedelbart ta kontakt med Finansinspektionen som då inleder en fördjupad granskning. Om inspektionen anser det nödvändigt, kan den kräva att bolaget upprättar en finansiell saneringsplan.

I den andra etappen av trafikljusmodellen inkluderas även försäkringsrisker och den utvecklade versionen av modellen kommer även att tillämpas på skadeförsäkringsverksamhet. Denna andra etapp kommer att tillämpas fr.o.m. år 2007.

Redan Utredningen om Finansinspektionens roll och resurser (SOU 2003:22 s. 120) gjorde bedömningen att det kommer att ställas krav på

ökade resurser och en kvalificerad och erfaren analyskompetens för att klara av de komplicerade riskanalyser och metodutvecklingsarbete som krävs av inspektionen framöver. Försäkringstillsynsutredningen instämmer i sitt betänkande, Tillsyn på försäkringsområdet (SOU 2005:85), i denna slutsats. Sistnämnda utredning anser emellertid att några nya resurser inte behöver tillföras Finansinspektionen för försäkringstillsynen då de ändrade resurskraven i stället kan tillfredsställas genom en omfördelning av resurser inom myndighetens försäkringstillsyn. Ett eventuellt resursbehov bör i stället, anser utredningen, ses över vid ett senare tillfälle när en sådan omfördelning har ägt rum.

Med anledning av den regelgivning och förändrade tillsyn som följer av den nya lagstiftningen för tjänstepensionsverksamhet har Finansinspektionen redan tillförts resurser. Däri inryms att utveckla trafikljus-systemet och att ta aktiv del i EG:s solvens II-projekt. Promemorians förslag om att ett enskilt försäkringsbolag bör ges möjlighet att utnyttja egenutvecklade interna modeller för beräkning av det riskbaserade kapitalkravet (säkerhetsmarginalen) kommer troligen att leda till ett omfattande arbete för inspektionen med att ta ställning till och godkänna interna modeller. Kostnaden för godkännande kan dock täckas genom ansökningsavgifter från bolagen. Slutsatsen blir därför att det saknas skäl att tillföra Finansinspektionen ytterligare anslagsmedel till följd av förslagen i denna promemoria.

11.2 Konsekvenser för försäkringsbolag

11.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Övergången till en mer kvalitativ reglering innebär större möjligheter för försäkringsbolagen att anpassa sina placeringar efter den specifika situation som bolaget befinner sig i. Det innebär dock samtidigt att högre krav ställs på försäkringsbolagen att själva ta ansvar för att uppnå så hög avkastning som möjligt, utan att riskera att inte kunna uppfylla avtalen gentemot försäkringstagarna.

För *livförsäkringsbolag* som meddelar produkter med nominella eller reala beloppsgarantier får förslaget vissa praktiska konsekvenser när åtaganden inte längre skall värderas med antaganden som var för sig är betryggande för avsättningsberäkningen. Om detta leder till minskade avsättningar genererar det en lägre solvensmarginal, vilket ger en högre solvenskvot. Under förutsättning att avsättningarna för traditionella livförsäkringsbolag minskar överlag kan det därmed uppstå en engångseffekt där den genomsnittliga solvenskvoten förbättras.

Regelverket kan komma att innebära skärpta krav i den bemärkelsen att ett ingripande från Finansinspektionen, i de fall ett bolag har ett högre risktagande än vad säkerhetsmarginalen medger, sker tidigare än det skulle göra i enlighet med nuvarande lagstiftning. I princip kommer det att ställas krav på sådana bolag att i den finansiella saneringsplanen se över risktagandet i förhållande till bolagets kapitalstyrka. I och med Finansinspektionens nya och på eget initiativ framtagna tillsynsmetod,

trafikljussystemet, är dock det första steget mot ett tidigt, riskbaserat ingripande redan taget.

För *skadeförsäkringsbolagen* kan de ekonomiska konsekvenserna förväntas bli av liten omfattning. Ett undantag är dock avsättningar för oreglerade skador. Det rör sådana försäkringsfall som tar lång tid att reglera, t.ex. skadeersättning efter en trafikolycka. Den försäkrade kan i sådana fall bedömas ha rätt till utbetalning av skadeersättning under resten av arbetsför tid eller, i vissa fall, resten av livet för att kompensera för lägre pension. Sådana former av skadeförsäkring innebär att vissa avsättningar inom skadeförsäkring får samma egenskaper som gäller för avsättningar inom livförsäkring och de skall beräknas i enlighet med de regler som gäller för livförsäkringsavsättningar.

Försäkringsbolag som bedriver fondförsäkringsverksamhet kommer inte att påverkas nämnvärt av förslaget då det följer av bolagsformen att de redan tillämpar realistisk värdering för i princip samtliga avsättningar.

Svenska Aktuarienämnden framför i sitt remissyttrande att de administrativa systemen kan komma att behöva ändras då åtagandena skall värderas realistiskt och ett säkerhetsavdrag görs, och att kostnaderna för detta bör utredas. Förslaget i denna promemoria avviker från Placeringsutredningens då det i stället för ett säkerhetsavdrag föreslås en säkerhetsmarginal. *Svenska Aktuarienämndens* synpunkt är dock trots denna ändring relevant. Det måste emellertid förutsättas att försäkringsbolagen redan i nuläget har administrativa system som är så avancerade att bolagen kan beräkna sina åtaganden och att bolagen är medvetna om vilka finansiella risker och försäkringsrisker som är förknippade med deras placeringar respektive åtaganden. Förslagen som lämnas i denna promemoria bör därför inte medföra några i detta sammanhang beaktansvärda extra kostnader för försäkringsbolagen.

11.2.2 Skattekonsekvenser

Livförsäkringsbolag med tillgångar som förvaltas för försäkringstagares räkning är skattskyldiga enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt. Kapitalunderlaget för avkastningsskatt motsvarar värdet av den skattskyldiges tillgångar i bolaget vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. Med tillgångar avses samtliga tillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Försäkringstekniska skulder, återbäringsmedel, obeskattade reserver, garantikapital eller eget kapital utgör därför inte avdragsgilla poster vid beräkningen av skatteunderlaget. Då de förslag som lämnas i denna promemoria endast påverkar balansräkningen såtillvida att andelen skuldtäckningstillgångar minskar till förmån för andelen fria tillgångar, innebär det att kapitalunderlaget för avkastningsskatt blir detsamma som tidigare. Förslaget medför därför inga konsekvenser vad gäller avkastningsskatt för livförsäkringsbolagen.

Skadeförsäkringsbolagen inkomstbeskattas för sin rörelse. I denna promemoria föreslås ändringar i FRL, medan underlaget för inkomstskatt för skadeförsäkringsbolagen fastställs i ÅRFL enligt prop. 2004/05:24. Eftersom ändringen av ÅRFL genom prop. 2004/05:24 frikopplade redovisningsreglerna från rörelseregleringen i FRL (se avsnitt 6.2),

innebär detta att ändringar i FRL inte medför några direkta skattekonsekvenser för skadeförsäkringsbolagen när det gäller reglerade skador.

En indirekt skatteeffekt kan dock uppstå för oreglerade skador om storleken på *säkerhetsreserven* påverkas av övergången till realistisk värdering. Med säkerhetsreserv avses en reserv för att täcka förluster som beror på slumpmässiga eller i övrigt svårbedömda faktorer (se avsnitt 10.5). Finansinspektionen har efter bemyndigande (se regeringens förordning [2000:1127] om bemyndigande för Finansinspektionen att meddela verkställighetsföreskrifter om säkerhetsreserver i skadeförsäkringsbolag) meddelat föreskrifter och allmänna råd om normalplan för skadeförsäkringsbolags redovisning av säkerhetsreserv (FFFS 2002:2, senast ändrad genom FFFS 2005:35). Den indirekta effekten följer av att det i Finansinspektionens allmänna föreskrifter och råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2005:34, 4 kap. 6 §) görs en hänvisning till definitionen av försäkringstekniska avsättningar i 7 kap. 1 och 2 §§ FRL. Säkerhetsreserven skall motsvara vad som behövs för en tillfredsställande konsolidering och Finansinspektionen fastställer därför ett maximibelopp för avsättning i normalplanen. Detta maximibelopp beror av storleken på premieinkomster och avsättningar för oreglerade skador, för vilka Finansinspektionen beräknar koefficienter så att eftersökt säkerhetsnivå uppnås. Höga premieinkomster och höga avsättningar för oreglerade skador möjliggör större avsättningar till säkerhetsreserven jämfört med om det omvända råder.

Om avsättningarna för oreglerade skador skulle minska till följd av förslagen i denna promemoria, skulle det innebära att maximibeloppet för avsättning till säkerhetsreserven minskar, förutsatt att inte koefficienterna för beräkning av maximibeloppen i normalplanen ändras. Detta leder då till ökat skatteuttag, dels som en engångseffekt då delar av säkerhetsreserven måste upplösas, dels löpande då maximibeloppet är lägre än tidigare, se 39 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229). Att förslagen kan komma att medföra sådana oönskade skattekonsekvenser framförs av *AFA, Svenska Aktuarieföreningen* och *Svenska Aktuarienämnden* i deras remissyttranden över Placeringsutredningens slutbetänkande.

Solvensregleringen skall säkerställa att försäkringsbolagens tillgångar är tillräckliga för att bolagen skall kunna fullgöra sina åtaganden mot försäkringstagare och andra berättigade på grund av försäkringsavtal. Tillämpningen av aktsamhetsprincipen innebär att försäkringsbolagen får ett ökat ansvar för och därmed ökade incitament att identifiera, mäta, beskriva och hantera olika risker i försäkringsrörelsen. Ett centralt moment i sådan verksamhet är att göra sådana försäkringstekniska avsättningar som motsvarar de belopp som erfordras för att bolaget vid varje tidpunkt skall kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal (jfr 7 kap. 1 § FRL och förslaget i avsnitt 6 till justering av den bestämmelsen). Detta innebär att om det enskilda bolaget identifierar oreglerade skador, kända eller okända, så är bolaget skyldigt att göra tillräckligt stora avsättningar för dessa. Övergången till en kvalitativ reglering innebär således inte att de försäkringstekniska avsättningarna per automatik blir lägre.

Utifrån detta resonemang kan det bedömas att storleken på avsättningarna för oreglerade skador kommer att förändras i mindre utsträckning. Om det trots det skulle visa sig att säkerhetsnivån är för låg, kan Finansinspektionen, med stöd av befintligt bemyndigande, beräkna nya, högre koefficienter så att eftersökt säkerhetsnivå bibehålls.

11.3 Konsekvenser för de finansiella marknaderna

Allmänt gäller att såväl sloandet av kravet på betryggande antaganden som övergången till friare placeringsregler är positivt för finansmarknaden. Varje reglering av placeringar innebär betydande risk för snedvridningar och inlåsnings effekter med påföljande risk för sämre kapitalallokering som följd. Om kapitalet i stället fritt kan kanaliseras till de projekt som har den största förväntade avkastningen uppnås en effektivare allokering med positiva effekter på tillväxten i ekonomin.

För de fall att förslagen i denna promemoria leder till omviktningar i försäkringsbolagens placeringsportföljer kan prisbildningen på de finansiella marknaderna komma att påverkas, eftersom försäkringsbolagen är stora marknadsaktörer. Utfallet för första kvartalet 2006 i Finansinspektionens trafikljussystem visade att livbolag och tjänstepensionskassor med totalt mindre än en procent av branschens placerings-tillgångar ligger i trafikljusets s.k. röda ljus. Finansinspektionen har tidigare uppskattat att cirka hälften av bolagen som hamnar i rött ljus befinner sig där till följd av alltför riskfyllda placeringar, medan den andra hälften är i rött ljus för att de har för lite kapital. De senare är i en finansiellt sett så svag position att de redan med nuvarande regler och tillsyn behöver granskas närmare och åtgärder vidtas. Finansinspektionens slutsats är, trots detta, att trafikljuset i sig inte bör medföra någon omedelbar effekt på placeringsinriktningen och därmed inte heller på den förväntade avkastningen för en övervägande majoritet av bolagen. Detta kan antas vara fallet även för de försäkringsbolag för vilka de i denna promemoria föreslagna solvensreglerna avses gälla. Detta talar i sin tur för att effekterna av förslagen på de finansiella marknaderna blir av begränsad omfattning.

Det är emellertid möjligt att även kapitalstarka bolag väljer att på sikt vikta om sina portföljer till följd av att kravet på betryggande antaganden slopas. I syfte att uppnå en högre grad av matchning kan dessa bolag välja att investera i långa obligationer. Det får dock bedömas vara mer sannolikt att de kommer att välja en högre riskexponering i sina övriga placeringar än vad som tidigare har varit möjligt, i syfte att uppnå en högre avkastning.

I andra länder som har genomfört regeländringar av det slag som föreslås i denna promemoria har efterfrågan på långa obligationer ökat, vilket under en övergångsperiod har pressat ned räntenivån på obligationer med långa löptider. Under det senaste året, efter Finansinspektionens aviseringar om trafikljussystemet, har en nedgång i de allra längsta nominella svenska räntorna relativt omvärlden kunnat konstateras. Även om detta scenario sammanfaller med en nedgång i euroräntan, så har den svenska nedgången varit kraftigare. Det är troligt att aviserade förändringar vad gäller reglering och tillsyn i viss mån har

bidragit till räntenedgången i Sverige. Det faktum att den svenska räntekurvan är uppåtlutande i linje med lutningen på euroräntekurvan talar dock för att det även finns andra faktorer, framför allt förväntningar om en framtida låg och stabil inflation, som kan ha bidragit till den kraftigare utvecklingen i Sverige.

Då det endast är ett fåtal försäkringsbolag som, till följd av förändrad reglering och tillsyn, har skäl att omgående övergå till en större andel obligationer i sina portföljer, är det möjligt att den nedgång som har skett på grund av dessa orsaker i det korta perspektivet är överdriven. Till viss del kan såväl bristande kunskap och information som bristande förmåga att tillgodogöra sig desamma i samband med aviseringar om trafikljuset ha bidragit till att nedgången har blivit kraftigare än motiverat. Det kan även tänkas att efterfrågan på långa obligationer har ökat i spekulationssyfte från andra aktörer än försäkringsbolagen.

Det har framförts att det i dag saknas svenska obligationer med tillräckligt lång löptid för att möjliggöra matchning av försäkringsåtagandena. Riksgäldskontoret har hittills valt en relativt kort löptid på statsskulden då det i dagsläget är dyrare att ge ut långa obligationer. Denna prissättning följer i sin tur av att placerarna, bl.a. de svenska försäkringsbolagen, hittills har visat sig föredra relativt korta placeringar.

Om efterfrågan på obligationer med längre löptider permanent skulle öka, skulle räntan på dessa sjunka i förhållande till de korta. Riksgäldskontoret skulle då, givet en viss risknivå, kunna ge ut obligationer med längre löptider i syfte att minimera kostnaderna i statsskuldförvaltningen. Detta gäller även andra emittenter på räntemarknaden såsom bostadsinstitut, kommuner, mellanstatliga organ m.fl., som utgör allt viktigare aktörer och som skulle kunna utnyttja en ökad efterfrågan på långa räntepapper.

Sammantaget blir slutsatsen att de förslag som lämnas i denna promemoria inte kommer att leda till några större förändringar på de finansiella marknaderna.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

1 kap. 8 a §

I paragrafen beskrivs de krav som ställs på ett försäkringsbolags kapitalbas i form av solvensmarginal och garantikapital. I den nuvarande regleringen ställs en tillgångspost (tillgångar motsvarande försäkrings-tekniska avsättningar) mot en skuldpost (kapitalbas). Ändringen i *första stycket* gör bestämmelsen tydligare genom att det i stället slås fast att kapitalbasen skall vara tillräcklig i förhållande till den verksamhet som bedrivs. Någon materiell ändring är inte avsedd.

I paragrafens *fjärde stycke* har gjorts vissa följdändringar med anledning av de nya bestämmelserna i 19 kap. 11 §.

1 kap. 8 b §

I paragrafen, som är ny, införs ett riskkänsligt kapitalkrav. Ett försäkringsbolags kapitalbas skall, utöver vad som gäller för solvensmarginalen enligt 8 a §, enligt *första stycket* minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i bolagets finansiella risker, försäkringsrisker och operativa risker (säkerhetsmarginal).

De finansiella riskerna (t.ex. ränterisker, marknadsrisker, valutarisker och kreditrisker) förknippas i första hand med värdeutvecklingen på de tillgångar som försäkringsbolaget förvaltar. Med försäkringsrisk avses risker som kan hänföras till försäkringsåtagandenas karaktär. Operativa risker omfattar bl.a. brister i administrativa rutiner eller system, bristande kunskap, och felaktigt utformade eller felaktigt tillämpade avtalsvillkor. Säkerhetsmarginalen är unik för varje bolag och skall beräknas av bolaget. Av bestämmelsen framgår vidare att det vid beräkningen skall tas hänsyn till effekter som uppstår genom riskspridning. Exempel på sådana effekter är den riskreducering som uppstår genom återförsäkring, diversifiering inom tillgångs- och åtagandepportföljerna samt matchning mellan tillgångar och skulder.

Enligt *andra stycket* får säkerhetsmarginalen inte understiga solvensmarginalen. Med detta avses att solvensmarginalen utgör ett golv för beräkningen av säkerhetsmarginalen. Säkerhetsmarginalen är ett dynamiskt, riskbaserat mått som alltid skall beräknas, men för det fall beräkningen visar att säkerhetsmarginalen understiger solvensmarginalen, är det den senare nivån som är relevant för storleken på kapitalbasen.

Om kapitalbasen understiger säkerhetsmarginalen, kan enligt *tredje stycket* Finansinspektionen ingripa med stöd av bestämmelserna i 19 kap 11 § femte stycket. Principer för beräkningen av säkerhetsmarginalen förutsätts enligt *fjärde stycket* bli meddelade genom föreskrifter. Vid utformningen av föreskrifterna kommer det att krävas förenklade antaganden, eftersom metoden måste utformas så den kan användas av såväl stora som små försäkringsbolag. Även om föreskrifterna bör innehålla en standardmodell med förenklade antaganden får bolagen efter

en övergångsperiod också använda egna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen efter godkännande enligt 8 c §.

Säkerhetsmarginalen behandlas även i avsnitt 8. Ingripandeåtgärder behandlas även i avsnitt 8.2 och i författningskommentaren till 19 kap. 11 §.

Tillgångar som svarar mot säkerhetsmarginalen skall antecknas i det register som skall föras enligt 7 kap. 11 §, se vidare kommentaren till den paragrafen.

1 kap. 8 c §

I paragrafen, som är ny, införs en möjlighet för försäkringsbolag att hos Finansinspektionen ansöka om att en metod som bolaget valt får användas för beräkning av säkerhetsmarginalen (intern modell).

När en intern modell godkänts för beräkningen av säkerhetsmarginalen är det denna modell som skall ligga till grund för beräkningen av bolagets säkerhetsmarginal och för bedömningen av om bolagets kapitalbas är tillräcklig.

I och med att riskbaserade kapitalkrav för försäkringsbolag är en i många avseenden ny företeelse införs en övergångsperiod på två år innan bolagen skall tillåtas använda interna modeller för dess beräkning. Därigenom får Finansinspektionen och bolagen tid på sig att arbeta fram de närmare principerna som ska ligga till grund för bedömningen. Denna paragraf föreslås därför träda i kraft först år 2010, se i det följande under rubriken Ikraftträdande.

Grunderna för godkännande av användning av interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen meddelas enligt *andra stycket* genom föreskrifter.

Interna modeller behandlas även i avsnitt 8.1.

1 kap. 8 d §

I paragrafen, som är ny, regleras möjligheten för försäkringsbolag att återgå till en beräkning av säkerhetsmarginalen utifrån standardmodellen, efter att tidigare ha fått en intern modell godkänd.

Huvudregeln enligt *första stycket* är att ett försäkringsbolag som använder en intern modell inte får byta tillbaka till att använda standardmodellen. Finansinspektionen kan dock efter ansökan av försäkringsbolaget besluta att medge en sådan återgång till standardmodellen om bolaget kan visa att det finns godtagbara skäl för det. Exempel på sådana godtagbara skäl kan vara att verksamheten har genomgått en stor förändring, t.ex. genom att delar av verksamheten överlåtits eller bolagets försäkringsbestånd förändrats.

Enligt *andra stycket* får Finansinspektionen besluta att bolaget skall återgå till att använda standardmodellen om det visar sig att bolagets interna modell har allvarliga brister.

Interna modeller behandlas även i avsnitt 8.1.

1 a kap. 7 §

I paragrafen görs en korrigerig av en felaktig hänvisning till 19 kap 11 §.

7 kap. 1 §

I paragrafen finns grundläggande regler i fråga om de försäkringstekniska avsättningar som ett försäkringsbolag måste göra.

I *första stycket* förtydligas att ett försäkringsbolag är skyldigt att göra försäkringstekniska avsättningar. Samtidigt tas indelningen i första stycket av avsättningar i olika poster och de mer detaljerade bestämmelser om beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna som finns i nuvarande tredje stycket bort. Skälen för ändringarna behandlas i avsnitt 6.2.

Till följd av tvingande EG-rätt måste vissa bestämmelser som nu tas bort ur lagen i stället tas in i förordning eller annan föreskrift. Bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter finns redan enligt gällande rätt i nuvarande fjärde stycket (se avsnitt 6.4).

I övrigt har vissa redaktionella ändringar gjorts.

7 kap. 2 §

De tre första styckena i paragrafens nuvarande lydelse, som innehåller vissa detaljerade regler om värdering och beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna, utmönstras. De tvingande regler som följer av EG-direktiven avses i stället att tas in i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Ett bemyndigande för detta finns i 1 § tredje stycket (se avsnitt 6.4).

Genom det *första styckets* nya lydelse slås det fast att antagandena som ligger till grund för avsättningsberäkningen skall göras på ett aktsamt sätt (aktsamhetsprincipen). Detta innebär att principerna om en realistisk värdering av åtagandena som införts för tjänstepensionsverksamhet i enlighet med förslagen i prop. 2004/05:165 i fortsättningen kommer att gälla för all försäkringsverksamhet.

Det *andra stycket* innebär att de krav på att avsättningsberäkningarna för tjänstepensionsverksamhet som huvudregel skall göras minst en gång om året, som införts i enlighet med förslag i prop. 2004/05:165, utvidgas till att gälla för all försäkringsverksamhet.

Möjligheten till undantag från huvudregeln enligt andra stycket återfinns i paragrafens *tredje stycke*.

Bemyndigandet avseende avsättningsberäkningarna i paragrafens nuvarande sista stycke har ersatts av det vidare bemyndigande som finns i 7 kap. 1 § tredje stycket.

7 kap. 4 §

Ändringen i paragrafens första stycke och borttagandet av andra stycket är en följd av de ändringar som gjorts i 1 och 2 §§. I och med ändringarna tydliggörs att premier för livförsäkring och lång skade-

försäkring *minst* skall uppgå till ett belopp som bestämmas på grundval av aktsamma antaganden, om inte en avvikelse är försvarlig med hänsyn till bolagets ekonomiska situation. Förslaget innebär inte någon inskränkning i bolagens möjligheter att ta ut premier som går utöver denna miniminivå.

Frågor kring premiesättning behandlas även i avsnitt 6.4.

7 kap. 9 §

I paragrafens *första stycke* har bestämmelsen om att skuldtäckningen skall avse försäkringstekniska avsättningar för egen räkning utgått. Detta innebär att skuldtäckningen skall avse försäkringstekniska avsättningar utan avdrag för avgiven återförsäkring. Vidare har ett förtydligande gjorts så att det av lagtexten framgår att även försäkringsbolag som bedriver både direktförsäkringsrörelse och återförsäkringsrörelse skall skuldtäcka samtliga sina försäkringstekniska avsättningar. Förtydligandet är inte avsett att innebära någon materiell ändring.

I *första stycket* har tillagts en upplysning om att även 10 f § skall gälla för skuldtäckningstillgångarna, dvs. att sådana tillgångar skall värderas till verkligt värde. (Se vidare författningskommentaren till 10 f §.)

Ändringarna i *andra stycket* innebär att inte bara försäkringsrörelse avseende livförsäkring eller s.k. lång skadeförsäkring, utan även försäkringsbolag som driver återförsäkringsrörelse avseende annan skadeförsäkring skall ha tillgångar till ett belopp som behövs för att säkerställa försäkringstagarnas förmånsrätt enligt förmånsrättslagen.

I övrigt har paragrafen justerats med anledning av att skuldtäckning fortsättningsvis skall ske för försäkringstekniska avsättningar utan avdrag för avgiven återförsäkring.

Frågor kring skuldtäckning och återförsäkring behandlas även i avsnitt 7.2 och 7.5.2.

7 kap. 9 a §

Paragrafen innehåller placeringsregler av grundläggande och övergripande karaktär för de tillgångar som används för skuldtäckning (skuldtäckningstillgångar).

I paragrafen har införts en kompletterande grundläggande princip som innebär att tillgångarna också i övrigt (dvs. utöver kraven på att iaktta matchning och diversifiering) skall placeras på ett aktsamt sätt. Genom ändringen blir aktsamhetsprincipen (eng. "the prudent person rule") en grundläggande princip för förvaltningen av skuldtäckningstillgångarna. Det nya kravet innebär framför allt att det ställs kvalitetskrav på bolagets interna processer inför placeringsbeslut. Varje placeringsbeslut skall t.ex. ha sin grund i en väl utarbetad investeringsstrategi, som är anpassad efter de förutsättningar som gäller för det enskilda bolaget. För kapitalförvaltningsverksamheten skall det vidare finnas dokumenterade säkerhets- och kontrollrutiner. Införandet av aktsamhetsprincipen innebär inte att det införs något nytt generellt krav på ökad försiktighet i placeringarna.

Frågor kring aktsamhetsprincipen och förvaltningen av skuldtäckningstillgångarna behandlas även i avsnitt 7.3.

7 kap. 10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka tillgångar som får användas för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna. I *första stycket* görs en uppräkningslista av de tillgångsslag som får användas för skuldtäckning. I *andra-sjätte styckena* anges begränsningar för användningen och föreskriftsrätten. Genom de ändringar som gjorts har nuvarande indelning beträffande olika tillåtna utgivare av fondpapper och andra skuldförbindelser slopats. Bestämmelsen har genom ändringarna dessutom erhållit en justerad numrering och vissa tillgångsslag har fått en ny eller med andra tillgångsslag gemensam benämning.

I *punkt 1* har i lagtexten begreppet fondpapper införts såsom gemensam benämning på obligationer, aktier m.m. som i paragrafens nuvarande lydelse behandlades i punkterna 1–4, 8–12 och 17. Med fondpapper avses aktie och obligation samt sådana andra delägarätter eller fordringsrätter som är utgivna för allmän omsättning, fondandel och aktieägares rätt gentemot den som för hans räkning förvarar aktiebrev i ett utländskt bolag (depåbevis), se 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. Eventuella begränsningar avseende tillåtna utgivare m.m. hanteras genom föreskrifter meddelade av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Punkt 2 omfattar samtliga fordringar på premier som kan accepteras för skuldtäckning och ersätter nuvarande punkterna 5 (delvis) och 5 a. Genom bemyndigandet kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer beakta de begränsningar beträffande gäldenärer som i dag återfinns i FRL, dvs. att sådana fordringar i princip endast accepteras om de, med hänsyn till den som svarar för fordran, är fria från kreditrisk. Genom förslaget kommer också s.k. captivebolags fordringar på premier att omfattas av denna punkt samt terminspremiefordringar för skadeförsäkring, dvs. fordringar på framtida premiebetalningar under avtalstiden. Någon förändring i förhållande till gällande rätt vad avser användningen av sådana tillgångar för skuldtäckning är inte avsedd, men bör i stället framgå av föreskrifter utfärdade på grundval av nämnda bemyndigande.

Punkt 3 motsvarar en del av punkt 5 i paragrafens nuvarande lydelse och avser captivebolags övriga fordringar på andra bolag som ingår i samma koncern.

Punkt 4 motsvarar nuvarande punkt 6.

Punkt 5 motsvarar nuvarande punkt 19.

Punkt 6, som motsvarar nuvarande punkt 7, avser medel på konto i bank, kreditmarknadsföretag eller utländskt kreditinstitut. I punkten införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka stater som utländska kreditinstitut skall vara belägna eller ha sitt säte i. Detta bemyndigande motsvarar det nuvarande bemyndigandet i tredje stycket och någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt är således inte avsedd.

Punkt 7 motsvarar nuvarande punkt 13.

Punkt 8, som motsvarar nuvarande punkterna 14 och 15, avser skuldförbindelser som inte är fondpapper. Huvudregeln är att särskild säkerhet utöver låntagarens kreditvärdighet skall ställas för sådana förbindelser. Detta följer även av EG-rätten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock enligt ett bemyndigande meddela föreskrifter som bl.a. innebär undantag från kravet på ytterligare säkerhet. Förslaget är i denna del inte avsett som vare sig en inskränkning eller en utvidgning av gällande rätt, utan bemyndigandet tar sikte dels på sådana skuldförbindelser som enligt gällande FRL bedöms vara i princip fria från kreditrisk (t.ex. sådana som är utfärdade av stat eller kommun; se nuvarande punkterna 1–4), dels skuldförbindelser utfärdade av andra rättssubjekt (t.ex. kreditinstitut, se nuvarande punkterna 8–10). Bemyndigandet är enligt gällande rätt utformat som att ”regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer *skall* meddela föreskrifter”. Verbet *skall* har i förslaget ändrats till *får*, eftersom det, som påpekats av Lagrådet i tidigare lagstiftningsärenden (se bl.a. prop.1999/2000:99 s. 101 och Lavin, Lagrådet och den offentliga rätten 1999 – 2001 s. 98 f.), i regeringsformen (RF) inte finns något uttryckligt stöd för att riksdagen får ålägga regeringen att meddela ett visst slags föreskrifter.

I *punkt 9* har i enlighet med EG-rätten begreppet kontanta medel införts i stället för den nuvarande benämningen kassa i punkt 16 i syfte att klargöra att det skall vara fråga om kontanter och inte t.ex. bankmedel.

Punkt 10, som motsvarar nuvarande punkt 18, har anpassats till gällande skatterättsliga begrepp.

Punkt 11, som är ny, avser fordran på återförsäkringsgivare. Sådan fordran tillåts som skuldtäckningstillgång som en följd av att skuldtäckningsbeloppet skall motsvara försäkringstekniska avsättningar utan avdrag för avgiven återförsäkring. Fordran måste dock överstiga eventuell deposition som återförsäkringsgivaren kan ha ställt som säkerhet för fordran hos direktförsäkringsgivaren. Fordran får vidare användas för skuldtäckning med högst ett belopp motsvarande den andel av avsättningen som återförsäkringen avser. Härtill kommer att fordran inte får ha varit förfallen till betalning längre tid än tre månader.

Enligt *punkt 12*, som är ny, tillåts olika typer av derivatinstrument för skuldtäckning. En förutsättning är dock att det använda derivatinstrumentet sänker den finansiella risken i de tillgångar som används för skuldtäckning eller effektiviserar förvaltningen av dessa tillgångar. I Finansinspektionens tillsyn måste beaktas att försäkringsbolag vid användningen av derivatinstrument för skuldtäckning skall undvika överdriven riskexponering mot en och samma motpart och gentemot annan derivatverksamhet. Användningen skall också i övrigt, i enlighet med vad som stadgas i 9 a § (se författningskommentaren till den bestämmelsen), vara förenlig med aktsamhetsprincipen.

I *punkt 13*, som är ny, förtydligas att aktier och andelar i dotterföretag som förvaltar skuldtäckningstillgångar får användas för skuldtäckning. Aktier i dotterbolag faller även under *punkten 1* som omfattar fondpapper såsom de definieras i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. Eftersom viss oklarhet råder om aktier omfattas av kravet på allmän omsättning i definitionen, har aktier dessutom inkluderats i denna punkt för att klargöra att även aktier i privata aktiebolag får användas för skuldtäckning (se närmare prop. 2004/05:158 s. 68 och prop.

2004/05:142 s. 162). Punkten ersätter paragrafens nuvarande tredje stycke.

I *andra stycket* återfinns EG-rättens krav på att andra fondpapper än aktier och andelar i dotterföretag för att tillåtas för skuldtäckning antingen skall vara föremål för handel på en reglerad marknad eller kortfristigt realiserbara i förhållande till de försäkringsåtaganden som de avser att täcka. I bestämmelsen har införts ett förtydligande om att kravet på likviditet och realiserbarhet för skuldtäckningstillgångar skall relateras till åtagandenas karaktär. Det har dessutom förtydligats att kravet även omfattar de underliggande tillgångarna i dotterföretag när aktier i sådana företag används för skuldtäckning.

Bemyndigandet i *tredje stycket* för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda närmare föreskrifter om de utländska tillgångar som får användas för skuldtäckning, har tagits bort som en följd av de ändringar som gjorts i *första stycket*. Föreskrifter om vilka utländska stater, utländska centralbanker och internationella organisationer som accepteras såsom utgivare av fondpapper kan meddelas enligt *första stycket 1*. Bemyndigande att meddela föreskrifter avseende skuldförbindelser finns i *första stycket 8*. Föreskrifterna om de utländska stater i vilka utländska kreditinstitut skall vara belägna eller ha sitt säte meddelas enligt det nya bemyndigandet i *första stycket 6*. Någon förändring i sak i förhållande till gällande rätt är inte avsedd.

I övrigt har vissa redaktionella ändringar gjorts i paragrafen.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 7.5.

7 kap. 10 a §

Paragrafen behandlar möjligheten att använda aktier och andelar i ett dotterföretag för skuldtäckning.

Ändringarna innebär att aktier eller andelar i dotterföretag får användas för skuldtäckning endast efter Finansinspektionens tillstånd och endast under förutsättning att dotterföretaget har till uppgift att äga försäkringsbolagets skuldtäckningstillgångar. Finansinspektionen skall enligt ett nytt *andra stycke* meddela tillstånd om det kan antas att försäkringstagarnas och andra ersättningsberättigades förmånsrätt enligt 4 a § förmånsrättslagen (1970:979) inte försämras.

I paragrafen har vidare gjorts vissa följdändringar.

Frågor kring användningen av aktier eller andelar i dotterföretag för skuldtäckning behandlas även i avsnitt 7.5.4.

7 kap. 10 b §

I paragrafen regleras hur stor del av de tillgångar som används för skuldtäckning som får motsvaras av vissa tillgångsslag (tillgångslimiter).

Som anförts i avsnitt 7.6 innebär promemorian att de begränsningsregler som inte följer av EG-direktiven utmönstras. Det bör betonas att sagda förändring inte är avsedd att innebära någon förändring avseende möjligheten att skuldtäcka med lån utan säkerhet (skuldförbindelser som inte är fondpapper). Enligt gällande rätt får en sådan tillgång användas

för skuldtäckning när långgivaren tillhör den grupp som bedöms i princip sakna kreditrisk, t.ex. staten (se kommentaren till 10 § första stycket 8).

Första stycket 1 innebär att kontanta medel får motsvara högst tre procent av det belopp som skall skuldtäckas.

Den begränsning av användningen av fondpapper som inte omsätts på någon reglerad marknad för skuldtäckning som finns i nuvarande andra stycket har flyttats till *första stycket 2*, samtidigt som hänvisningarna justerats med anledning av de ändringar som gjorts i 10 § första stycket.

Finansinspektionens möjligheter enligt *andra stycket*, som motsvarar nuvarande fjärde stycket, att tillåta avvikelser från begränsningsreglerna inskränks som en följd av att flertalet av begränsningsreglerna tagits bort. Detsamma gäller möjligheten att avvika från reglerna med hänsyn till ändringar i diskonteringsräntan för livförsäkringsavsättningar. I och med övergången till en realistisk beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna saknas skäl att behålla den nuvarande utformningen av regeln.

Nuvarande tredje stycket som rör indirekt ägande av tillgångar har utmönstrats i och med att de relevanta begränsningsreglerna i första stycket har tagits bort.

Enligt det nya *tredje stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att fastställa hur stor del av det belopp som skall skuldtäckas som högst får motsvaras av fordran på grund av avgiven återförsäkring. Regeln har sin motsvarighet i EG-rätten och införs som en följd av att en sådan fordran nu tillåts som skuldtäckningstillgång.

Bestämmelsen behandlas närmare i avsnitt 7.6.

7 kap. 10 c §

I paragrafen behandlas begränsningar beträffande storleken på enskilda investeringar (enhandsengagemang).

Ändringen i *första stycket 2* görs som en följd av övergången till begreppet fondpapper i reglerna om tillåtna tillgångsslag i 10 § första stycket.

Även ändringen i *första stycket 3* är en följdändring. Eftersom tillgångskatalogen i 10 § första stycket inte längre innehåller tillåtna utgivare måste dessa anges särskilt i förstnämnda bestämmelse. Även en följdändring på grund av den nya *punkt 4* införs.

Som en ny punkt i *första stycket 4* införs en undantagsbestämmelse för säkerställda obligationer. Genom ändringen blir det möjligt, under förutsättning att detta inte strider mot aktsamhetsprincipen eller de andra krav som lagstiftningen ställer, att placera upp till 40 procent av skuldtäckningstillgångarna i säkerställda obligationer utfärdade av samma emittent.

Nuvarande första stycket 4 tas bort för att klargöra att begränsningarna avseende enhandsengagemang inte längre skall omfatta andelar i investeringsfonder förvaltade av samma fondförvaltare. I ett nytt *tredje stycke* klargörs att dessa andelar inte heller omfattas av första stycket punkterna 2 och 3 om enhandsengagemang i fondpapper från samma emittent eller låntagare.

Nuvarande tredje stycket tas bort som en följd av övergången till begreppet fondpapper i reglerna om tillåtna tillgångsslag i 10 § första

stycket och samtidigt införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om undantag från begränsningarna i första stycket 2 och 3.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.7.

7 kap. 10 f §

I bestämmelsen finns regler om värderingen av de tillgångar som används för skuldtäckning.

Ändringen i *andra stycket* innebär att tillgångar som används för skuldtäckning som huvudregel skall värderas till verkligt värde. Från verkligt värde skall avdrag göras för skulder som hänför sig till förvärvet av tillgången. De detaljerade regler om värdering av vissa skuldtäckningstillgångar som finns i nuvarande *tredje och femte styckena* slopas.

Den särskilda möjligheten att meddela föreskrifter som gäller värdering av fastigheter, tomträtter och byggnader på annans mark som finns i det nuvarande fjärde stycket behålls i det nya *tredje stycket*. Bemyndigandet är enligt gällande rätt utformat som att ”regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *skall* meddela föreskrifter...”. Verbet *skall* har i förslaget ändrats till *får*, eftersom det i regeringsformen (RF) inte finns något uttryckligt stöd för att riksdagen får ålägga regeringen att meddela ett visst slags föreskrifter (se även författningskommentaren till 7 kap. 10 § första stycket 8). I tredje stycket görs vidare en följdändring på grund av den ändrade numreringen i 10 § första stycket.

Den särskilda värderingsregeln för aktier i dotterbolag som finns i nuvarande sjätte stycket behålls i det nya *fjärde stycket*. I sistnämnda stycke görs vidare en följdändring på grund av de ändringar som görs i 10 a §, se även författningskommentaren till 10 a §.

Frågor som rör värdering av skuldtäckningstillgångar behandlas även i avsnitt 7.1.

7 kap. 10 g §

Paragrafen behandlar krav på försäkringsbolag att upprätta och följa placeringsriktlinjer.

Hänvisningen till 8 a § i det nya *andra stycket* innebär att försäkringsbolag skall ge in sina placeringsriktlinjer till Finansinspektionen senast när de börjar användas. Till placeringsriktlinjerna skall fogas en redogörelse för de konsekvenser som riktlinjerna får för försäkringsbolaget samt för försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna. Bestämmelserna gäller också vid ändring av placeringsriktlinjerna.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att det införs ett utvidgat bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om vad placeringsriktlinjerna skall innehålla. Motsvarande bestämmelser gäller redan för försäkringsbolag som meddelar tjänstepensionsförsäkring, men utvidgas nu alltså till att gälla för all försäkringsverksamhet.

Frågor kring placeringsriktlinjer behandlas även i avsnitt 7.4.

7 kap. 11 §

Paragrafen behandlar skyldigheten för ett försäkringsbolag att föra register över vissa tillgångar. Ändringarna i *första stycket* innebär för det första att alla slags försäkringsbolag, och inte såsom hittills endast försäkringsbolag som driver direkt försäkringsrörelse eller återförsäkringsrörelse avseende livförsäkring eller s.k. lång skadeförsäkring, skall föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde. Ändringarna medför även att registret skall innehålla uppgift om vilka tillgångar som används för täckning av säkerhetsmarginalen som införs genom den nya bestämmelsen i 1 kap. 8 b §. Tillgångar som används för skuldtäckning omfattas av särskilda placeringsregler, som inte gäller för de tillgångar som används för täckning av säkerhetsmarginalen. Av registret måste därför framgå vilka tillgångar som används för att täcka säkerhetsmarginalen respektive vilka tillgångar som används för skuldtäckning. Genom att de tillgångar som används för att täcka säkerhetsmarginalen skall antecknas i registret kommer försäkrings-tagarna och andra ersättningsberättigade att få särskild förmånsrätt i tillgångarna enligt 11 a §.

I ett nytt *tredje stycke* införs ett krav på att varje bolag skall utse en person som är ansvarig för skuldtäckningsregistret – ett registerombud. Denna person skall vara registrerad hos Finansinspektionen. Avsikten med kravet på registerombud är att denna funktion skall säkerställa att registerskyldigheten fullgörs. Detta anses ske genom en löpande kontroll av att ett register förs och att det förs på rätt sätt. Systemet förutsätter att den person som utses som ombud har lämpliga kvalifikationer och insikt i den funktion som skuldtäckningsregistret avseende förmånsrätt m.m.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt ett nytt *fjärde stycke* meddela föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som registerombud. Någon förhandsgranskning förväntas dock inte ske av ombudet utan endast en anmälan till Finansinspektionen.

Registerombudet omfattas inte av några särskilda ansvarighetsregler.

Frågor som rör skuldtäckningsregistret och registerombud behandlas även i avsnitt 10.1 och 10.2.

7 kap. 17 b §

Paragrafen, som nu slopas, innehåller bestämmelser om användningen av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument. Användningen av denna typ av instrument för skuldtäckning regleras i stället i 10 § första stycket 12. Bolagens utrymme för att använda derivatinstrument i övrigt bestäms genom tillämpning av den allmänna stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a § första stycket. Försäkringsbolags användning av optioner och terminskontrakt eller andra liknande finansiella instrument behandlas även i avsnitt 7.5.3.

14 kap. 2 §

I paragrafens *fjärde stycke* görs följdändringar på grund av den ändrade numreringen i 10 § första stycket. Någon förändring i sak i förhållande till gällande rätt är inte avsedd.

19 kap. 11 §

Paragrafen reglerar Finansinspektionens befogenheter i olika situationer och utifrån olika ingripandenivåer.

Ett nytt *femte stycke* införs med bestämmelser om olika ingripandeåtgärder när ett försäkringsbolags kapitalbas understiger säkerhetsmarginalen. Med anledning av det nya stycket görs även vissa justeringar av hänvisningar till olika stycken i paragrafen (se nya åttonde–elfte och trettonde styckena).

Den första ingripandeåtgärden om kapitalbasen understiger säkerhetsmarginalen är att Finansinspektionen, för att säkerställa förmånsrätten, kan kräva att bolaget löpande rapporterar in vilka tillgångar som tagits upp i skuldtäckningsregistret. Finansinspektionens beslut om med vilken frekvens som inrapporteringen skall ske, måste ställas i relation till situationen i bolaget och omständigheterna i övrigt. Finansinspektionen ges här möjlighet att besluta om så skall ske halvårsvis, kvartalsvis eller med än kortare intervall. Rapporteringen skall innefatta information om vilka enskilda tillgångar som är upptagna i registret och går därmed utöver den kvartalsvisa rapportering som enligt Finansinspektionens nuvarande föreskrifter sker av tillgångar för skuldtäckning (se FFFS 2005:31).

Om kapitalbasen understiger säkerhetsmarginalen, får Finansinspektionen även kräva att solvensmarginalen skrivs upp till en nivå utöver vad som har beräknats enligt bestämmelserna i 7 kap. 23 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap 25 § för skadeförsäkringsrörelse.

Om kapitalbasen är väsentligt lägre än säkerhetsmarginalen anses försäkringstagarnas rättigheter vara hotade och Finansinspektionen skall i sådant fall ingripa i enlighet med bestämmelserna i *tredje stycket* genom att kräva att försäkringsbolaget upprättar en finansiell saneringsplan. Inspektionen kan också utse en särskild företrädare att sköta hela, eller delar av, driften av bolaget.

Avsikten är att det genom säkerhetsmarginalen preciseras i vilka fall försäkringstagarnas rättigheter kan anses vara hotade på grund av att det finns en risk för att försäkringsbolagets kapital på sikt är otillräckligt i förhållande till de åtaganden och kapitalplaceringar som gjorts. Detta skall dock inte utesluta att Finansinspektionen anser att försäkringstagarnas rättigheter är hotade av andra orsaker, t.ex. på grund av bristande rutiner hos bolaget.

I *fyrtionde stycket* har bemyndigandet till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter ändrats såtillvida att ordet *skall* har bytts ut till *får*. Detta görs eftersom det i regeringsformen (RF) inte finns något uttryckligt stöd för att riksdagen får ålägga regeringen att meddela ett visst slags föreskrifter (se även kommentaren till 7 kap. 10 § första stycket 8).

Frågor som rör Finansinspektionens ingripandeåtgärder behandlas även i avsnitt 8.2.

Ikraftträdande

Punkt 1

Författningsändringarna i försäkringsrörelselagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Beträffande interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen har konstaterats att riskbaserade kapitalkrav för försäkringsbolag är en ny företeelse i svensk rätt. Av denna anledning föreslås en övergångsperiod på två år innan bolagen tillåts använda interna modeller för beräkning av säkerhetsmarginalen. På så sätt kommer tillsynsmyndigheten och försäkringsbolagen att få tid på sig att införskaffa tillräckliga kunskaper om den riskanalys och riskhantering som måste ligga till grund för utformningen av interna modeller och vid framtagandet av krav för godkännande. Interna modeller föreslås således kunna bli föremål för godkännande av Finansinspektionen fr.o.m. år 2010 (se närmare om interna modeller och om sagda övergångstid i avsnitt 8.1).

Punkt 2

Äldre bestämmelser föreslås fortsatt gälla för försäkringsbolag som enbart driver återförsäkringsrörelse. En reformering av regelverket för dessa bolag förbereds i stället inom ramen för arbetet med att ta fram den reglering som krävs för att genomföra återförsäkringsdirektivet 2005/68/EG i svensk rätt.

12.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggnade av pensionsutfästelse m.m.

9 a §

Paragrafen justeras i *sista stycket* till följd av att 7 kap. 17 b § försäkringsrörelselagen (1982:713) har ersatts med en bestämmelse i 7 kap. 10 § första stycket 12 samma lag. Någon ändring i sak i förhållande till nu gällande rätt är inte avsedd.

35 §

Paragrafen justeras i *sista stycket* till följd av ändringarna i 19 kap. 11 § försäkringsrörelselagen (1982:713). Dessutom korrigeras hänvisningen till möjligheten i första stycket samma paragraf för Finansinspektionen att meddela beslut om anmärkningar i syfte att mer korrekt spegla lagtextens lydelse i försäkringsrörelselagen. Någon ändring i sak i förhållande till nu gällande rätt är inte avsedd.

12.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

24 b §

Paragrafen justeras i *fjärde stycket* till följd av att 7 kap. 17 b § försäkringsrörelselagen (1982:713) har ersatts med en bestämmelse i 7 kap. 10 § första stycket 12 samma lag. Någon ändring i sak i förhållande till nu gällande rätt är inte avsedd.

12.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

5 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten för försäkringsgivare från tredje land att göra försäkringstekniska avsättningar för sin direkta försäkringsrörelse i Sverige. I paragrafen har gjorts ändringar motsvarande dem som gjorts i försäkringsrörelselagen (1982:713) (FRL), se författningskommentaren till 7 kap. 1 § FRL och avsnitten 6.2, 6.4 och 10.4.

5 kap. 7 §

Paragrafen reglerar hur premier för livförsäkringar skall bestämmas. I paragrafen har gjorts ändringar motsvarande dem som har gjorts i FRL. Se även författningskommentaren till 7 kap. 4 § FRL och avsnitt 10.4.

5 kap. 8 §

Paragrafen innehåller regler om skuldtäckning för försäkringsgivare från tredje land. I paragrafen har gjorts ändringar motsvarande dem som har gjorts i 7 kap. 9 § FRL, se författningskommentaren till den bestämmelsen och avsnitt 10.4.

5 kap. 9 a §

Paragrafen är ny och behandlar skyldigheten att anmäla placementsriktlinjer till Finansinspektionen. Se även författningskommentaren till 7 kap. 10 g § FRL och avsnitten 7.4 och 10.4.

5 kap. 10 §

Paragrafen behandlar skyldigheten för företrädaren för en försäkringsgivare från tredje land att föra register över vissa tillgångar.

På motsvarande sätt som gäller enligt 7 kap 11 § FRL skall registret innehålla uppgift om vilka tillgångar som används för skuldtäckning och

vilka tillgångar som används för täckande av säkerhetsmarginalen enligt 5 kap. 15 §.

I ett nytt *tredje stycke* införs ett krav på att företrädaren skall utse en person som är ansvarig för skuldtäckningsregistret (registerombud), motsvarande det som införs i 7 kap. 11 § FRL.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt ett nytt *fjärde stycke* meddela föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som registerombud.

Se även författningskommentaren till 7 kap. 11 § FRL och avsnitten 10.2 och 10.4.

5 kap. 12 §

I paragrafen beskrivs de krav som ställs på ett försäkringsbolags kapitalbas i form av solvensmarginal och garantikapital. Ändringen i *första stycket* gör bestämmelsen tydligare genom att det slås fast att kapitalbasen skall vara tillräcklig i förhållande till den verksamhet som bedrivs. Någon materiell ändring är inte avsedd.

Se även författningskommentaren till 1 kap. 8 a § FRL och avsnitt 10.4.

5 kap. 15 §

Paragrafen är ny och innebär att även försäkringsbolag från tredje land skall ha en kapitalbas som minst uppgår till en nivå som beräknas med utgångspunkt i bolagets finansiella risk och försäkringsrisk (säkerhetsmarginal). Se författningskommentaren till 1 kap. 8 b och 8 c §§ FRL samt avsnitten 8.1 och 10.4.

6 kap. 9 §

Paragrafen behandlar ingripandemöjligheter för Finansinspektionen motsvarande dem som finns i 19 kap 11 § FRL för inhemska försäkringsbolag.

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke* som reglerar Finansinspektionens möjligheter till ingripande när kapitalbasen för en försäkringsgivare från tredje land underskrider säkerhetsmarginalen.

I *fjärde stycket* har bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter ändrats såtillvida att verbet *skall* har bytts ut till *får*. Detta görs eftersom det i regeringsformen (RF) inte finns något uttryckligt stöd för att riksdagen får ålägga regeringen att meddela ett visst slags föreskrifter. Se kommentaren till 7 kap. 10 § första stycket 8 och 19 kap. 11 § FRL samt avsnitten 8.2 och 10.4.

12.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiépensionsmyndigheten

2 §

Paragrafen har ändrats till följd av de ändringar som skett i 7 kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713), se författningskommentaren till dessa bestämmelser, samt på grund av att 7 kap. 17 b § har ersatts med en bestämmelse i 7 kap. 10 § första stycket 12 samma lag.

10 §

Paragrafen har ändrats till följd av ändringarna i 19 kap. 11 § försäkringsrörelselagen. Dessutom har hänvisningen till möjligheten i första stycket samma paragraf för Finansinspektionen att meddela beslut om anmärkning ändrats. Någon ändring i sak i förhållande till nu gällande rätt är inte avsedd.

Förteckning över remissinstanser till Placeringsutredningen

Följande instanser har beretts tillfälle att inkomma med yttrande över SOU 2003:14 Principer för ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag och SOU 2003:84 Förslag till ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag: Sveriges riksbank, Revisorsnämnden, Kommerskollegium, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket, Bokföringsnämnden, Premiepensionsmyndigheten, Konsumentverket, Konkurrensverket, Sjunde AP-fonden, Svenska kommunförbundet, Sveriges Försäkringsförbund, AFA, Konsumenternas Försäkringsbyrå, Trafikförsäkringsföreningen, Utländska Försäkringsbolags Förening, Svenska Försäkringsmäklares Förening, Svenska Aktuarieföreningen, Svenska Aktuarienämnden, Sockenbolagens Riksförbund, UFL-förbundet, Länsförsäkringsbolagens Förening, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens Förening, Finansbolagens Förening, Svenska Fondhandlareföreningen, FAR, Svenska Revisorssamfundet, Redovisningsrådet, Stockholmsbörsen AB, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige.

Förteckning över remissinstanser till Försäkringstillsynsutredningen

Följande instanser har beretts tillfälle att inkomma med yttrande över SOU 2005:85 Tillsyn på försäkringsområdet: Sveriges riksbank, Revisorsnämnden, Kommerskollegium, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket, Bokföringsnämnden, Premiepensionsmyndigheten, Konsumentverket, Konkurrensverket, Sjunde AP-fonden, Försäkringsföretagsutredningen, Svenska kommunförbundet, Sveriges Försäkringsförbund, AFA, Konsumenternas Försäkringsbyrå, Trafikförsäkringsföreningen, Utländska Försäkringsbolags Förening, Svenska Försäkringsmäklares Förening, Svenska Aktuarieföreningen, Sockenbolagens Riksförbund, Tjänstepensionsförbundet, SIRP, Länsförsäkringsbolagens Förening, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens Förening, Finansbolagens Förening, Svenska Fondhandlareföreningen, FAR, Svenska Revisorssamfundet, Redovisningsrådet, Stockholmsbörsen AB, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige.